

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Diplomová práce

Marika Tatýrková

Očekávání studentů od studia oboru U1ST v ČR a ve Finsku

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením Mgr. Aleny Vavrdové, Ph.D. a za pomoci uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 15. června 2022

.....

Marika Tatýrková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucí diplomové práce Mgr. Aleně Vavrdové, Ph.D. za vedení mé práce, za efektivní komunikaci, za velkou podporu a za motivaci během celého mého studia. Děkuji PDF UPOL za možnost účastnit se zahraničního studijního programu Erasmus+, protože díky němu jsem mohla na UEF realizovat výzkumné šetření přímo ve Finsku. Velký podíl na celé realizaci výzkumného šetření má vysokoškolský učitel Kari Sormunen, kterému bych tímto chtěla poděkovat za jeho čas, vstřícnost a vedení ve Finsku. V neposlední řadě patří poděkování mé rodině, která mi během celého studia byla velkou podporou.

Obsah

Úvod	7
TEORETICKÁ ČÁST	9
1 SPOLEČENSKO-HISTORICKÉ VLIVY VE FINSKU	10
1.1 GEOGRAFICKÁ ČÁST	10
1.2 STRUČNÁ HISTORIE	10
1.3 POLITIKA	11
1.4 DEMOGRAFIE	11
2 VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM FINSKÉ REPUBLIKY	12
2.1 VÝVOJ VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU	12
2.2 CHARAKTERISTIKA SOUČASNÉHO VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU	14
2.2.1 POPIS VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU	15
2.2.2 VYSOKOŠKOSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ	16
2.2.2.1 UNIVERZITY	16
2.2.2.2 POLYTECHNICKÉ STUDIUM	16
2.3 VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ	17
3 UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND	18
3.1 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA UNIVERZITY	18
3.2 OBOR UČITELSTVÍ PRO 1. STUPEŇ NA UEF	18
3.2.1 CHARAKTERISTIKA OBORU	18
3.2.2 PŘIJÍMACÍ ŘÍZENÍ	19
3.2.3 PROFIL ABSOLVENTA	20
3.2.4 PŘEDMĚTY A PRAXE	21
3.2.5 STUDIJNÍ ZAHRANIČNÍ PROGRAMY	22
4 SPOLEČENSKO-HISTORICKÉ VLIVY V ČESKÉ REPUBLICĚ	24
4.1 GEOGRAFICKÁ ČÁST	24
4.2 STRUČNÁ HISTORIE	24

4.3	POLITIKA	24
4.4	DEMOGRAFIE	25
5	VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM ČESKÉ REPUBLIKY	26
5.1	VÝVOJ VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU	26
5.2	CHARAKTERISTIKA SOUČASNÉHO VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU	27
5.2.1	POPIS VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU.....	27
5.3	VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ.....	28
6	UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI.....	29
6.1	OBEČNÁ CHARAKTERISTIKA UNIVERZITY	29
6.2	OBOR UČITELSTVÍ PRO 1. STUPEŇ NA UPOL	29
6.2.1	CHARAKTERISTIKA OBORU	29
6.2.2	PŘIJÍMACÍ ŘÍZENÍ.....	29
6.2.3	PROFIL ABSOLVENTA	30
6.2.4	STRUKTURA STUDIJNÍHO PLÁNU	30
6.2.5	PŘEDMĚTY A PRAXE	30
6.2.6	STUDIJNÍ ZAHRANIČNÍ PROGRAMY.....	32
7	SROVNÁNÍ STUDIJNÍCH OBORŮ VE FINSKU A V ČESKÉ REPUBLICE	33
7.1	SROVNÁNÍ VYBRANÝCH FAKTORŮ V TABULCE	33
7.2	INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VYBRANÝCH FAKTORŮ	35
	EMPIRICKÁ ČÁST	38
8	CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY	39
9	CÍLE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	40
9.1	DÍLČÍ CÍLE	40
9.2	STANOVENÍ PŘEDPOKLADŮ	41
10	METODIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	42
10.1	CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU RESPONDENTŮ	43
10.2	INTERPRETACE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	43

10.2.1	SROVNÁNÍ ČESKO A FINSKO 1. ROČNÍK	44
10.2.2	SROVNÁNÍ ČESKO A FINSKO U 5. ROČNÍKŮ	53
10.2.3	POROVNÁNÍ 1. A 5. ROČNÍKU V ČESKU S POROVNÁNÍM 1. A 5. ROČNÍKU VE FINSKU	64
10.3	PLATNOST PŘEDPOKLADŮ	75
	ZÁVĚR.....	77
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	79
	SEZNAM GRAFŮ	83
	SEZNAM OBRÁZKŮ	85
	SEZNAM TABULEK	86
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	87
	SEZNAM PŘÍLOH	88
	ANOTACE	107

Úvod

Pro svou diplomovou práci jsem si zvolila téma *Očekávání studentů od studia oboru U1ST (Učitelství pro 1. stupeň ZŠ) v ČR a ve Finsku* z mnoha důvodů. Zajímala jsem se o úspěšnost finského školství, která mimo jiné vyplývá z testů PISA (Programme for International Student Assessment), již v 1. ročníku svého studia na Univerzitě Palackého v Olomouci. Zajímaly mě příčiny výše uvedeného jevu a přemýšlela o příčinách efektivity jejich vzdělávacího systému. Proto jsem absolvovala výběrové řízení na zahraniční pobyt Erasmus+ na PDF UP a vybrala jsem si záměrně Finsko. Díky popisovanému programu jsem měla možnost absolvovat zimní semestr v akademickém roce 2019/2020 na University of Eastern Finland v Severní Karélii, konkrétně ve městě Joensuu. Kromě aktivní účasti na seminářích a přednáškách jsem absolvovala 60 hodin aktivních náslechů ve dvou finských základních školách, a to na Rantakylä Normal School a The University Teacher Training School. Dalším důvodem, který vychází z předchozího, bylo nesčetné setkávání s mnoha studenty oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a také s finskými učiteli na základních školách. Z výsledků monitoringu jsem usoudila, že přístupy k práci učitele u nás a ve Finsku jsou značně rozdílné. Odlišnosti byly patrné v rozdílných formách a metodách výuky. Z výše uvedených důvodů jsem se rozhodla pro toto téma.

Diplomová práce je složena z teoretické a empirické části. Cílem první části, která je členěna do 8 kapitol, je srovnat studijní programy oborů Učitelství pro 1. stupeň ZŠ České republiky a ve Finsku. Srovnání proběhne teoretickými aspekty obou zemí v teoretické části a následným výzkumným šetřením v empirické části.

Teoretická část je rozdělena do 7 kapitol. První tři jsou věnovány Finsku. Následující tři kapitoly České republiky a 7. kapitola obsahuje srovnávání obou zemí. První kapitola popisuje vlivy společensko-historické ve Finsku. Dále následuje charakteristika vzdělávacího systému ve Finsku a jeho vývoj. Poté je popsána University of Eastern Finland (UEF) a je podrobněji věnována oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ. Následující tři kapitoly teoretické části analogicky poskytují informace o České republice. Srovnání studijních oborů ve Finsku a v České republice je název pro poslední kapitolu teoretické části.

Po teoretické části následuje empirická část. Hlavním cílem výzkumného šetření bylo analyzovat vybrané faktory a zjistit očekávání u studentů oboru učitelství pro 1. stupeň ZŠ (dále jen U1ST) při studiu v ČR a ve Finsku.

Empirická část zahrnuje vyhodnocení výzkumného šetření na základě nestandardizovaných dotazníků. Vyhodnocením empirické části chceme potvrdit, nebo vyvrátit stanovené předpoklady.

TEORETICKÁ ČÁST

1 SPOLEČENSKO-HISTORICKÉ VLIVY VE FINSKU

1.1 GEOGRAFICKÁ ČÁST

Finsko patří mezi evropské státy. Svou polohou se řadí ke skandinávským státům společně s Dánskem, Norskem a Švédskem. Stát je omývaný Baltským mořem z jižní části, Botnickým zálivem ze západní části a Finským zálivem z jihovýchodní části. Hlavním a současně největším městem jsou Helsinky. Mezi další významná města patří Tampere, Oulu, Turku a Vantaa. Svou rozlohou 338 400 km² patří Finsko mezi sedm největších zemí v Evropě. Má přibližně 311 měst a obcí. Tato oblast se administrativně dělí na 19 regionů a 70 správních oborů. ¹ Lesy zaujímají 67 % země. Finsko je známo jako země tisíců jezer, protože vodní plocha tvoří 10 % země. Ve Finsku se stejně jako v České republice střídají čtyři roční období (Finland, 2019 [online]).

1.2 STRUČNÁ HISTORIE

Během 17. století Finsko zasáhl hladomor téměř 1/3 obyvatel. V nadcházejících letech se snažili území získali však pouze území Karélie. Začátkem 19. století se Finsko podrobilo Rusku. V rámci Ruska vzniká autonomní provincie s názvem Finské velkoknížectví. Správci země byli gubernátoři, kteří sídlili v Petrohradu a odtud ji řídili. Helsinky se staly hlavním městem této autonomní provincie.

V roce 1835 byl vydán finský národní epos Kalevala. V roce 1883 se stala rovnoprávným úředním jazykem kromě švédštiny také finština. V roce 1906 byl zřízen finský parlament, který byl prvním parlamentem v Evropě s možností volby a také zastoupení ženského pohlaví.

V roce 1917 se stává Finsko nezávislým samostatným státem. O rok později vypukla ve Finsku občanská válka mezi zastánci Ruska, kteří byli nazváni „červení“ a proti nim stáli Finové „bílí“. K vítězství „bílých“ pomohl Carl Gustav Emin Mannerheim, ale i Němci. Díky tomu se v roce 1919 stala země po přijetí ústavy republikou.

Během 2. světové války probíhala na uvedeném území Zimní válka, která začala v roce 1939, kvůli odmítnutí podrobit část území Rusku. Po několikaměsíčním vzdoru podepsali Finové mírovou dohodu, kvůli níž přišli o část svého území.

Po válečném období nastala ve státě chudoba. Avšak v jižní oblasti se začal rozvíjet průmysl. To vedlo ke stabilizaci ekonomického růstu. Prezident Urho Kekkonen vedl zemi

k zachování neutrality v době studené války, avšak Sovětský svaz ovlivňoval všechna politická rozhodnutí v zemi.

Do 20. století byla Finská republika pod nadvládou Švédska nebo Ruska. Nejprve bylo Finsko pod nadvládou Švédska a poté Ruska. Finsko bylo zmíněnými státy silně ovlivněno. V době, kdy bylo pod nadvládou Švédska, od 20. století, byla za úřední jazyk považována švédština. V stejné době ustanovil švédský panovník Gustav Vasa státním náboženstvím luteránství. Obyvatelé Finska byli převážně sedláci, kteří byli závislí na půdě bohatých majitelů, kteří jim je pronajímali.

V roce 1990 přišla velká ekonomická krize, inflace a nezaměstnanost. Vstup do EU je připisován roku 1994 a po osmi letech bylo zavedeno euro. Za zmínku stojí také prezidentka Tarja Halonen, která se stala první ženou, která tuto funkci zastávala.

V dnešní době se Finsko i přes nepříznivou historii řadí k nejvyspělejšim zemím světa s nadstandartním sociálním systémem a nadprůměrně vysokou kvalitou života. Finsko patří také dle výzkumů k nejšťastnějším zemím světa (Historie Finska – stručné dějiny země, 2020 [online]).

1.3 POLITIKA

Finsko je parlamentní republikou. Hlavou státu je prezident, nyní Sauli Niinistö, který je volen přímou dvoukolovou volbou. Prezident jmenuje předsedu vlády. V roce 1995 se Finsko stalo členem Evropské unie a v roce 1999 součástí eurozóny. O dva roky později také vstoupilo do Schengenského prostoru. Je členem EU od roku 1995. Finsko aktivně podporuje demokracii, právní stát a lidská práva. Patří mezi členy OSN. Finská republika je bezpečná země s velmi vysokou životní úrovní.

1.4 DEMOGRAFIE

Ve Finsku žije 5,5 milionů obyvatel. Typická je velmi nízká hustota obyvatel, která činí pouze 17 obyvatel na km². Obyvatelé zde mluví finsky, švédsky, laponsky a rusky. Oficiálními jazyky jsou finština a švédština.

2 VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM FINSKÉ REPUBLIKY

2.1 VÝVOJ VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU

Finský vzdělávací systém prošel mnoha reformami, než se dostal do současné podoby. V této kapitole nastíníme stručný historický vývoj vzdělávacího finského systému.

Vzdělávání bylo v období středověku velmi úzce spjato s náboženstvím. Důvodem byly texty v latinském jazyce, které byly primárně přístupné církvi nebo urozeným a bohatým obyvatelům země. Významnou roli hrála luteránská církev, která byla při švédské nadvládě prohlášena za oficiální. V roce 1548 byl do finštiny přeložen Nový zákon. Představitelé luteránské církve velmi podporovali vzdělávání obyvatel a díky nim se stávalo dostupnějším. Přispěl k tomu *koncept putujících/pojízdných škol, tzv. "iertokoulu"* ("Oppia ikä kaikki" - celý život je učení, 2020 [online]).

V 17. a 18. století vznikaly návazné vzdělávací instituce. V roce 1640 vznikla Akademie v Turku, kde mohli studenti završit studium univerzitním titulem. Studium zde bylo umožněno opět jen nadaným, urozeným a bohatým jedincům. Až 19. století bylo věnováno organizovanému vzdělávacímu systému. V tomto období docházelo k popularizaci obrozeneckých idejí. Bylo ovlivněno myslitelem Johanem Vilhelmem Snellmanem, který patřil mezi nejvýraznější osobnosti finských buditelů národa.

Finsko díky vlivu Johana Vilhelma Snellmaa převzalo inspiraci z německého konceptu s názvem Bildung (ve finštině sivistys). Ten spojoval myšlenky národního cítění s rozvojem oblastí vzdělávání. ("Oppia ikä kaikki" - Celý život je učení, 2020 [online]). V roce 1866 došlo k převzetí správy a financování vzdělávacích institucí do rukou sekulárních institucí. Vzdělávací systém byl v 19. století složen z lidové školy (kansakoulu), rozšiřujícího vzdělání po základní škole, které začínalo ve věku 10 let žáka (oppikoulu), a gymnázia a univerzity (lukio). Došlo k další transformaci systému, při které vznikaly instituce k přípravě na učitelské profese a také k zpřístupnění vzdělávání žen.

V roce 1921 byl přijat zákon o povinné školní docházce. Vznikaly nové školy, převážně v odlehlejších oblastech, hlavně v oblastech severního Finska, aby mohlo být vzdělání poskytnuto všem.

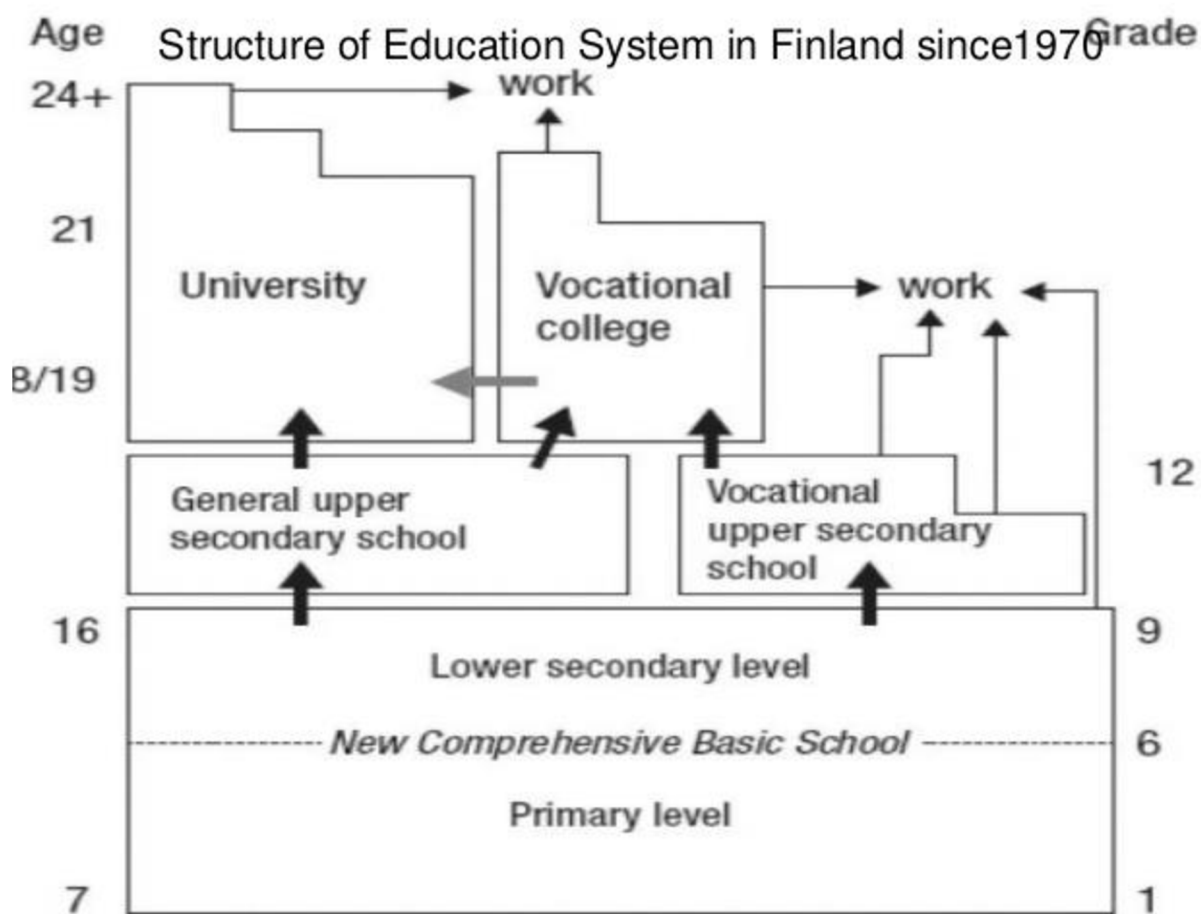
Dalším zákonem o odborném vzdělání byl přijat v roce 1939. V témže roce vznikla Helsinská univerzita, která je nejstarší univerzitou ve Finsku.

Po 2. světové válce ve Finsku přibýlo množství obyvatel, transformovalo se hospodářství a systém více apeloval na vzdělávání. Tématu přístupnosti školství pro širší veřejnost se věnovaly 3 komise. První komise, která byla humanistická ale ne příliš striktního modelu, byla zaměřena na žáky. Další komise se zabývala organizací celého vzdělávacího systému a uvedla model občanských škol s osmiletou docházkou. Finálním modelem se stal model 3. komise. Ta zavedla povinné základní vzdělání na společných základních školách od 1. do 9. třídy a věnovala se komprehenzivnímu vzdělávacímu systému.

Výsledkem byl plán reformy vzdělávání, představený na počátku 60. let, a zákon o školském systému, který byl přijat v roce 1968. Celý proces reformy začal roku 1972 a byl ukončen v roce 1977. V roce 1938 následovalo přijetí nové legislativy s názvem Comprehensive Schooling Act. Jeden z bodů legislativy se věnuje studentům se speciálním vzděláváním. Ta se soustředí na inkluzi a naplnění potřeb studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Snahou bylo, aby základní vzdělávání plynule navazovalo na další stupně vzdělání a bylo také zaměřeno na snížení míry socio-ekonomicko-kulturní nerovnosti. Jejich snahy se podařilo zrealizovat po 20 letech. Rozdíly ve společnosti se tak zmenšily a studenti mohli plynule pokračovat v dalším studiu na vysoké škole. Také se eliminovaly rozdíly mezi učňovskými a středními školami.

Mezi další významné reformy patřila změna v terciálním stupni vzdělání, která zajišťuje studentům možnost dosáhnout magisterského titulu i v učňovských oborech. V těchto uvedených reformách se vyskytují často rovné podmínky a skutečnost, že Finsko je sociálním státem, s velmi efektivně zavedeným sociálním systémem.

Obecně lze konstatovat, že Finsko je v oblasti školství velmi flexibilní. Důvodem flexibility v rychlém reagování na potřeby společnosti je nejen ministerstvo školství a kultury a Národní agentura pro vzdělání. Významnou úlohu zde plní regionální autority. (“Oppia ikä kaikki” - Celý život je učení, 2020 [online])

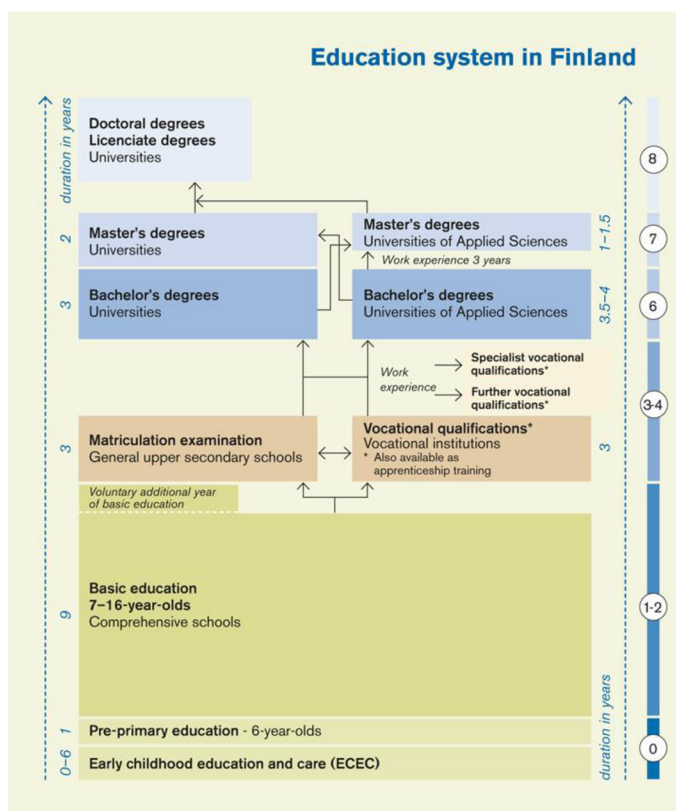

Obrázek 1 (Zdroj: Finnish lessons summary, 2016 [online])

2.2 CHARAKTERISTIKA SOUČASNÉHO VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU

Finský vzdělávací systém je rozdělen na základní, střední a vysokoškolské vzdělávání. Před základním vzděláváním je předškolní vzdělávání. Předškolní vzdělávání je tvořeno 1 rokem povinné předškolní přípravy. Po roční předškolní přípravě následuje základní stupeň vzdělávání. Základní škola je určena devíti lety studia, přičemž je možný další rok navíc. 10. rok probíhá jen ve větších městech, kde mají školy k dispozici dostatek financí. 10. rok probíhá tak, že žáci chodí do třídy a opakuji si znalosti a dovednosti, které se za dobu svého studia naučili. Po základním vzdělávání mohou žáci pokračovat ve všeobecném středním vzdělávání nebo ve středním vzdělávání. Posledním stupněm vzdělávání je vysokoškolské vzdělávání.

2.2.1 POPIS VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU

Obrázek 2 (Zdroj: Finland – Education systém, 2017 [online])

Na předškolní vzdělávání má nárok každé dítě od 6 let. To může probíhat v mateřských školkách nebo v malých skupinkách v soukromých domech. Základní vzdělávání se nedělí na vyšší a nižší stupeň. Žák nastupuje do základního vzdělávání, když dovrší 7 let. Povinná školní docházka trvá 9 let. Každý žák je místním úřadem přidělen do školy blízko domova. Rodiče však mohou rozhodnutí změnit a vybrat jakoukoliv jinou školu. V prvních 6 letech žáky vyučuje všechny předměty třídní učitel a v následujících ročnících se vyučují jednotlivé předměty vždy speciální učitelé.

Na základní vzdělávání navazuje vzdělávání na střední škole, žáci si mohou vybrat buď všeobecné, nebo odborné vzdělávání. Kritérium pro přijetí na střední školy je ukončení základního vzdělání a v případě odborných škol může obsahovat praktické zkušenosti. V některých případech se konají vstupní a talentové testy. Asi 90 % studentů pokračuje ve středním vzdělávání ihned po základním. Střední odborné vzdělávání je rozděleno do modulů a je koncipováno na 3 roky. Moduly poskytují studentům volnost a studium

mohou absolvovat v rozpětí mezi 2–4 lety dle jejich individuálních schopností a dovedností a s tím souvisejícím zvolením svého studijního plánu.

Studium na střední škole je ukončeno státní maturitní zkouškou, která je první celostátní zkouškou. Ta obsahuje 4 povinné testy: mateřský jazyk dle výběru kandidáta, druhý úřední jazyk, cizí jazyk, matematiku nebo všeobecně vzdělávací předmět (humanitní nebo přírodovědecké předměty).

2.2.2 VYSOKOŠKOSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Vysoké školy ve Finsku mají duální strukturu. Studenti mohou navštěvovat buď univerzitu, nebo polytechniku. Hlavní rozdíl spočívá v přístupu ke vzdělávání. Univerzity poskytují spíše teoretické znalosti a jsou orientovány na vědecký výzkum a vyučování. Polytechnické školy neboli univerzity aplikovaných věd se soustředí na praktičtější přístup k výuce během studia (Kovařovic, Koucký, 2011, s. 34).

2.2.2.1 UNIVERZITY

Přijetí na vysokoškolské obory je omezen. Při výběru na vysokoškolské vzdělání se používá více kritérií, nejčastěji jsou to výsledky maturitní zkoušky a výsledky vstupních testů. Oprávnění ke studiu na vysoké škole neposkytuje pouze maturitní vysvědčení, ale také profesní kvalifikace postsekundární úrovně. Stěžejním faktorem pro vstup k vysokoškolskému vzdělání jsou dovednosti a znalosti k absolvování studia. *Na univerzitách mohou studenti zvolit bakalářské a magisterské programy, postgraduální vědecké nebo umělecké programy, které vedou k získání licenciátu nebo doktorátu* (Kovařovic, Koucký, 2011, s. 36).

U dvoustupňového systému studenti nejprve absolvují bakalářský stupeň a pokračují v magisterském. To je koncipováno na 5 let, ovšem obvykle trvá 6 let. Stát usiluje o zrychlení studia na původní délku (5 let) pomocí individuálních studijních plánů nebo finanční podpory (Kovařovic, Koucký, 2011, s. 36).

2.2.2.2 POLYTECHNICKÉ STUDIUM

Vstup na polytechnické studium je možný po ukončení středního vzdělávacího systému nebo odborného vzdělávání. Kritéria pro přijetí jsou: výsledky ze střední školy, výsledky přijímacích zkoušek a pracovní praxe. Studium obsahuje základní a specializované

studium, volitelné studium, závěrečný projekt a praktickou přípravu na pracovišti. Celková délka studia je 3–4 roky. Po minimálně 3leté praxi je možné pokračovat v polytechnickém magisterském studiu, které trvá 1,5 až 2 roky (Kovařovic, Koucký, 2011, s. 36).

2.3 VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ

Se vzděláváním učitelů souvisí reforma v 70. letech 20. století. Vzhledem k odlišnému vnímání povolání učitele. *Stát radikálně zvýšil požadavky na přijetí ke studiu a také nároky na pedagogických fakultách.* Pouze 10–20 % uchazečů, kteří se hlásí na pedagogické fakulty, jsou ke studiu pedagogiky přijati. Obtížnost stát se učitelem je přirovnávána ke studiu lékařské nebo právnické školy. K učitelskému povolání je vzhlíženo s respektem a úctou v celé společnosti. Finové jsou si vědomi vlivu učitelského povolání na budoucí generace a kvalitního pedagoga si tak velmi považují (“Oppia ikä kaikki” - Celý život je učení, 2020 [online]).

Učitelé na základní a střední škole musí absolvovat magisterský obor. Vzdělání vysokého stupně je nezbytné pro budoucí samostatnost a odpovědnost profese. Třídní učitelé, učitelé na prvním stupni (1. - 6. třída) absolvují magisterský titul z pedagogiky a mají oprávnění k výuce všech předmětů v daných ročnících.

V posledních třech ročnících na základní škole a následně na střední škole získá student magisterský titul z vyučovaného oboru. Ředitelé škol musí mít kromě vysokoškolského titulu učitelské kvalifikace příslušné pracovní zkušenosti a certifikát z příslušné administrativy nebo jeho ekvivalent. Další vzdělávání učitelů je součástí dohody o platu. Finští učitelé pokládají vzdělávání za výsadu, a proto se jej aktivně účastní.

3 UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND

3.1 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA UNIVERZITY

University of Eastern Finland (dále UEF) se nachází v městě Joensuu, které leží v provincii Severní Karélie, která je situována na východu Finska. UEF patří mezi jednu z mnoha disciplinárních univerzit ve Finsku. Univerzita má vysoký standard interdisciplinárního výzkumu a vzdělání, dokáže tak reagovat na globální výzvy a udržitelnou budoucnost. Studentům nabízí okolo 100 hlavních předmětů (Luokonapettaja, It Luokanopettaja | Itä-Suomen yliopisto, 2022 [online]).

UEF je mezi velmi mladou univerzitou. Byla založena v roce 2010. Její vznik zapříčinilo sloučení University of Joensuu and University of Kuopio. Univerzita má fakulty: filozofickou fakultu, fakultu přírodovědeckou a lesnickou, fakultu zdravotnických věd a fakultu sociálních věd a ekonomických studií. Kampusy můžeme najít nejen v Joensuu, ale také v Kuopiu, které je vzdálené asi 130 km.

UEF má 2750 zaměstnanců (v roce 2022), 16 000 studentů (v roce 2022), 23 300 dospělých studentů (v roce 2022). Na žebříčku QS World University rankings 2022 jí patří 521-530 místo.

Poznámka: Žebříček QS World University rankings sestavuje každoročně společnost Quacquarelli Symonds a patří k nejprestižnějším srovnáním světových univerzit. Hodnotí podle šesti kritérií: akademické reputace, hodnocení zaměstnavatelů, podílu studentů na jednoho akademika, mírou citovanosti vědců, podílem zahraničních zaměstnanců a studentů (University | University of Eastern Finland, 2022 [online]).

3.2 OBOR UČITELSTVÍ PRO 1. STUPEŇ NA UEF

3.2.1 CHARAKTERISTIKA OBORU

Obor Učitelství pro 1. stupeň ZŠ nabízí Filozofická fakulta. Ta poskytuje dva obory: školu pedagogických věd a psychologie nebo školu aplikované pedagogiky a učitelské vzdělávání učitelů. Škola pedagogických věd a psychologie spojuje vzdělávání dospělých, speciálních pedagogů, psychologů a také nabízí obor poradenství.

Škola aplikované pedagogiky a učitelské vzdělání učitelů nabízí tyto vzdělávací programy: předškolní vzdělávání, vzdělávání pro třídní učitele, vzdělávání pro učitele

řemeslné a domácí ekonomie a vzdělávání pro učitele na 1. stupni ZŠ neboli class teacher. Kvůli zaměření diplomové práce na obor učitelství pro 1. stupeň se v dalších odstavcích se budu věnovat pouze Škole aplikované pedagogiky s programem class teacher. Učitelství pro 1. stupeň je ve finském školství nazývané tzv. class teacher.

Class teacher je rozdělen na bakalářský a magisterský program. Celková doba studia je 5 až 6 let, to závisí na studijním plánu studenta. Po ukončení magisterského studia se mohou studenti přihlásit na doktorské studium.

3.2.2 PŘIJÍMACÍ ŘÍZENÍ

K přijímacímu řízení se může hlásit uchazeč, který splnil alespoň jeden z následujících předpokladů: Finnish Matriculation Exam (Finnish Baccalaureate), International Baccalaureate Degree (IB), European Baccalaureate Examination (EB), Reifeprüfung (RP) nebo Deutsche Internationale Abitur (DIA) degree in Finland, Undergraduate, vocational qualification nebo speciální kvalifikaci ve smyslu zákona o odborném vzdělání (531/2017).

Pokud student absolvuje Finnish Matriculation Exam (Finnish Baccalaureate) nemusí se účastnit následujícího testu: celostátní výběrový test v oblasti vzdělávání (VAKAVA test). Pokud si ale uchazeč není jist svými výsledky z Finnish Matriculation Exam, měl by se zúčastnit VAKAVA testu. Pokud uchazeč splňuje jiné předpoklady k přijetí uvedené výše, musí se účastnit VAKAVA testu. Na základě výsledků VAKAVA testu pozve univerzita k Aptitude test.

Další z podmínek pro přijetí je znalost anglického jazyka na úrovni B1, kterou prokáže v rámci uvedených požadavků ke studiu.

U přijímacího řízení musí uchazeč nejprve splnit písemnou přijímací zkoušku, která vychází z materiálů, které uchazeč dostane několik dní před zkouškou. V případě, že úspěšně absolvuje písemnou část, která ověřuje akademické znalosti a předpoklady uchazeče na pedagogickou fakultu, následuje pohovor.

Pohovor probíhá na základě individuální nebo skupinové diskuse, která vede k zjištění adekvátních předpokladů k profesi učitele. Hodnocena je motivace studenta a mezilidské vztahy na základě cílených otázek pokládaných komisí. Nakonec student shrne své silné a slabé stránky, které by mohly vést k obohacení školského systému.

Vícekolové přijímací řízení je vedeno již řadu let z důvodu vybrat pouze studenty, jež jsou vhodné pro učitelskou profesi. Dle slov Sirku KUPIAINENOVÉ, finské výzkumnice z Centre for Education Assessment, mohou písemnou částí splnit i adepti s nevhodnými předpoklady pro danou profesi, proto se snaží na následném osobním pohovoru tento jev eliminovat. (Pro vzdělávání – Finsko, [online])

3.2.3 PROFIL ABSOLVENTA

Absolvent oboru Class teacher je způsobilý k učení předškolního vzdělávání a k učení na nižším stupni ZŠ. Finský školský systém definuje nižší stupeň ZŠ od 1. do 6. třídy. (Luokanopettaja | Itä-Suomen yliopisto, [online])

STRUKTURA STUDIJNÍHO PLÁNU

Studium oboru Class teacher trvá 5 let. Studijní plán je rozdělen do bakalářského a magisterského programu. Student v bakalářském programu musí splnit 180 kreditů a v magisterském studijním programu 120 kreditů. Po skončení magisterského studia může pokračovat v doktorském studiu. Akademický rok, který trvá od konce srpna do května, je rozdělen do dvou semestrů, podzimního a jarního semestru. Každý semestr je rozdělen na dvě období. Po každém nastává zkouškový a studijní týden. *Akademický rok má tři tzv. intensive period – před prvním a třetím vyučovacím období a na konci čtvrtého období. Cílem tzv. Intesiv je navýšit rozsah výuky dle potřeb fakulty. V tomto období mohou být organizovány speciální nebo jazykové kurzy, tzv. orientation days anebo různé přípravné kurzy* (The academic year and teaching periods, 2021 [online]).

Pro lepší představu rozdělení finského akademického jsem vložila tabulku s rozpisem akademického roku 2021/2022 na UEF.

Academic year 2021-2022	
Autumn term 2021	Spring term 2022
Intensive period 30 August – 5 September	Intensive period 3 – 16 January
1st teaching period 6 September – 24 October	3rd teaching period 17 January – 6 March
Examination and study week 25 – 31 October	Examination and study week 7 – 13 March
2nd teaching period 1 November – 19 December	4th teaching period 14 March – 8 May
Examination and study week 20 – 23 December	Examination and study week 9 – 15 May
	Intensive period 9 – 31 May

Tabulka 1 (zdroj: The academic year and teaching periods, 2021 [online]).

Předměty jsou rozčleněny na pedagogické studium pro učitele, volitelné a povinně volitelné předměty. Studium probíhá formou přednášek, seminářů, malých skupinových cvičení a samostatných prací. Průběh studia je zaznamenáván do portálu Weboodi, který je průběžně aktualizován.

3.2.4 PŘEDMĚTY A PRAXE

Mezi předměty patří pedagogické studium pro učitele a základní vzdělávání. Pedagogické studium pro učitele obsahuje 60 kreditů a započítává se do základního i do oborového studia i do navazujícího. Pedagogické studium poskytuje studentům nejen teoretický základ dané problematiky, ale také obsahuje pedagogické dovednosti a povinnosti učitele.

Studenti si mohou vybrat ze dvou volitelných předmětů absolvují buď jednotku hodnocenou 60 kredity, nebo dvě 25 kreditové. Mohou si vybrat volitelné předměty z nabídky předmětů, které korespondují s předměty na celé základní škole. Pokud student splní dané studium, má svou aprobaci rozšířenu o výuku vybraného předmětu od 1. do 9. třídy. Ve volitelných předmětech si student může vybrat také kvalifikační studium speciálního pedagoga, studijního supervizora nebo učitele raného dětství.

Důraz je kladen na tzv. OpeArt. Cílem OpeArt je zaměřit se během studia na dovednosti a umění. Studenti si v rámci výše uvedeného programu volí jeden z předmětů umělecká řemesla, divadelní a dramatická výchova nebo tvůrčí projekt.

Bakalářský program poskytuje tyto bloky – jazyk a komunikační dovednosti, základní studium, středně pokročilá pedagogika, povinně volitelné předměty, další volitelné pedagogické základy náboženské výchovy nebo studium předmětu v anglickém jazyce.

Jazyk a komunikační dovednosti obsahují předměty – orientace na univerzitě, individuální plánování na univerzitě, švédština, akademická angličtina, komunikační a psací dovednosti jsou hodnoceny 15 kredity. Základní studium – úvod do přírodních věd, historicko-filozofický základ, vzdělávání a společnost, základy učení a rozvoje, výchova a výuka, orientační praxe je hodnoceno 25 kredity. Středně pokročilá pedagogika – výuka, učení a technologie, aplikovaná pedagogická literatura, speciální pedagogické přístupy k podpoře učení, plánování, zavádění a hodnocení vyučovacích a učebních procesů, základní praxe, metody kvantitativního a kvalitativního výzkumu, informační dovednosti

v pedagogických vědách, výzkumný seminář pro kandidátskou práci, výzkumná zpráva pro kandidátskou práci, maturitní zkouška pro kandidátskou práci, je hodnocena 45 kredity.

Povinně volitelné předměty – literární a dramatická výchova, vědecké vzdělávání založené na dotazování, matematická pedagogika, společenské přístupy v přírodovědném a historickém vzdělávání, náboženská výchova nebo světové názory a etika a drama, umění a dovednosti ve vzdělání 1, 2, 3 jsou hodnoceny 60 kredity. Další volitelné pedagogické základy náboženské výchovy – základy náboženské výchovy luteránského náboženství, základní studium pedagogiky pravoslavného náboženství, základní studium etiky nebo studium předmětu v anglickém jazyce. Absolvování základního studia ve zvoleném vedlejším předmětu představuje minimálně 25 a jiné studium nejvýše 10 kreditů (WebOodi - Lukutila - Opintotarjonta oppaittain, 2021 [online]).

Magisterský program obsahuje tyto oblasti: pokročilé studium pedagogiky (85 kreditů), volitelný vedlejší předmět (25-35 kreditů) a další studia (nejvýše 10 kreditů). Pokročilé studium pedagogiky je členěno na alternativní pedagogické studium, studium metodologie a disertační práce, pokročilé speciální výzkumné metody. U volitelných vedlejších předmětů a dalšího studia je návaznost na předměty z bakalářského studia (WebOodi - Lukutila - Opintotarjonta oppaittain, 2021 [online]).

PRAXE

Součástí studijního programu je řízená souvislá pedagogická praxe, která je členěna následovně: 1. ročník – Orientation practise (obsahuje náslechy a krátké výstupy v hodinách, časová dotace je 15 vyučovacích hodin), 3. ročník – Basic practise (obsahuje náslechy a samotnou výuku, časová dotace je 15 vyučovacích hodin), 5. ročník – Applied practise (student si vybere jednu z institucí: muzeum, knihovna, nakladatelství, pedagogickou asociaci nebo Mezinárodní červený kříž, časová dotace se pohybuje mezi 3 – 4 týdny). Orientation practise a Basic practise student absolvuje na fakultních školách – Rantakylä Normal School a The University Teacher Training School. Applied practise si student zařizuje a vybírá sám.

3.2.5 STUDIJNÍ ZAHRANIČNÍ PROGRAMY

Zahraniční spolupráce patří k základním kamenům finského vzdělávání. UEF patří k aktivním členům mezinárodní vědecké komunity a také má evropskou kancelář se sídlem

přímo v Bruselu. UEF fakulta filozofická aktuálně nabízí (rok 2022) pro výše uvedený obor studijní pobyt Erasmus+ ve státech: Nizozemsko, Belgie, Španělsko, Irsko, Velká Británie, Itálie, Rakousko, Lotyšsko, Litva, Portugalsko, Polsko, Francie, Švédsko, Německo, Dánsko, Česká republika, Maďarsko, Turecko a Estonsko. V Česku navázala UEF spolupráci s Karlovou Univerzitou v Praze a také s Univerzitou Palackého v Olomouci (Erasmus partners of Philosophical Faculty, 2021 [online]).

4 SPOLEČENSKO-HISTORICKÉ VLIVY V ČESKÉ REPUBLICE

4.1 GEOGRAFICKÁ ČÁST

Česká republika patří mezi středoevropské státy. Společnou hranici má s Německem, Polskem, Rakouskem a Slovenskem. Hlavním a současně největším městem je Praha. Mezi další významná města patří Brno, Plzeň, České Budějovice, Ostrava, Ústí nad Labem, Liberec a Pardubice. Má rozlohu 78 tisíc km². V České republice se nachází 604 měst a přes 6 tisíc obcí. Česká republika je rozdělena na 14 krajů. Česká republika je členitou zemí s bohatou a rozmanitou přírodou. Lesy pokrývají 33 % země a stejně jako ve Finsku se zde střídají čtyři roční období.

4.2 STRUČNÁ HISTORIE

Území ČR bylo do 9. století součástí Sámovy říši. Po jejím rozpadu byl vybudován první státní útvar s názvem Velká Morava se sídlem na jižní Moravě. Ta zanikla a následovalo budování středověkého státu v čele s rodem Přemyslovců. Přemyslovci patřili mezi první významnou dynastii na českém trůnu a spojili území do útvaru s názvem Země koruny české.

Od roku 1526 byly České země postupně začleňovány do Habsburské monarchie. Jakmile se monarchie rozpadla, došlo ke vzniku Českého království, Moravského markrabství a Vévodství Horního a Dolního Slezska. Do konce 1. světové války byly uvedené země součástí Rakouska a následně Rakouska-Uherska.

V roce 1918 vzniklo Československo, které zahrnovalo Čechy, Moravu, Slezsko, Slovensko a do roku 1939 i Podkarpatskou Rus. Prvním československým prezidentem byl zvolen Tomáš Garrigue Masaryk. Samostatná Česká republika vznikla 1.1.1993 v čele s prvním prezidentem Václavem Havlem.

4.3 POLITIKA

ČR je parlamentní republikou. Hlavou státu je prezident, nyní Miloš Zeman, který je volen přímou volbou. V roce 2004 vstoupila ČR do Evropské unie a do Schengenského prostoru, ale není součástí eurozóny. Česká republika je také členem OSN a NATO a je považována za bezpečnou zemi.

4.4 DEMOGRAFIE

V ČR žije 10,7 milionů obyvatel. Hustota obyvatel činí 136 obyvatel/ km². V Česku se mluví českým jazykem.

5 VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM ČESKÉ REPUBLIKY

5.1 VÝVOJ VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU

Český školský systém prošel mnoha reformami. Mezi hlavní školské reformátory patří Jan Ámos Komenský. Celosvětový odkaz Komenského byl ovlivněn jeho pobytem ve Švédsku. Zabýval se všeobecnou teorií výchovy, didaktikou a byl zakladatelem speciální metodiky výuky cizích jazyků. Je autorem učebnic Brána jazyků otevřená a Svět v obrazech. Vytvořil svůj školský systém, ve kterém stanovil, že dítě má být do 6 let s matkou, a pro rodiče připravil Informatorium školy mateřské, které obsahovalo výuku pro rodiče s dětmi před vstupem do školy.

Školu rozdělil na obecnou, latinskou a akademii. V obecné škole se vyučovalo trivium (čtení, psaní a počítání) a také náboženství, reálie, zpěv a ruční práce. Škola latinská byla pro žáky ve věku od 6 do 12 let, byla určena pro chlapce i pro dívky v každé vesnici nebo v městě. Vyučovací den byl rozdělen do dvou etap – na dopolední a odpolední vyučování po 2 hodinách.

Latinské školy následovaly po škole obecné. Výuka byla realizována pouze ve městech a obsahovala tzv. sedmero svobodných učen. Sedmero svobodných učen se dělilo na trivium (gramatika, rétorika, dialektika) a kvadrimum (aritmetika, geometrie, astronomie a hudba). Latinské školy navštěvovali studenti od 12 do 18 let. Následujícím vzděláváním byly akademie, které byly určeny pro studenty od 18 do 24 let. Ta se vyskytovala v každé zemi a učilo se zde bohosloví, právo nebo medicína.

Významnou reformátorkou byla Marie Terezie, která ustanovila povinnou školní docházku v roce 1774. Požadovala povinné vzdělávání od 6 do 12 let bez rozdílu pohlaví a společenského postavení rodiny. Zavedla také hromadnou výuku. Té předcházela individuální výuka. Celý název výnosu císařovny zněl: „Všeobecný školní řád pro německé normální, hlavní a triviální školy a ve všech c. k. dědičných zemích.“

K opětovnému vyhlášení povinné školní docházky došlo v roce 1805 pro děti od 6 do 12 let. Nebylo ovšem dodržováno kvůli výpomoci dětí v hospodářství.

V roce 1918, kdy vznikla samostatná Československá republika, byla povinná školní docházka ustanovena a rozdělena na dva stupně.

Devítiletá školní docházka byla prodloužena na 10 let. V 70. letech 20. století, avšak základní školy měly v té době pouze 8 tříd, proto museli žáci pokračovat 2 roky na gymnáziu, střední škole nebo učilišti. Po sametové revoluci byla zavedena opět devítiletá školní docházka, avšak s tím, že devátý rok byl nepovinný a mohli jej absolvovat děti prvním ročníkem střední školy. V roce 1995 byla vydána novela, ve které byla ustanovena povinná školní docházka na 9 let. (Schéma vzdělávací soustavy, 2018 [online])

5.2 CHARAKTERISTIKA SOUČASNÉHO VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU

Současný vzdělávací systém ČR je rozdělen na vzdělávání preprimární, primární, sekundární a terciální.

Předškolní vzdělání začíná ve věku od 3 do 6 let. Povinná školní docházka pak trvá od 6 let až do 15 let. Žáci nejprve navštěvují základní školu. Poté mohou pokračovat ve středoškolském odborném nebo všeobecném vzdělání.

5.2.1 POPIS VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU

Preprimární vzdělávání představuje předškolní výchova, kterou navštěvují děti od 3 do 6 let. Ve výjimečných případech přijímají mateřské školy i mladší děti, pro ně jsou určeny jesle.

Primární vzdělávání pro děti, které dovršily 6 let k 1. září příslušného roku. Délka základní školy odpovídá délce povinné školní docházky a ta činí 9 let. Základní škola má dva stupně. 1. stupeň je určen pro žáky od 1. do 5. třídy a 2. stupeň je určen pro žáky od 6. do 9. třídy. Úspěšným ukončením žák získá základní vzdělávání. Pokud žáci vyhoví podmínkám přijímacího řízení na víceleté gymnázium, mohou se přihlásit ke studiu začátkem 6. nebo 8. ročníku (Vzdělávací systém v České republice, 2021 [online]).

Po absolvování povinné školní docházky mohou žáci navštěvovat střední školy. V závislosti na délce absolvované střední školy v různých druzích a typech škol lze dosáhnout středního vzdělání (1 až 2 roky), středního vzdělání s výučním listem (2 až 3 roky) anebo středního vzdělání s maturitní zkouškou. Studijní programy jsou různé délky. Pro ukončené základní vzdělání jsou to 4 roky, pro střední vzdělání s výučním listem jsou to dva roky nástavbového studia.

Středoškolské studium s maturitní zkouškou bude více popsáno následovně. Maturitní zkouška se v současné době skládá ze společné a profilové části. Společná část obsahuje 2 zkoušky, a to povinnou zkoušku z českého jazyka a literatury a poté si student může zvolit mezi zkouškou z cizího jazyka nebo z matematiky. Profilová část obsahuje povinnou zkoušku z jazyka českého a literatury, a pokud si student zvolí, tak i z cizího jazyka. *Žáci se dále přihlašují k 2 nebo 3 povinným profilovým zkouškám dle školní nabídky povinných zkoušek* (Maturitní zkouška, 2019 [online]).

VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁNÍ

Terciální vzdělávání představuje studium na vysokých nebo vyšších odborných školách. Vysokoškolské vzdělávání se v ČR realizuje ve 3 úrovních – bakalářský a magisterský program a postgraduální studium. Vysoké školy patří k nejvyššímu článku vzdělávací soustavy v ČR.

Vyšší odborné vzdělání probíhá na vyšších odborných školách, které jsou zpravidla přidruženy ke středním odborným školám *a pokrývají úsek kvalifikačních požadavků mezi středním a vysokoškolským vzděláváním.* (Vzdělávací systém v České republice, 2016 [online])

Vysoké školy jsou druhým typem poskytující terciální vzdělávání. Studium na vysokých školách probíhá prezenčně (prezenční forma) nebo distančně (kombinovaná forma). Studijní program má tři stupně: bakalářský, magisterský a doktorský.

5.3 VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ

Po dosažení střední školy s maturitní zkouškou musí uchazeč splnit podmínky přijímacího řízení na univerzitu. Pedagogické obory je možné studovat na těchto univerzitách: Univerzita Karlova, Univerzita Palackého v Olomouci, Masarykova univerzita, Ostravská univerzita, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Technická univerzita v Liberci, Univerzita Hradec Králové (Učitelství pro 1. st. ZŠ, 1996 [online]).

Dále se budeme kvůli dotazníkovému šetření zabývat studiem oboru 1. stupně ZŠ na PDF UP. Studijní program učitelství pro 1. stupeň ZŠ patří k pětiletým magisterským oborům, je však si také možné vybrat pro učitelskou profesi i obor Učitelství pro 1. stupeň ZŠ nebo speciální pedagogiku.

6 UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

6.1 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA UNIVERZITY

Univerzita Palackého (dále UPOL) se nachází v Olomouci, která je jednou z historických metropolí Moravy. Olomouc je statutární, univerzitní a krajským město Olomouckého kraje. UPOL byla založena v roce 1573 a po Univerzitě Karlově je druhou nejstarší univerzitou v ČR. Svým uchazečům a studentům nabízí 840 studijních programů na 8 fakultách (Cyrilometodějská teologická fakulta, Lékařská fakulta, Filozofická fakulta, Přírodovědecká fakulta, Pedagogická fakulta, Fakulta tělesné kultury, Právnická fakulta, Fakulta zdravotnických věd). V roce 2021 byl zahájen provoz nového vysokoškolského ústavu Český institut výzkumu a pokročilých technologií. *Univerzita plní i tzv. třetí roli ve společnosti a vzdělává nejširší veřejnost.*

UPOL má 3980 zaměstnanců (v roce 2019), 21 000 studentů (v roce 2020), 11 457 studentů (v roce 2020) v programu celoživotního vzdělávání. UPOL zaujímá 601. až 650. pozici na QS Worlds University Rankings v roce 2022 (Základní informace: Univerzita Palackého v Olomouci, 2022 [online]).

6.2 OBOR UČITELSTVÍ PRO 1. STUPEŇ NA UPOL

6.2.1 CHARAKTERISTIKA OBORU

Studijní program učitelství pro 1. stupeň ZŠ v ČR, konkrétně na UPOL je studijním programem na PDF. Výše popsany obor spadá pod Katedru primární a preprimární pedagogiky a trvá 5 let, je ukončen obhajobou diplomové práce a státními závěrečnými zkouškami a jejich úspěšným absolvováním studenti obdrží magisterský titul. Popisovaný program lze studovat ve dvou formách, prezenční nebo distanční (kombinovaná forma). Pro dotazníkové šetření se zaměříme pouze na studenty prezenčního studia.

6.2.2 PŘIJÍMACÍ ŘÍZENÍ

K přijímacímu řízení se mohou hlásit absolventi středoškolského vzdělání s maturitní zkouškou. Předpokládané jsou dovednosti ve studiu výtvarné, technické a hudební výchovy. Dále by měl být uchazeč plavec a být tělesně zdatný pro studium tělesné výchovy. Vstupní úroveň cizího jazyka odpovídá stupni B1 (mírně pokročilý).

Přijímací zkoušky probíhají formou testu studijních předpokladů (TSP), jež si fakulta sestavuje sama.

6.2.3 PROFIL ABSOLVENTA

Absolvent oboru je připraven pro výkon profese učitele pro 1. stupeň základní školy. V případě rozšíření učitelství je možné absolvovat po ukončení studia další vzdělávací program v celoživotním vzdělávání Univerzity Palackého v Olomouci. (Studijní programy – Bc., Mgr., 2021 [online]).

6.2.4 STRUKTURA STUDIJNÍHO PLÁNU

Studium oboru učitelství pro 1. stupeň ZŠ trvá 5 let. Studijní plán není rozdělen na bakalářský a magisterský stupeň. Je ukončen magisterským titulem. K jeho ukončení je potřeba získat během studijního programu 300 kreditů. Akademický rok univerzity, který trvá od září do června, je rozdělen na zimní a letní semestr. Po každém semestru následuje zkouškové období, kterému předchází většinou zápočtový týden. Předměty jsou rozčleněny na povinné, povinně volitelné a volitelné. Povinných předmětů je v popisovaném studijním programu 89, povinně volitelných 61 a mnoho volitelných. Předměty probíhají ve třech formách, a to formou přednášek, seminářů a cvičení. Průběh celého studia je zaznamenáván do portálu STAG, který je průběžně aktualizován.

Akademický rok 2021/2022	
1.9.2021-31.8.2022	
Zimní semestr 2021/2022	Letní semestr 2022
1. 9. 2021 - 13. 2. 2022	14. 2. 2022 - 31. 8. 2022
Výuka: 20. 9. 2021 - 17. 12. 2021	Výuka: 14. 2. 2022 - 13. 5. 2022
	Akademický týden: 17. 2. 2022 - 20. 2. 2022

Tabulka 2

6.2.5 PŘEDMĚTY A PRAXE

POVINNÉ PŘEDMĚTY

Povinné předměty A lze rozdělit na český jazyk, matematika, cizí jazyk a výchovy (tělesná, výtvarná a hudební). Studenti mají také povinné předměty pedagogiku

a psychologii. Český jazyk je tvořen z předmětů jazykové praktikum, skladba, sloh, didaktika českého jazyka, didaktika počátečního psaní a čtení. Matematika je obsažena v předmětech aritmetika a algebra, geometrie, didaktika matematiky, výuka s podporou ICT. Co se týče cizího jazyka, mohou si studenti vybrat z anglického nebo německého jazyka. V tělesné výchově se studenti věnují předmětům: pohybové hry a jejich didaktika, didaktika plavání, didaktika gymnastiky, didaktika atletiky a psychomotorika. V hudební výchově jsou obsaženy předměty: sborová výchova, hudební nauka a intonace, dějiny hudby, nástrojové praktikum na keyboard, základy improvizace klavírních doprovodů. Ve výtvarné výchově studenti studují dějiny umění, kresbu a grafiku, modelování a prostorové vytváření, malbu a užitou tvorbu.

POVINNĚ VOLITELNÉ PŘEDMĚTY

Povinně volitelné předměty B jsou vázány hlavně na cizí jazyky. Studenti si mohou na začátku svého studia vybrat mezi anglickým nebo německým jazykem. Úroveň jazyka je na konci 1. semestru studia na úrovni B1 – mírně pokročilý dle Společného evropského referenčního rámce. Studium cizího jazyka probíhá formou seminářů od 1. ročníku zimního semestru po 5. ročník zimního semestru. Od 3. ročníku mají studenti navíc také předmět didaktika cizího jazyka (anglického nebo německého jazyka). Další odvětví povinně volitelných předmětů obsahuje předměty etiku pro učitele, evropanství, vybrané nemoci dětského věku, fyziologie výživy aj. V neposlední řadě jsou v rámci povinně volitelných předmětů obsaženy didaktika hudební výchovy, didaktika výtvarné výchovy a didaktika technické výchovy.

PRAXE

Pedagogické praxe jsou během celého studia U1ST. Pedagogické praxe jsou rozděleny následovně: 1. ročník – úvod do studia s praxí (5 dní), didaktické praktikum 1 (2 hodiny týdně), 2. ročník - didaktické praktikum 2 na malotřídní škole (6 hodin), 3. ročník – didaktické praktikum 3: didaktika elementárního čtení a psaní (5 dní) , 4. ročník – průběžná pedagogická praxe: výchovy (2 hodiny týdně), průběžná pedagogická praxe 2:(je zaměřena na předměty Č, M, PRV, člověk a jeho svět, cizí jazyk, 3 hodiny jedenkrát týdně během jednoho semestru), 5.ročník - průběžná pedagogická praxe 3 (je zaměřena na předměty Č, M, PŘ, VL, člověk a jeho svět, cizí jazyk, 3 hodiny jedenkrát týdně během jednoho semestru), souvislá pedagogická praxe (5 týdnů na plně organizované škole a 3 týdny na malotřídní škole (Fasnerová, Provázková Stolinská, 2016, s. 20).

6.2.6 STUDIJNÍ ZAHRANIČNÍ PROGRAMY

V rámci evropského programu Erasmus+ je studentům nabízena široká škála zahraničních programů v mnoha zemích: Slovensko, Polsko, Německo, Rakousko, Nizozemsko, Finsko, Švédsko, Norsko, Portugalsko, Belgie, Maďarsko, Turecko, Španělsko, Slovinsko, Chorvatsko a Irsko (Studium v zahraničí: Pedagogická fakulta UP, 2021 [online]).

Kromě možnosti Erasmu+ také nabízí Pedagogická fakulta studentům měsíční zahraniční studijní stáže. Do jejich nabídky jsou zahrnuty Universita Valdosa, Universita Wyoming a Bryan Coleege v USA, Xihua univerzitu v Číně, S. Toraihyrov State University v Kazachstánu a také Turnjoyo University v Indonésii (Studium v zahraničí: Pedagogická fakulta UP, 2021 [online]).

7 SROVNÁNÍ STUDIJNÍCH OBORŮ VE FINSKU A V ČESKÉ REPUBLICE

7.1 SROVNÁNÍ VYBRANÝCH FAKTORŮ V TABULCE

SROVNÁVACÍ TABULKA	FINSKO	ČESKÁ REPUBLIKA
UNIVERZITA	UEF	UPOL
	- Joensuu	- Olomouc
	- založena v roce 2010	- založena v roce 1573
	- 4 fakulty	- 8 fakult
	- kampusy ve 2 městech	- 1 město
	- 2750 zaměstnanců	- 3980 zaměstnanců
	- 16 000 studentů	- 21 000 studentů
- QS World University Ranking 521. - 530. pozice	- QS World University Ranking 601. - 650. pozice	
CHARAKTERISTIKA OBORU	Class teacher	Učitelství pro 1. stupeň ZŠ
	- Filozofická fakulta	- Pedagogická fakulta
	- Škola aplikované pedagogiky	- katedra Primární a preprimární pedagogiky
	- bakalářský a magisterský program	- pětileté magisterské studium
- celková doba studia 5-6 let	- celková doba studia 5 let	
PŘIJÍMACÍ ŘÍZENÍ	Podmínky (viz kap 3.2.2) - ukončení jednoho z níže uvedených:	Podmínky - splnění všech podmínek:
	- když uchazeč splní Finnish Matriculation Exam (Finnish Baccalaureate) nemusí se účastnit testu VAKAVA	- středoškolské vzdělání s maturitní zkouškou
	- když uchazeč nemá splněno Finnish Matriculation Exam musí splnit test VAKAVA - na základě výsledků VAKAVA testu pozve univerzita na Aptitude test (interview)	- dovednosti ve studiu výtvarné, technické a hudební výchovy
	- znalost anglického jazyka na úrovni B1	- úroveň cizího jazyka (anglického nebo německého) B1 – mírně pokročilý dle Společné evropského referenčního rámce
- písemnou přijímací zkoušku + pohovor na všech fakultách jsou stejné	- přijímací řízení TSP – sestavuje Pedagogická fakulta UPOL	

PROFIL ABSOLVENTA	Absolvent Class teacher	Absolvent U1ST
	- předškolní vzdělávání	- učitel 1. stupně ZŠ 1. - 5. třída
	- nižší stupeň ZŠ 1. -6. třída	- možnost dalšího studia na celoživotním vzdělávání
STUDIJNÍ PLÁN	- bakalářský a magisterský program	- magisterský program
	- délka studia 5 let	- délka studia 5 let
	- 180 + 120 kreditů	- celkově 300 kreditů
	- akademický rok: srpen až květen	- akademický rok: září až červen
	- 2 semestry: podzimní a letní	- 2 semestry: zimní a letní
	- zkouškový a studijní týden	- zápočtové a zkouškové období po jednotlivých semestrech
	- 3 intenzivní období	
	- dělení předmětů: Pedagogické studium pro učitele, volitelné a povinně volitelné obory	- dělení předmětů: povinné, povinně volitelné a volitelné
	- forma studia: přednášky, semináře, malá skupinová cvičení a samostatná práce	- formy studia: přednášky, cvičení a semináře
PŘEDMĚTY	- portál Weboodi	- portál STAG
	- pedagogické studium pro učitele	- povinné
	- základní vzdělávání	- povinně volitelné
PRAXE	- volitelné předměty	- volitelné
	- řízená souvislá pedagogická praxe	- během celého studia
	- 1.ročník – Orientation practise (obsahuje náslechy a krátké výstupy v hodinách, časová dotace je 15 vyučovacích hodin)	- 1. ročník – úvod do studia s praxí (20 hodin), didaktické praktikum 1 (2 hodiny jedenkrát týdně)
		2. ročník – didaktické praktikum 2 na malotřídní škole (6 hodin)
	- 3. ročník – Basic practise (obsahuje náslechy a samotnou výuku, časová dotace je 15 vyučovacích hodin)	- 3. ročník – didaktické praktikum 3: didaktika elementárního čtení a psaní (5 dnů)
		- 4. ročník – průběžná pedagogická praxe: výchovy (2 hodiny jedenkrát týdně), průběžná pedagogická praxe 2 (je zaměřena na předměty Č, M, PRV, člověk a jeho svět, cizí jazyk, 3 hodiny jedenkrát týdně během jednoho semestru)
- 5. ročník – Applied practise (student si vybere jednu z	- 5.ročník – průběžná pedagogická praxe 3 (je	

	institucí: muzeum, knihovna, nakladatelství, pedagogickou asociaci nebo mezinárodní červený kříž , časová dotace se pohybuje mezi 3–4 týdny). Orinetation practise a Basic practise student absolvuje na fakutních školách – Rantakylä Normal School a The University Teacher Training School. Applied practise si student zařizuje a vybírá sám.	zaměřena na předměty Č, M, PŘ, VL, člověk a jeho svět, cizí jazyk, 3 hodiny jedenkrát týdně během jednoho semestru), souvislá pedagogická praxe (5 týdnů na plnorganizované škole a 3 týdny na malotřídní škole)
ZAHRANIČNÍ STUDIJNÍ POBYTY	- Erasmus+ (19 států)	- Erasmus+ (16 států)
		- měsíční studijní stáže

Tabulka 3

7.2 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VYBRANÝCH FAKTORŮ

UNIVERZITA

Údaje o univerzitách jsou podobné přibližně v počtu zaměstnanců, studentů a také jsou univerzity blízko sebe v QS World University Ranking. Velké odlišnosti jsou ve stáří univerzit. UPOL byla založena již v 16. století a řadí se tak k nejstarším univerzitám v ČR, kdežto UEF je velmi mladou univerzitou, která byla založena až ve 21. století.

CHARAKTERISTIKA OBORU

Class teacher a U1ST jsou podobné v délce studia. Class teacher i U1ST jsou obory na 5 let. Oba studijní programy jsou magisterské. Rozdíl spočívá v tom, že UPOL nabízí magisterský obor bez mezistupně bakalářského oboru.

PŘIJÍMACÍ ŘÍZENÍ

Z tabulky č. 3 je patrné, že přijímací řízení na UEF je mnohem složitější. Uchazeč může splnit některé z předpokladů. Pokud splní Finnish Matriculation Exam nemusí se účastnit VAKAVA testu. Ostatní uchazeči musí splnit pro přijetí VAKAVA test a následně Aptitude test. V případě UPOL musí mít student ukončené středoškolské vzdělání maturitní zkouškou a účastní se TSP, které jsou sestavovány fakultou a probíhají pouze písemnou formou.

PROFIL ABSOLVENTA

Absolvent výše uvedených oborů je připraven jako učitel na nižším stupni ZŠ. Rozdíl je v počtu ročníků určujících nižší stupeň. Ve Finsku se jedná o 1.- 6. ročník a v ČR o 1.- 5. ročník.

STUDIJNÍ PLÁN

Shodnost je ve stejném celkovém počtu kreditů za studium, a to je 300. Akademický rok u Finů začíná a končí dříve než v ČR. Finové mají akademický rok od srpna do května. Oba studijní plány rozdělují akademický rok na 2 semestry. Odlišnost je v názvu jednotlivých semestrů. Finové mají kromě zkouškového týdne také studijní týden a také se liší v tom, že akademický rok ve Finsku obsahuje tzv. intensive period. Dělení předmětů je stejné v tom, že obsahuje volitelné a povinně volitelné předměty, ale co se týká povinných předmětů, tak mají Finové tzv. pedagogické studium pro učitele, které je základem pro všechny učitele.

PŘEDMĚTY

Předměty jsou členěny podobně, avšak v tomto srovnání se jim tolik nevěnuji, protože jsou rozepsány v kapitolách výše podrobněji a jejich zestručnění by nedávalo smysl.

PRAXE

Praxe jsou nedílnou součástí studijních programů. Praxe se liší počtem, rozdělením, časovou dotací a velký rozdíl je patrný v praxi v posledním ročníku. Dle tabulky můžeme zaznamenat mnohem rozsáhlejší a členitější praxe na UPOL. UPOL nabízí praxe studentům v každém ročníku jejich studia, kdežto UEF má praxe rozděleny pouze do 1. ročníků, 3. ročníků a 5. ročníků. Časová dotace je velmi rozdílná a UPOL značně převažuje v počtu hodin praxí. V posledním ročníku vidíme u oborů praxe: Applied practise (UEF) a průběžná pedagogická praxe 3 a souvislá pedagogická praxe (UPOL). Výrazným rozdílem je místo absolvování praxe. UPOL nabízí pouze školy, a to plno organizované a malotřídní, kdežto UEF dává studentům mnohem širší možnosti viz. tabulka č. 3.

ZAHRANIČNÍ STUDIJNÍ POBYTY

Zahraníční studijní pobyty v rámci Erasmus+ jsou nabízeny jak studentům UEF, tak studentům UPOL v podobném rozsahu. Rozdíl je ovšem v dalších možnostech, kdy u studentů UEF je pouze Erasmus +, jinak UEF nenabízí jiné alternativy a student si musí případný zahraniční pobyt nebo zahraniční stáž zařídit sám. UPOL mimo Erasmus+ nabízí studentům také měsíční stáže viz kap. 6.2.6.

EMPIRICKÁ ČÁST

8 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY

Jako výzkumný problém jsme si stanovili analyzovat vybrané faktory u studentů oboru U1ST při studiu v ČR a ve Finsku a zjistit jejich očekávání. Vedly nás k tomu tyto důvody: úspěšnost finského školství, která vyplývá z řady mezinárodních srovnání a výzkumů. Dalším důvodem byla má účast na zahraničním studijním programu (Erasmus+) ve Finsku v akademickém roce 2019/2020 na University of Eastern Finland v Severní Karélii, konkrétně ve městě Joensuu. Jiný důvod, jež pramení z předcházejícího, bylo nesčetné osobní setkávání nejen s mnoha studenty oboru učitelství pro 1. stupeň ZŠ, ale také s finskými učiteli na základních školách. Z výše uvedených důvodů jsme se rozhodli zjistit analýzu vybraných faktorů u studentů oboru učitelství pro 1. stupeň ZŠ (dále jen U1ST) při studiu v ČR a ve Finsku a zjistit jejich očekávání.

V teoretické části byla použita metoda komparace jednotlivých aspektů obou vzdělávacích systémů. Šetření empirické části diplomové práce bylo realizováno dotazníkovou metodou.

Před výzkumem bylo nutné se také věnovat rešerši na toto téma. Analyzovala jsem dostupnou odbornou literaturu, prezentace a přednášky k tématu diplomové práce, které sloužily jako nezbytné východisko pro následné zpracování problematiky (Co je rešerše, 2021 [online]).

Google scholar nám posloužil jako efektivní nástroj pro rešerši. Tematika finského školství patří mezi velmi populární pro jeho zjevné nadstandartní výsledky v jednotlivých gramotnostech. Komparací Finska a České republiky v oblasti vzdělávání se v minulosti již věnovali mnozí odborníci. Jako příklad bychom uvedli článek Průchy ve vědeckém časopise České pedagogické společnosti Pedagogická orientace s názvem: Komparace nálezů mezinárodní evaluace PISA. (Průcha, J. České a finské výsledky vzdělávání, 2005, s. 7)

Na Univerzitě Karlově to byly bakalářské práce autorek K. Klosové Komparace vzdělávání učitelů ve Finsku a v České republice a M. Tošovské Strategie vzdělávacích politik. Příklad Finska a České republiky.

Vzděláváním učitelů se speciálně zabývaly ve svých bakalářských pracích A. Seberová – Výzkumná kompetence v učitelské profesi a A. Králová – Mentoring začínajících učitelů ve Finsku. Tato diplomová práce navazuje na předchozí dosažená zjištění.

9 CÍLE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Hlavním cílem výzkumného šetření bylo analyzovat vybrané faktory a zjistit očekávání studentů oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ (dále jen U1ST) při studiu v ČR a ve Finsku. Dílčí cíle jsme dále formulovali takto:

9.1 DÍLČÍ CÍLE

Sestavit dotazník, který bude předložen studentům oboru U1ST v obou zemích u 1. a 5. ročníků,

- 1. ročník
  - analyzovat důvody k výběru studia na pedagogické fakultě,
  - zjistit míru obtížnosti přijetí ke studiu,
  - analyzovat prioritizaci výběru na pedagogickou fakultu,
  - zjistit atraktivitu učitelského povolání,
  - zjistit vnímání důležitosti jednotlivých předmětů a soft skills,
  - zjistit úroveň znalostí a dovedností v anglickém jazyce,
  - zjistit četnost účasti na zahraničním studijním pobytu,
  - zjistit převládající formu praxe,
  - zjistit nejdůležitější vlastnosti učitele z pohledu studenta,
  - sebereflektovat vlastní osobnostní charakteristiky ve vztahu k učitelské profesi.

- 5. ročník
  - zjistit vnímání obtížnosti studia,
  - zjistit převažující organizační formu studia a atraktivitu učitelského povolání,
  - zjistit vnímání důležitosti jednotlivých předmětů a soft skills,
  - zjistit úroveň znalostí a dovedností v anglickém jazyce,
  - zjistit četnost účasti na zahraničním studijním pobytu,
  - zjistit převládající formu praxe,
  - zjistit nejdůležitější vlastnosti učitele z pohledu studenta,
  - sebereflektovat vlastní osobnostní charakteristiky ve vztahu k učitelské profesi.

- komparace názorů studentů 1. ročníků v obou zemích
- komparace názorů studentů 5. ročníků v obou zemích
- komparace vybraných položek u 1. a 5. ročníků v Česku v porovnání s 1. a 5. ročníky ve Finsku

9.2 STANOVENÍ PŘEDPOKLADŮ

Na základě výše uvedených cílů jsme stanovili následující předpoklady:

Předpoklad č. 1

Předpokládáme, že atraktivita učitelského povolání je dána subjektem učitelské profese – dětmi.

Předpoklad č. 2

Předpokládáme, že studenti díky svému oboru považují za nejdůležitější soft skills (měkké dovednosti) vedení týmu a kooperaci.

Předpoklad č. 3

Předpokládáme, že studenti 5. ročníku ve většině případů absolvovali během svého studijního programu některý z vybraných druhů zahraničního studijního pobytu.

Předpoklad č. 4

Předpokládáme, že studenti považují za nejdůležitější vlastnosti učitele férovost a schopnost motivace.

Předpoklad č. 5

Předpokládáme, že během studia na univerzitě jsou studenti vyučováni odlišnými organizačními formami výuky.

10 METODIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Jako metodu výzkumu jsme zvolili formu dotazníku, kterou řadíme ke kvantitativním typům výzkumu. Důvodem byl velký počet respondentů a snaha získat potřebný vzorek pro následnou analýzu.

Dotazník je definován jako „soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně“ (Chráska, 2007, s. 163).

Realizace proběhla formou nestandardizovaného dotazníku, který jsme sami sestavili. K výzkumnému šetření jsme vytvořili dvě dvojice vzájemně kompatibilních dotazníků. Vzhledem k cílům empirické části jsme sestavili dva dotazníky, a to pro 1. ročník a pro 5. ročník oboru U1ST; první verzi byl dotazník pro 1. ročníky oboru U1ST, který se ještě členil na českou verzi (viz příloha č. 1) a na finskou verzi (viz příloha č. 2).

Finská verze vznikla ve spolupráci s překladateli. Postupovali jsme tak, že jsme nejprve českou verzi přeložili do anglického jazyka a následně za pomoci pedagogů ve Finsku do finštiny. Formu dotazníku v rodné řeči jsme zvolili kvůli nastavení stejných podmínek pro všechny respondenty.

Druhá verze směřovala do posledních, tedy 5. ročníků magisterských oborů, také ve dvou verzích.

Uvědomujeme si, že dotazníková metoda má své slabé stránky vinou možné neobjektivnosti respondentů při vyplňování odpovědí. Pro účely výzkumu však tuto metodu považujeme za adekvátní. Subjektivní pohled studenta na studium v tomto případě považujeme za žádoucí.

Proces šetření probíhal v ČR i ve Finské republice ve stejném čase. Studentům 1. ročníků byl předložen dotazník na začátku zimního semestru roku 2019/2020, aby byla zjištěna jejich očekávání, proto tedy na začátku studia. Studentům 5. ročníků byl dotazník předložen na začátku druhého semestru, abychom zajistili, že budou mít na vyplnění dotazníku dostatek času před koncem jejich pětiletého studia. Očekávání studentů 5. ročníku sice nebylo možné analyzovat, ale zjišťovali jsme, zdali bylo studium z jejich pohledu naplněno.

Zvažovali jsme variantu jak písemnou, tak online formu. Po vypracování v platformě Google jsme však došli k finálnímu závěru, a to sice provést dotazníkové šetření v písemné podobě. Bylo třeba zajistit dostatečný počet respondentů a také individuální a osobní přístup k nim, který poskytla právě písemná forma. V České republice předal studentům dotazník jejich pedagog a ve Finské republice byl předán dotazník i s krátkou prezentací o jeho účelu osobně autorkou práce.

Před samotným výzkumným šetřením byl proveden předvýzkum jak v české, tak ve finské verzi. V ČR i ve Finsku jsme jej předložili k vyplnění čtyřem předem vybraným studentům z 1. i 5. ročníků. Výsledkem jejich zpětné vazby bylo přeformulování některých otázek, doplnění variantních odpovědí nebo jejich zpřesnění. Dalším důvodem předvýzkumu bylo ověřit si stoprocentní porozumění ze strany respondentů.

10.1 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU RESPONDENTŮ

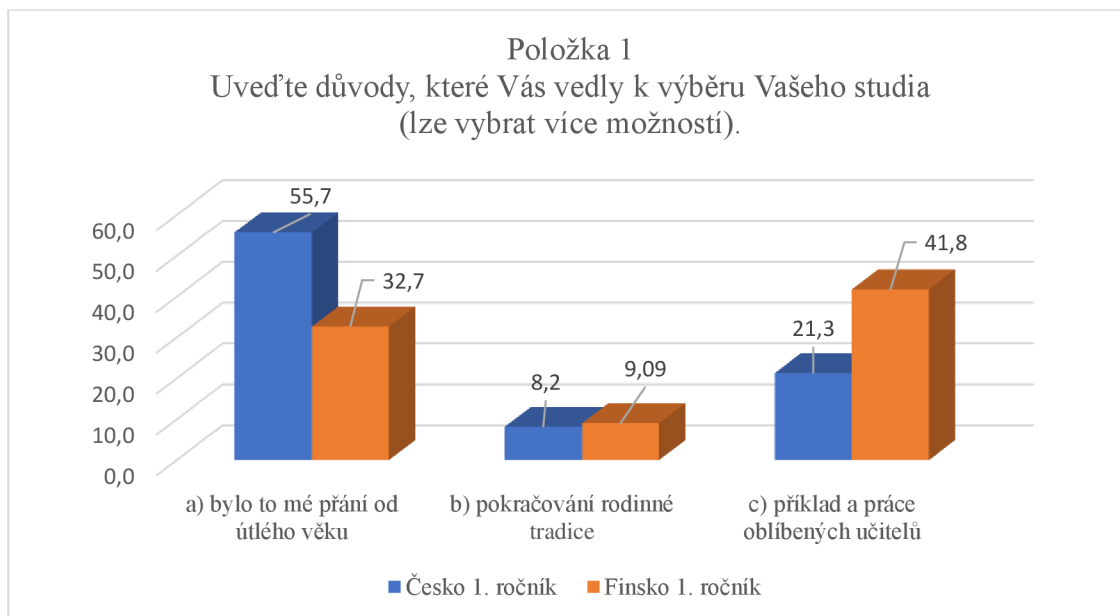
Ve výzkumném šetření jsme zvolili základní soubor složený ze všech přítomných studentů oboru učitelství pro 1. stupeň ZŠ na Univerzitě Palackého v ČR a na University of Eastern Finland ve Finsku. Jelikož jsme také porovnávali očekávání studentů a jejich naplnění mezi 1. a posledním ročníkem studia, obdrželi jej studenti těchto ročníků na daných univerzitách. Nejvíce respondentů máme z 1. ročníků, v ČR jsme měli 61 respondentů a ve Finsku 55 respondentů 1. ročníků. V posledních ročnících byly počty respondentů nižší, důvodem bylo dokončování diplomových prací, souvislé praxe na školách, anebo individuální studijní plán. V 5. ročnících jsme měli 15 studentů v ČR a 31 studentů ve Finsku. Věkové rozmezí se pohybovalo mezi 18–30 lety. Výhodou je tedy, že nebylo nutné provádět žádný reprezentativní výběr.

10.2 INTERPRETACE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Následující kapitola obsahuje vyhodnocení a srovnání odpovědí studentů 1. ročníků oboru U1ST shodných dotazníků předložených v ČR a ve Finsku. Poté představíme vyhodnocení a srovnání odpovědí studentů 5. ročníků oboru U1ST shodných dotazníků předložených v ČR a ve Finsku.

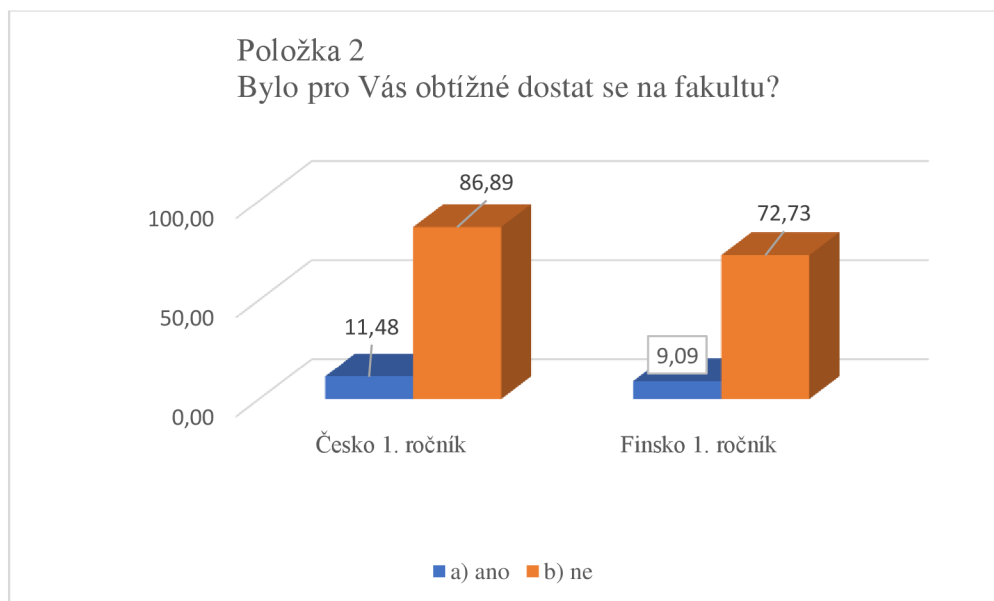
Jedná se o nestranné porovnání a okomentování dat, která jsme u každé položky zvlášť sloučili pro přehlednost do jednoho sloupcového grafu a vyjádřili v procentech.

10.2.1 SROVNÁNÍ ČESKO A FINSKO 1. ROČNÍK

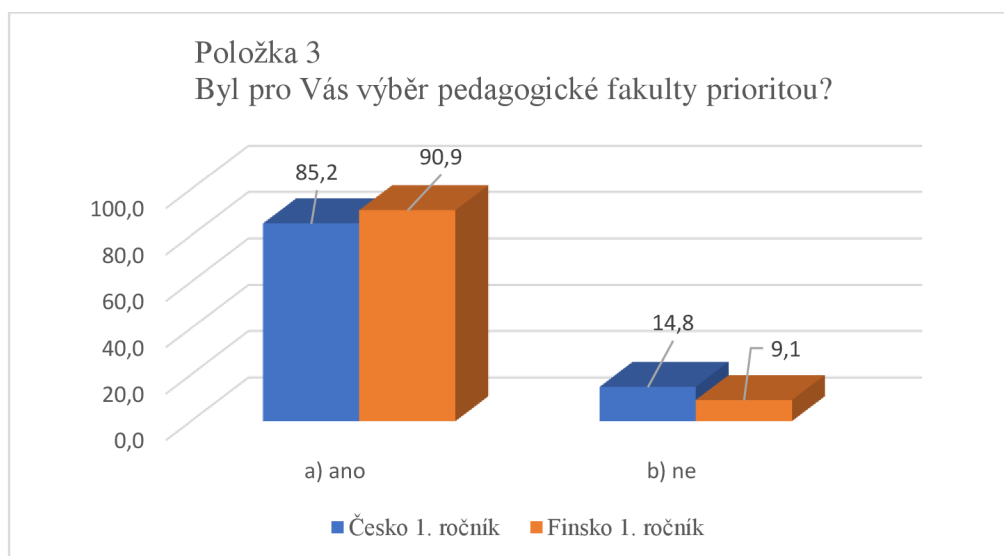
Graf č. 1

První položka v dotazníku byla zaměřena na důvody výběru studia oboru U1ST. Nejvíce zastoupenou odpovědí byla pro Česko odpověď a) bylo to pro mě přání od útlého věku, kterou zvolilo 55,7 % studentů, to znamená dlouhodobě převažující motivace studentů o sledovaný obor. U finských studentů byla 41,8 % zastoupena odpověď c) příklad a práce oblíbených učitelů. Jev ukazuje na vysokou míru oblíbenosti učitelské profese ve Finsku a pozitivní vliv finských učitelů, kteří slouží jako vzor pro následný výběr profese u následující generace. Nejméně odpovědí jak v Česku, tak ve Finsku měla odpověď b) pokračování rodinné tradice. Na otázku neodpovědělo 9 českých studentů a 9 studentů z Finska.

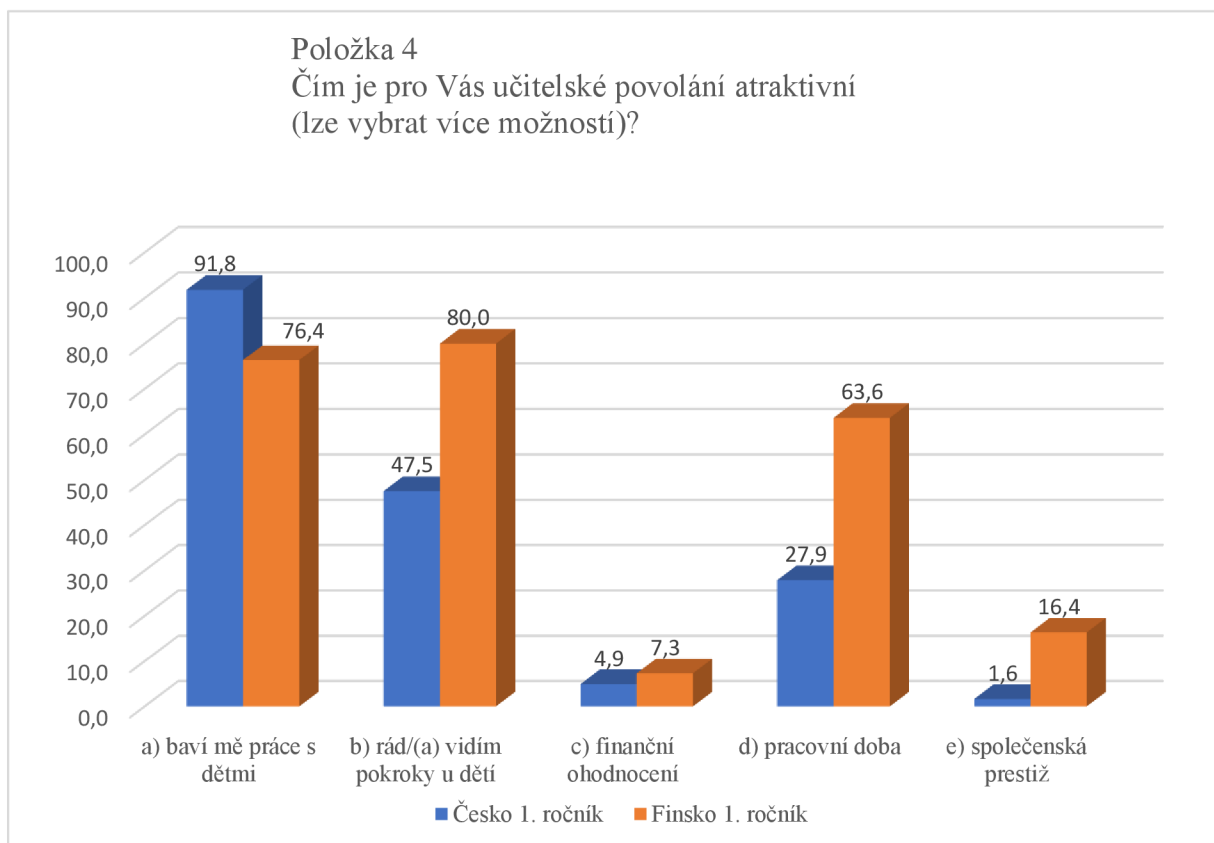
Graf č. 2

V položce č. 2 jsme se dotazovali, zda bylo obtížné dostat se na fakultu. V obou zemích u studentů výrazně převažovala záporná odpověď. V Česku tomu tak bylo z 86,89 % a ve Finsku měla odpověď nižší hodnotu, a to 72,73 %. Z toho můžeme usuzovat, že nároky přijímacího řízení ve Finsku jsou výrazně vyšší v porovnání s Českem. U finských respondentů se vysoké procento studentů k této položce nevyjádřilo. Z českých studentů neodpověděl 1 respondent a u finských studentů nevedlo odpověď 10 studentů.

Graf č. 3

Graf č. 3 jež znázorňuje položku číslo 3. Jasně ukazuje na naprostou převahu odpovědi ano u otázky, a to v obou zemích. Odpověď, že studium nebylo prioritou, byla v Česku vyšší než ve Finsku o 5 %, finští studenti jsou tedy více rozhodnutí pro studium pedagogiky.

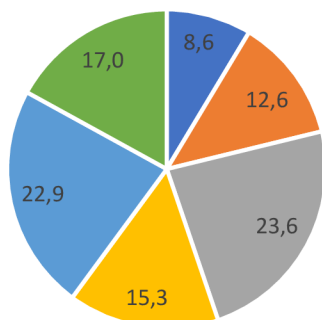

Graf č. 4

Položka č. 4 se zabývala atraktivitou povolání. Respondenti měli v této položce možnost vybrat více variant. V Česku zvolili jako nejvíce frekventovanou odpověď a) baví mě práce s dětmi. Druhou v pořadí u českých studentů s 47,5 % bylo, že rádi vidí pokroky na dětech, a jako poslední byla pracovní doba, která měla zastoupení 27,9 % studentů z Česka. Ve Finsku se jako první umístila odpověď b) rád/a vidím pokroky u dětí, následovala odpověď a) baví mě práce s dětmi a jako třetí oceňovali faktor pracovní doby, která měla v porovnání s Českem mnohem větší zastoupení, téměř o 30 %.

Rozdílné bylo také zastoupení odpovědi e (společenská prestiž), Finové přikládali výrazně větší význam společenské prestiži než čeští studenti. Zjištění je opět v souladu s předchozími průzkumy, které jasně ukazují, že se učitelská profese těší ve Finsku vyšší společenské prestiži než v Česku, je ve Finsku učitelské profesi přikládána vyšší společenská prestiž než v Česku, viz kapitola 2.3.

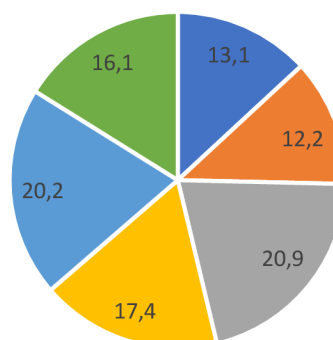
Položka 5 - Česko 1. ročník
Které předměty z Vašeho studijního plánu vnímáte jako stěžejní? Ohodnoťte od nejvíce důležitého předmětu po nejméně důležitý předmět na stupnici od 1 (nejdůležitější) do 6 (nejméně důležitý)?

- a) pedagogika
- b) psychologie
- c) výchovy (tělesná výchova, hudební výchova, výtvarná výchova)
- d) mateřský jazyk
- e) matematika
- f) didaktika

Graf č. 5

Položka 5 - Finsko 1. ročník
Které předměty z Vašeho studijního plánu vnímáte jako stěžejní? Ohodnoťte od nejvíce důležitého předmětu po nejméně důležitý předmět na stupnici od 1 (nejdůležitější) do 6 (nejméně důležitý)?

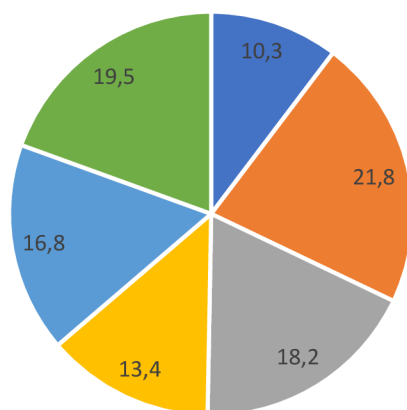
- a) pedagogika
- b) psychologie
- c) výchovy (tělesná výchova, hudební výchova, výtvarná výchova)
- d) mateřský jazyk
- e) matematika
- f) didaktika

Graf č. 6

Z dosažených výsledků, z výše uvedené položky č. 5, vyplývá, že největší rozdíl je ve vnímání pedagogiky o 4,5 % ve prospěch finských studentů a výchov o 2,7 % ve prospěch českých studentů. Další předměty (psychologie, mateřský jazyk, matematika a didaktika) jsou v obou zemích vnímány prakticky stejně, zjištěné rozdíly jsou minimální.

Z absolutního hlediska jsou jako nejdůležitější v obou zemích vnímány výchovy a druhou nejvýznamější položku mateřský jazyk (vždy přes 20 %). Nejmenší význam je kladen v obou případech na pedagogiky a psychologii. Význam jednotlivých předmětů lze hodnotit jako relativně srovnaný.

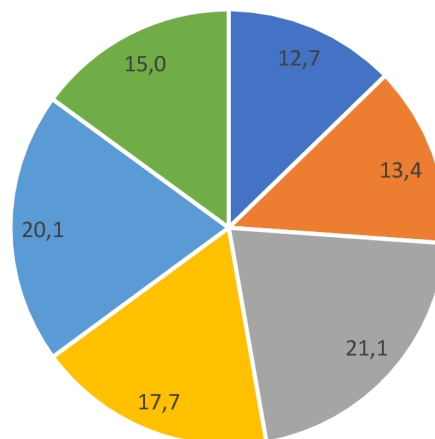
Položka 6 - Česko 1. ročník
Které soft skills (měkké dovednosti) lidské dovednosti v oblasti chování, známé jako interpersonální dovednosti, považujete za důležité. Ohodnoťte od nejvíce důležité soft skills po nejméně důležité soft skills na stupnici od 1

- a) komunikace
- b) kooperace
- c) sebereflexe
- d) vyjednávání a řešení konfliktů
- e) organizační schopnosti
- f) vedení týmu

Graf č. 7

Položka 6 - Finsko 1. ročník
Které soft skills (měkké dovednosti) lidské dovednosti v oblasti chování, známé jako interpersonální dovednosti, považujete za důležité. Ohodnoťte od nejvíce důležité soft skills po nejméně důležité soft skills na stupnici od 1

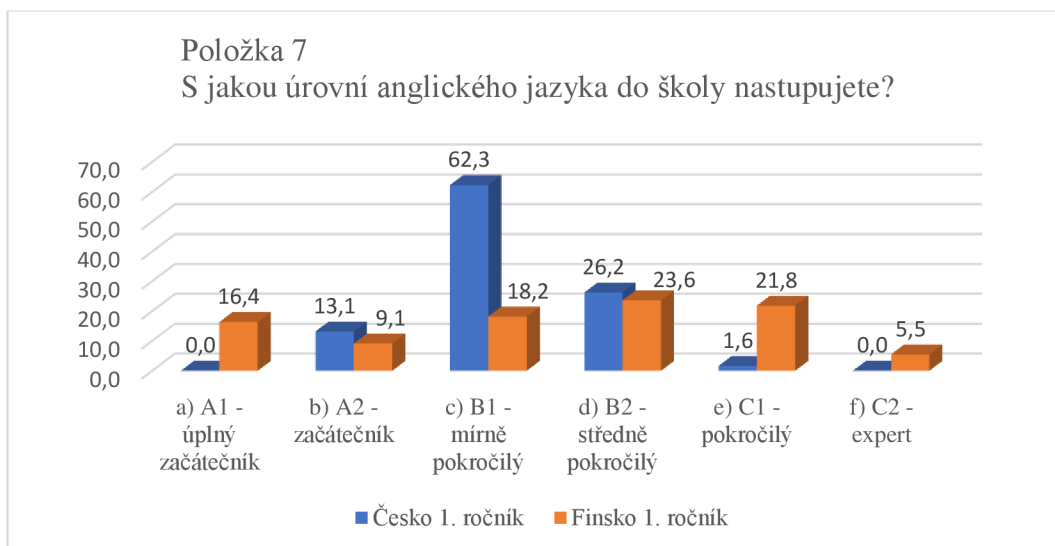

- a) komunikace
- b) kooperace
- c) sebereflexe
- d) vyjednávání a řešení konfliktů
- e) organizační schopnosti
- f) vedení týmu

Graf č. 8

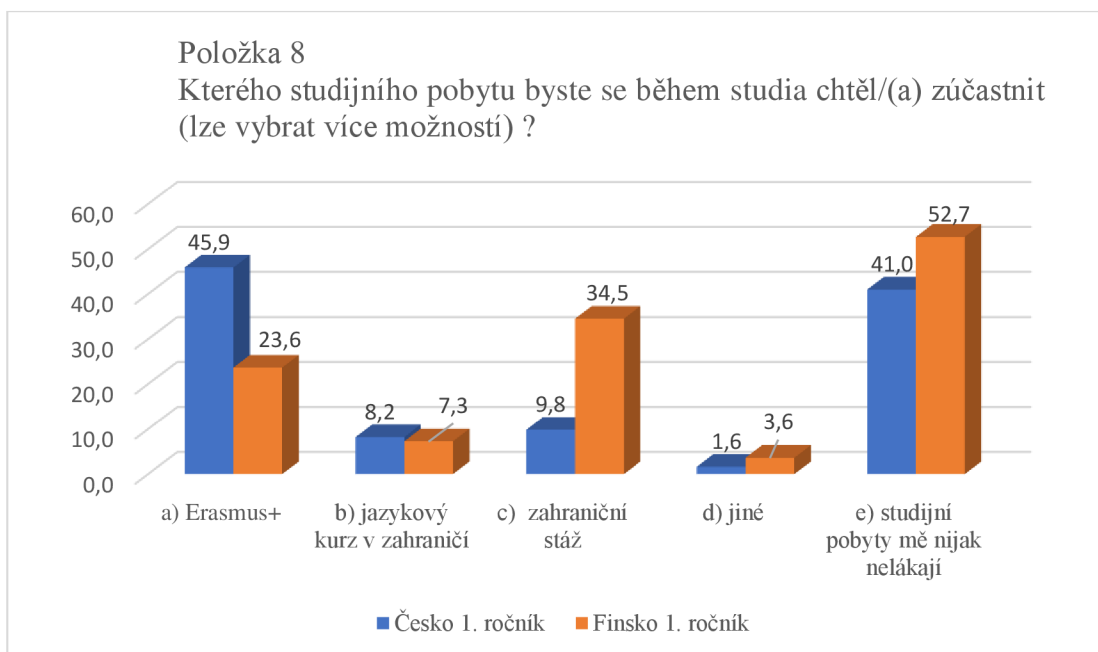
V položce 6 soft skills byl zjištěn největší rozdíl u kooperace (rozdíl 8,4 %) a vedení týmu nám činí 4,5 % a v obou případech je vyšší hodnota zaznamenána u českých studentů. Větší rozdíly ve vnímání jednotlivých faktorů jsou u českých studentů, u finských je zastoupení vyrovnanější. Rozdíl mezi nejnižší a nejvyšší hodnotou je 11,5 % a u finských je 8,6 %. Jako nejdůležitější jsou u českých studentů uvedeny tyto dovednosti: kooperace, vedení týmu a sebereflexe, nejmenší význam je dán u faktoru komunikace. Finští studenti považují za nejvíce důležitou sebereflexi, organizační schopnosti, vyjednávání a řešení konfliktů. Nejméně frekventovaná odpověď je komunikace.

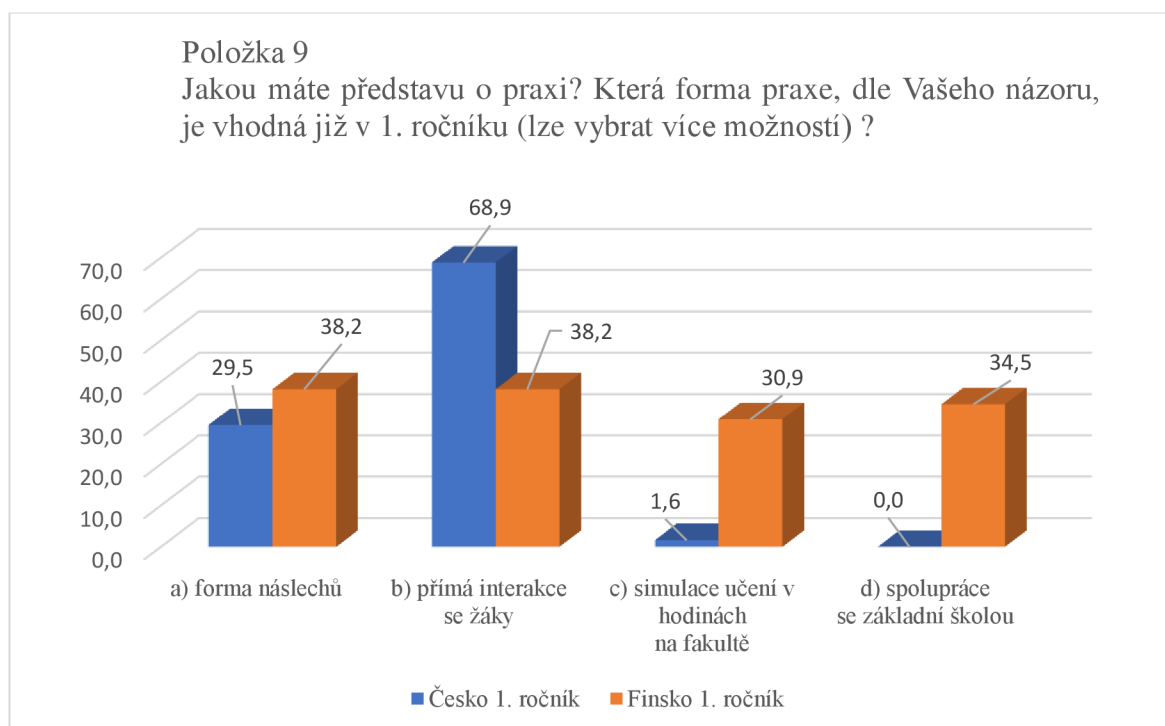
Graf č. 9

Položka č. 7 ukazuje zastoupení úrovní anglického jazyka studentů dle Společného evropského referenčního rámce, s jakými na školu nastupují. Nejvíce českých studentů uvedlo svou úroveň v kategorii B1 62,3 %. U Finů, kde bylo zastoupení úrovní cizího jazyka rozmanitější, označilo nejvíce studentů úroveň B2 (23,6 %). Finsko mělo zastoupení ve všech úrovních, kdežto u České republiky nejvíce převládala úroveň B1, B2 a A2. Největší rozdíl (téměř třetina dotazovaných) se pohybovalo v nejvyšších úrovních C1 a C2, a to ve prospěch finských studentů.

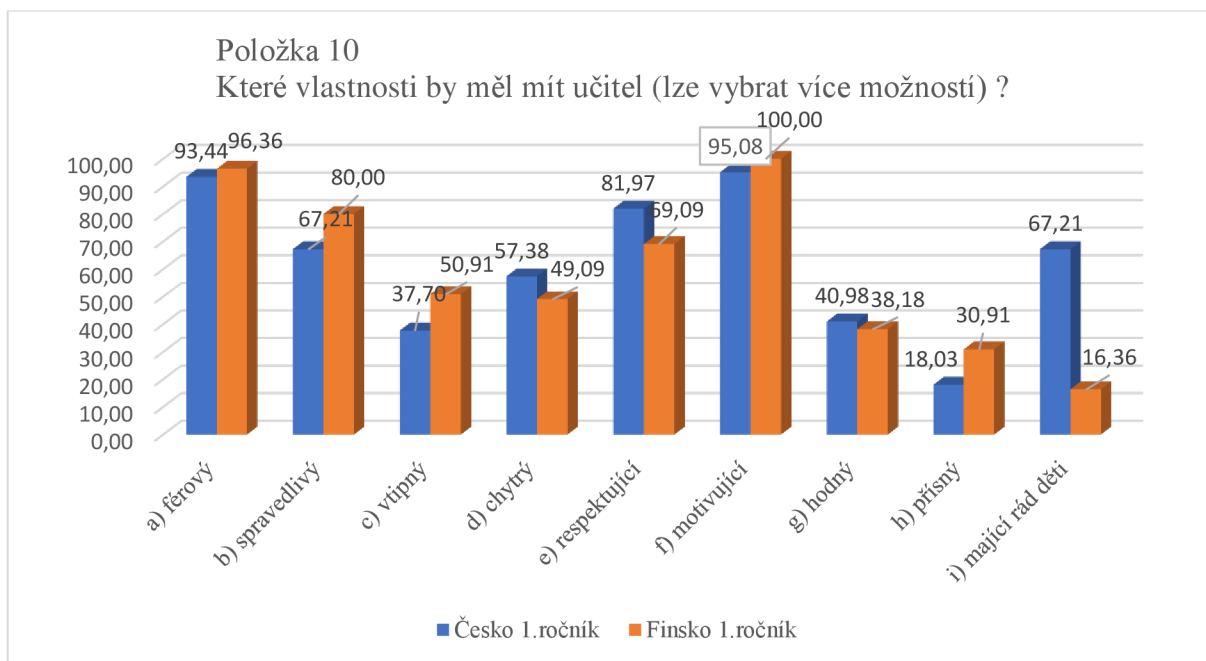
Graf č. 10

Devátá položka se orientuje na potřebu účasti na zahraničních pobytech během studia. Do dotazníku jsme uvedli nejčastější druhy zahraničních pobytů. Varianty a) až d) se v dotazníku mohly objevit současně. Odpověď s nejvyšší četností byla, že studijní pobyty studenty nijak nelákají, lze usuzovat, že pro zhruba polovinu respondentů není účast na zahraniční stáži nijak významná pro jejich studium. Finové tuto odpověď měli zastoupenou nejvíce, a to 52,7 % a ve Finsku byla tvořena z 41 %. České studenty také láká z 45,9 % Erasmus +. Finští respondenti uvedli ve 34,5 % zahraniční stáže.

Graf č. 11

Z grafu č. 11 je patrné, že studenti v Česku upřednostňují nejvíce přímou interakci se žáky, a to v 68,9 %. Ve Finsku jsou ve stejné míře (38,2 %) zastoupeny varianty: forma náslechlů a přímá interakce se žáky. Vysoké procento studentů ve Finsku dále odpovědělo, že by praxi absolvovali až ve vyšších ročnících, popř. by dali přednost simulaci učení v hodinách na fakultě. Tato varianta se u českých studentů téměř nevyskytla.

Graf č. 12

Největší rozdíly jsou u odpovědí – empatický a mít rád děti, a to ve prospěch českých studentů. Nejvíce frekventované odpovědi se vztahují k motivaci, férovosti učitele, jeho spravedlivosti a jeho respektu. U otázek týkající se motivace a férovosti byly zjištěny také nejmenší rozdíly. Nejméně volené odpovědi jsou uvedeny u vlastností přísný, hodný a vtipný učitel.

U položky č. 11 klademe otázku: Proč si myslíte, že byste měl být učitel? Které kvality nabízíte školskému systému? Odpověď u 1. ročníků v Česku shrnuli odpovědi dost pozitivně. Několikrát se objevila odpověď respondentů, že rádi pracují s dětmi a pozorují u nich pokroky, ke kterým jim rádi pomohli. To velmi úzce souvisí s otázkou, jaký důvod je vedl k výběru tohoto oboru. Nastupující studenti také popisují kvality jako kreativita, schopnost organizace a začlenění nových a alternativních výukových metod do výuky.

Jako ukázkou jsme vybrali následující odpovědi některých českých studentů.

Školní systém stále nezvládl přechod do nové doby. Techniky a postupy na základních školách jsou mnohdy zastaralé a nereflektují situaci mimoškolního prostředí. Mým cílem je tento status změnit, alespoň lokálně.

Mám moc ráda děti. Chci je něco naučit a především chci, aby se díky mně děti do školy těšily a měly na školní léta krásné vzpomínky.

Já osobně si myslím, že jsem velmi férový a respektující člověk. Práce učitele by mě bavila a dala bych do ní vše.

Myslím si, že když toto povolání člověka baví, je v něm dobrý. Dokáže dětem pomáhat, naslouchat jim ale také být přísný a vést je správným směrem.

Ve Finsku u 1. ročníků oboru U1ST respondenti nejvíce uvádí odpověď zájem o práci s dětmi a mládeží. Dále se vyskytovaly soft skills v podobě vůdčích a organizačních schopností respondentů. V porovnání s ČR se zde objevily četné odpovědi obsahující rozvoj a vliv budoucí generace.

Halu oppia ja opettaa muita.

(Skutečný zájem o tuto oblast. Ochota učit se a učit ostatní.)

Olen hyvä ohjaamaan ja opettamaan. Tulen hyvin toimeen lasten kanssa ja osaan ottaa huomioon erilaiset opijjat ja persoonat sekä heidän tarpeensa.

(Jsem dobrý průvodce a učím. Vycházím dobře s dětmi a mohu zohlednit různé žáky a osobnosti i jejich potřeby.)

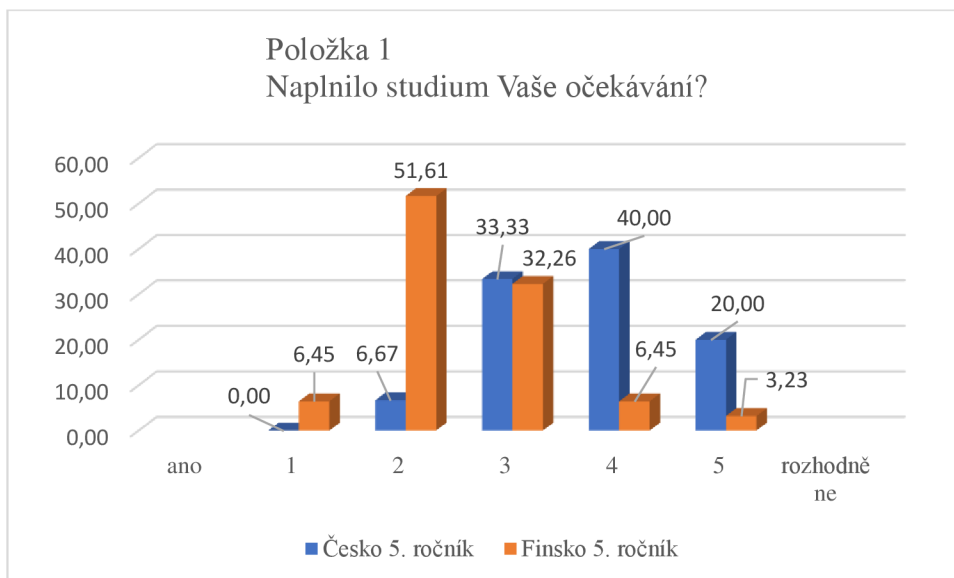
Koska uskon olevani hyvä siinä. Ryhmänjohtamistaidot tukevat kasvatustyötä.

(Protože si myslím, že jsem v tom dobrý. Skupinové vůdčí schopnosti podporují vzdělávací práci.)

Minulla on hyvä yleistiето ja tulen hyvin toimeen lasten kanssa.

(Mám dobré všeobecné znalosti a dobře vycházím s dětmi.)

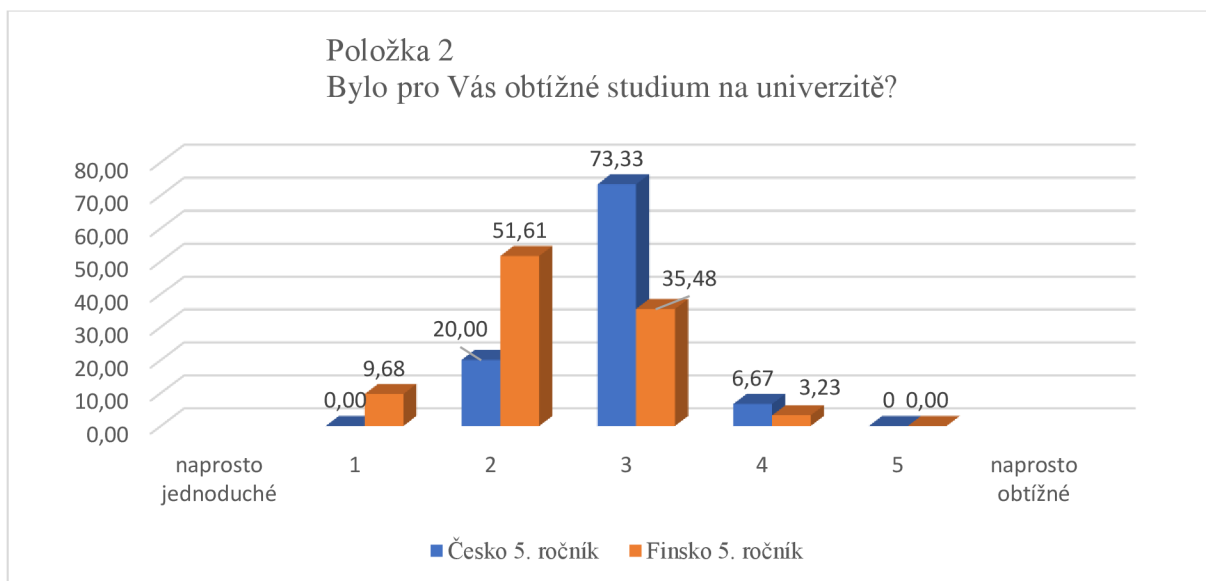
10.2.2 SROVNÁNÍ ČESKO A FINSKO U 5. ROČNÍKŮ

Graf č. 13

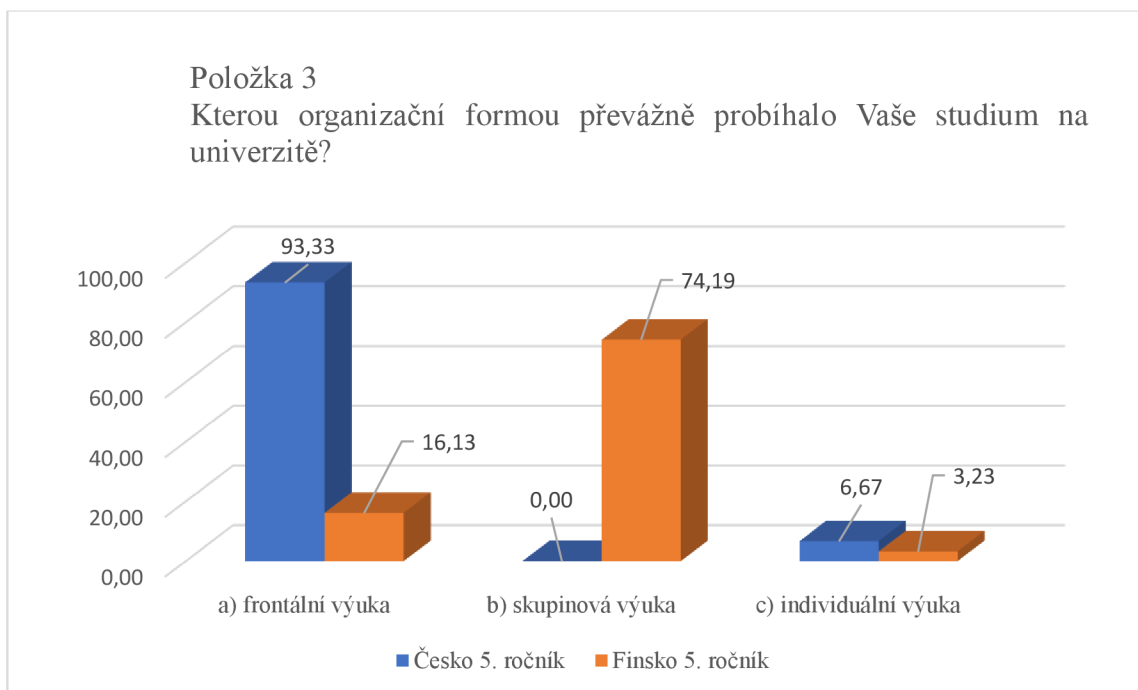
V grafu č. 14 je znázorněno, jak studium naplnilo očekávání studentů (na škále od 1- ano až po 5 - rozhodně ne). Celkově je u finských studentů tato položka lépe hodnocena, kdy ji na škále stupeň 2 uvedlo 51,61 % a jako na druhém místě bylo hodnocení 3, které mělo 32,26 %.

V ČR se hodnocení naplnění studia pohybovalo mezi 3. – 5. stupněm škály. Kdy rozhodně ne označilo vysoké procento studentů, a to 20 %. Nejvíce českých studentů zhodnotilo své očekávání na stupni 4 - (40 %). Celkově můžeme u finských studentů vidět větší naplnění očekávání studia ve srovnání s českými studenty (škálu 1 nebo 2 zvolilo cca 58 % finských studentů a pouze necelých 7 % českých studentů).

Graf č. 14

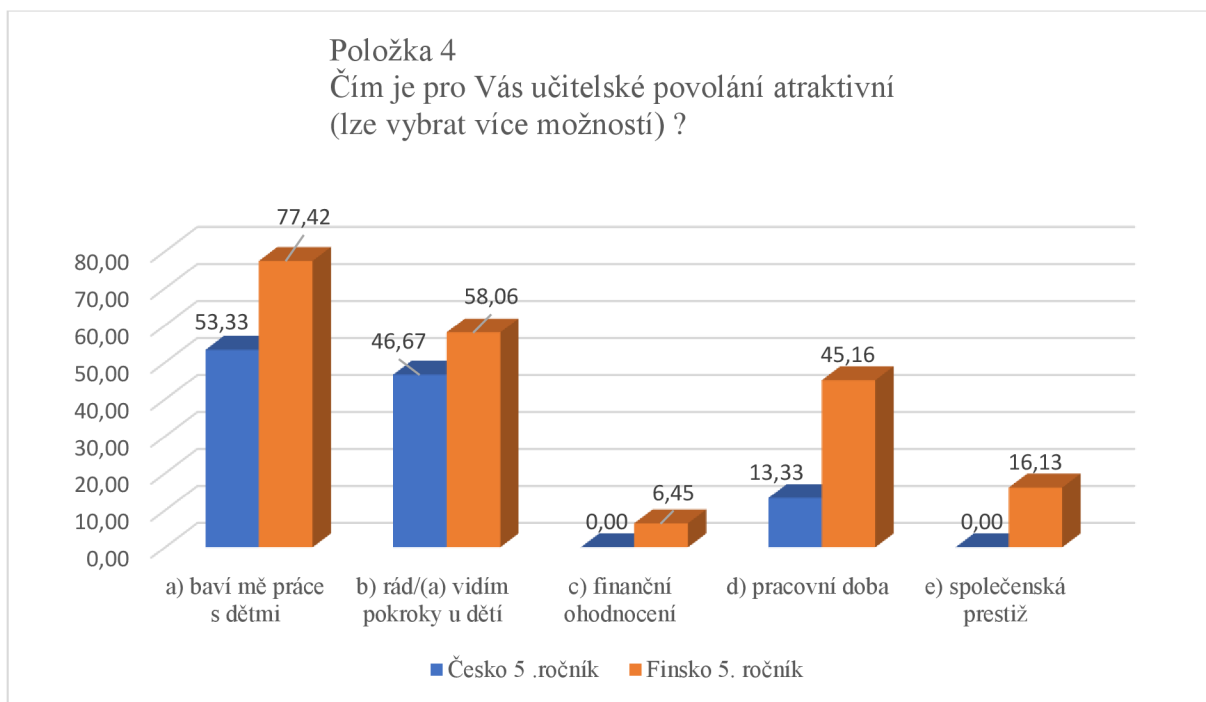
Respondenti u této položky využívali škály 1 - 5 (1 - naprosto jednoduché až 5 - naprosto obtížné). Z grafu č. 14 vyplývá, že v Česku nejčastěji respondenti zhodnotili obtížnost studia odpovědí č. 3 - průměrná obtížnost (73,33 %) a druhé nejpočetnější zastoupení náleželo č. 2 - jednoduché (20 %). Finové měli také nejvíce zastoupené hodnocení č. 2 a č. 3, ale v opačném pořadí. Studium na finské univerzitě označilo odpověď č. 2 51% a 61 % studentů a č. 3 35 a 48 %. Celkově lze říci, že finští studenti vnímali studium jako více jednoduché ve srovnání s českými studenty (odpověď č. 1 nebo č. 2 byla zvolena u finských studentů cca 62 % a u českých studentů 20 %).

Graf č. 15

Výsledky položky č. 3 zřetelně ukazují na extrémní rozdílnost využití organizačních forem výuky během studia na univerzitě. Respondeti odpovídali na otázku, jakou formou probíhalo jejich studium na univerzitě, a měli na výběr tři možnosti: frontální, skupinová nebo individuální výuka.

Frontální výuka jasně převažovala v ČR a to s 93,33%. Finové zvolili jako nejčtenější (70 % respondentů) skupinovou výuku. Zajímavé je, že v Česku neměla tato odpověď žádné zastoupení. Tuto položku lze hodnotit jako nejvíce rozdílnou z celého výzkumného šetření. Varianta individuální výuka byla označena pouze zřídka. U finských studentů neodpověděli 3 respondenti.

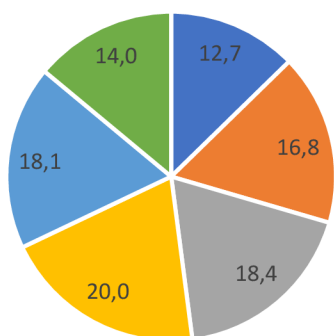
Graf č. 16

U atraktivity učitelského povolání v položce č. 4 jsme při dotazování zjistili, že nejvíce odpovědí u studentů patřilo odpovědi a) baví mě práce s dětmi a odpověď b) ráda vidím u dětí pokroky. Čeští studenti zvolili odpověď a) z 53,33 % a Finové o 20 % více, tedy 77,42 %. Odpověď b) byla zastoupena z 46,67 % u Čechů a z 58,06 % u Finů. Třetí nejčtenější odpovědí byl označen faktor pracovní doby. Celkově finští studenti vnímají více atraktivitu povolání v práci s dětmi a u pokroků u dětí. Varianty výdělek a společenská prestiž nebyly u českých studentů vybrány.

Položka 5 - Česko 5. ročník

Které předměty z Vašeho studijního plánu pro Vás byly stěžejní? Ohodnoťte od nejvíce důležitého předmětu po nejméně důležitý předmět na stupnici od 1 (nejdůležitější) do 6 (nejméně důležitý) ?

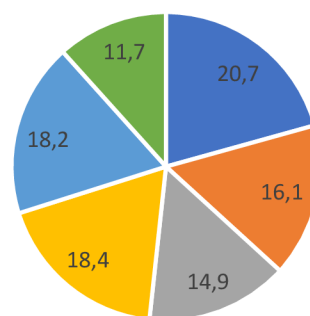

- a) pedagogika
- b) psychologie
- c) výchovy (tělesná výchova, hudební výchova, výtvarná výchova)
- d) mateřský jazyk
- e) matematika
- f) didaktika

Graf č. 17

Položka 5 - Finsko 5. ročník

Které předměty z Vašeho studijního plánu pro Vás byly stěžejní? Ohodnoťte od nejvíce důležitého předmětu po nejméně důležitý předmět na stupnici od 1 (nejdůležitější) do 6 (nejméně důležitý) ?

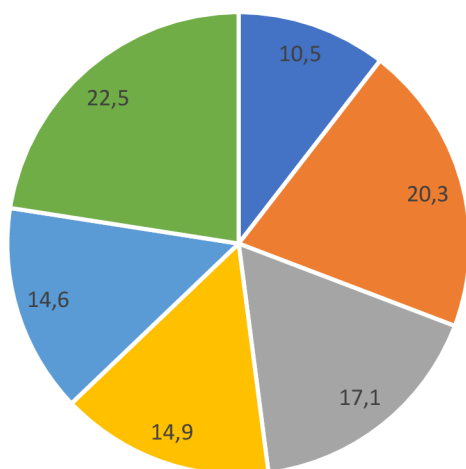
- a) pedagogika
- b) psychologie
- c) výchovy (tělesná výchova, hudební výchova, výtvarná výchova)
- d) mateřský jazyk
- e) matematika
- f) didaktika

Graf č. 18

Z dosažených výsledků, z výše uvedené položky č. 5, vyplývá, že největší rozdíl je ve vnímání pedagogiky o 8 % a výchov o 3,5% ve prospěch českých studentů a výchov o 2,7 %. Další předměty (psychologie, mateřský jazyk, matematika a didaktika) jsou v obou zemích vnímány prakticky stejně, zjištěné rozdíly jsou minimální.

Z absolutního hlediska jsou jako nejdůležitější v Česku vnímány mateřský jazyk, výchovy a matematika, ve Finsku jsou to pedagogika, mateřský jazyk a matematika. Nejmenší význam je kladen na didaktiku a psychologii.

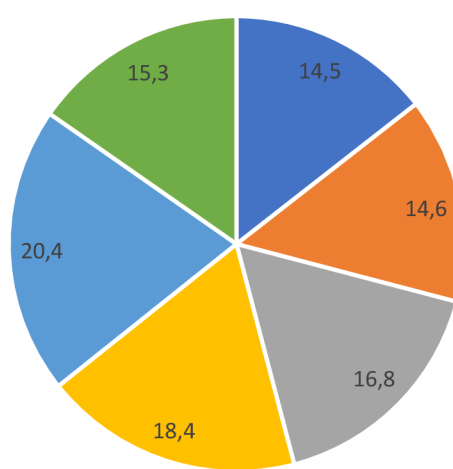
Položka 6 - Česko 5. ročník
Které soft skills (měkké dovednosti) lidské dovednosti v oblasti chování, známé jako interpersonální dovednosti považujete za důležité. Ohodnoťte od nejvíce důležité soft skills po nejméně důležité soft skills na stupnici od 1 (

- a) komunikace
- b) kooperace
- c) sebereflexe
- d) vyjednávání a řešení konfliktů
- e) organizační schopnosti
- f) vedení týmu

Graf č. 19

Položka 6 - Finsko 5. ročník
Které soft skills (měkké dovednosti) lidské dovednosti v oblasti chování, známé jako interpersonální dovednosti považujete za důležité. Ohodnoťte od nejvíce důležité soft skills po nejméně důležité soft skills na stupnici od 1 (

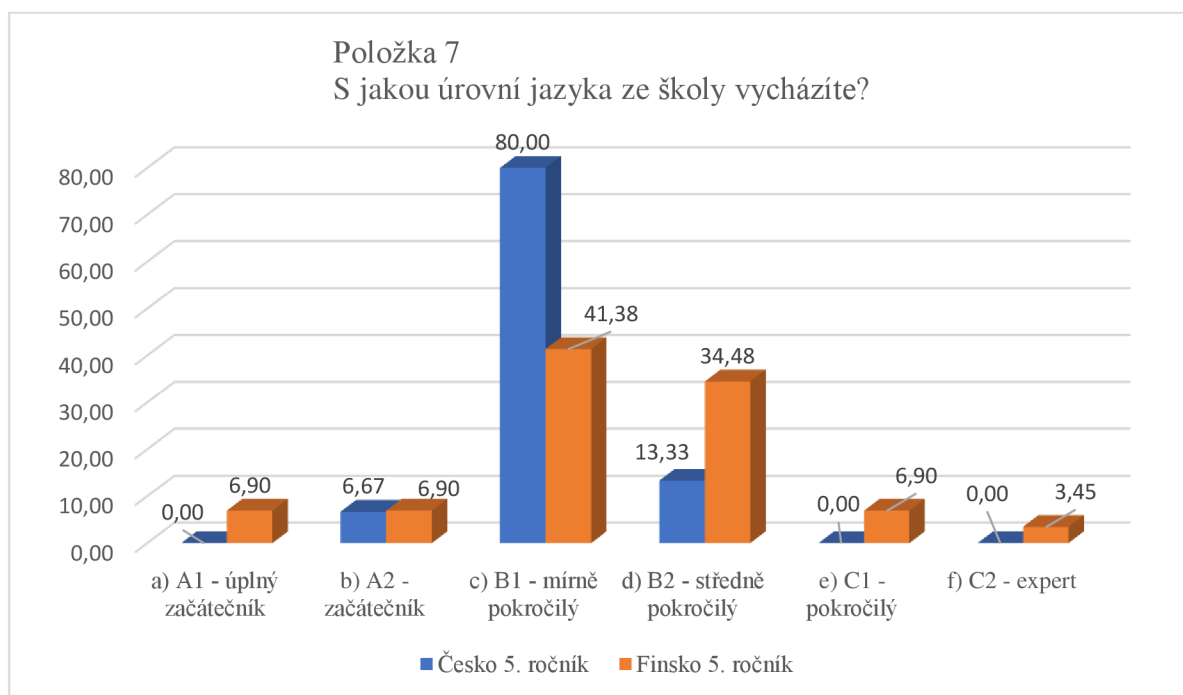
- a) komunikace
- b) kooperace
- c) sebereflexe
- d) vyjednávání a řešení konfliktů
- e) organizační schopnosti
- f) vedení týmu

Graf č. 20

V položce č. 6 – soft skills jsme u respondentů 5. ročníků zjistili největší rozdíl v odpovědi vedení týmu. Tato dovednost byla u českých studentů považována o 7,2 % za důležitější. U odpovědi organizační schopnosti a kooperace vidíme podobný rozdíl (organizační schopnosti o 5,8 %, kooperace o 5,

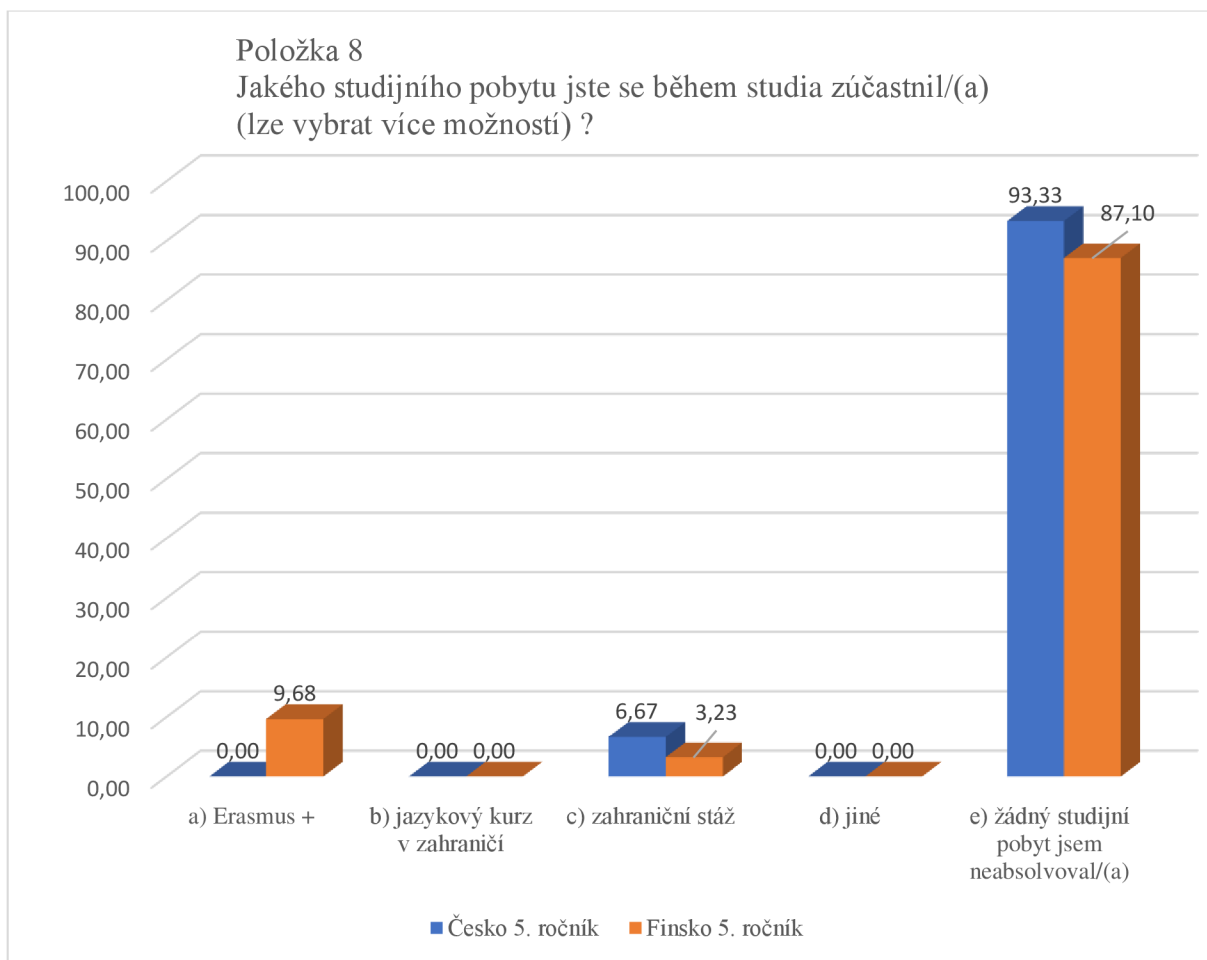
7 %). Nejmenší rozdíl byl zaznamenán u odpovědi sebereflexe.

Čeští studenti uvedli jako nejdůležitější dovednosti vedení týmu a kooperaci. Finové označili jako nejdůležitější dovednosti komunikaci, vyjednávání a řešení konfliktů. Odpovědi u českých studentů byly rozloženy nerovnoměrněji než u finských studentů.

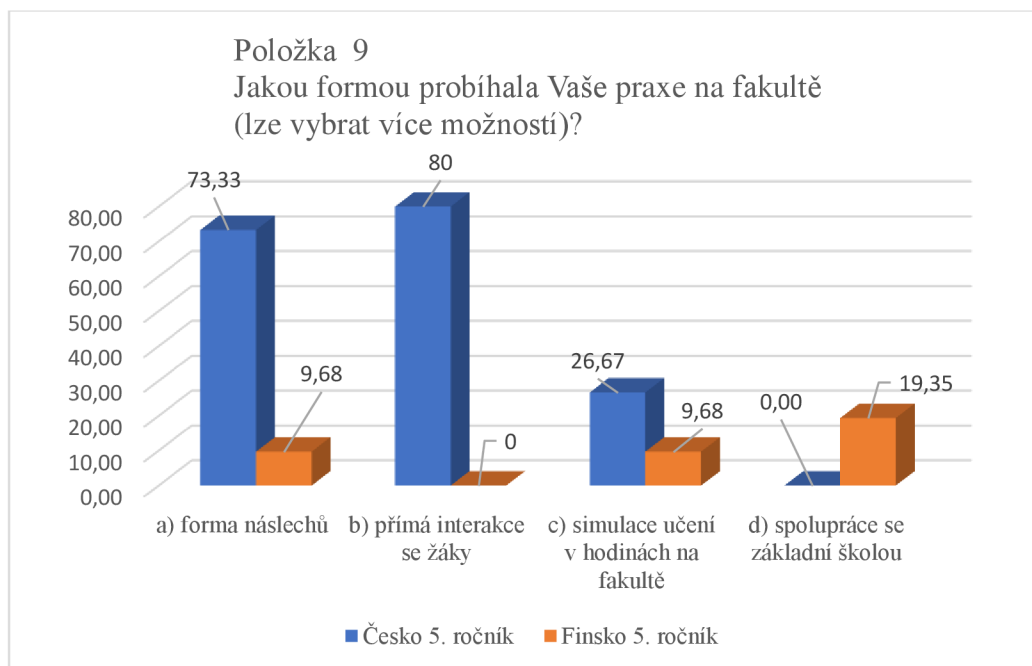
Graf č. 21

Z grafu č. 21, jež vyhodnocuje položku č. 7 S jakou úrovní jazyka ze školy dle Společného evropského referenčního rámce vycházíte, je patrné, že 80 % českých studentů a 41,38 % finských studentů dosahuje úrovně cizího jazyka B1. Úroveň B2 zvolilo 13,33 % studentů v ČR a 34,48 % ve Finsku. Nejnižší úrovně A1 a A2 se objevily ve výzkumném šetření minimálně. Varianty C1 a C2 se u českých studentů nevyskytly. Celkově lze vyčíst skutečnost, že vyšší úrovně převažují u finských studentů.

Graf č. 22

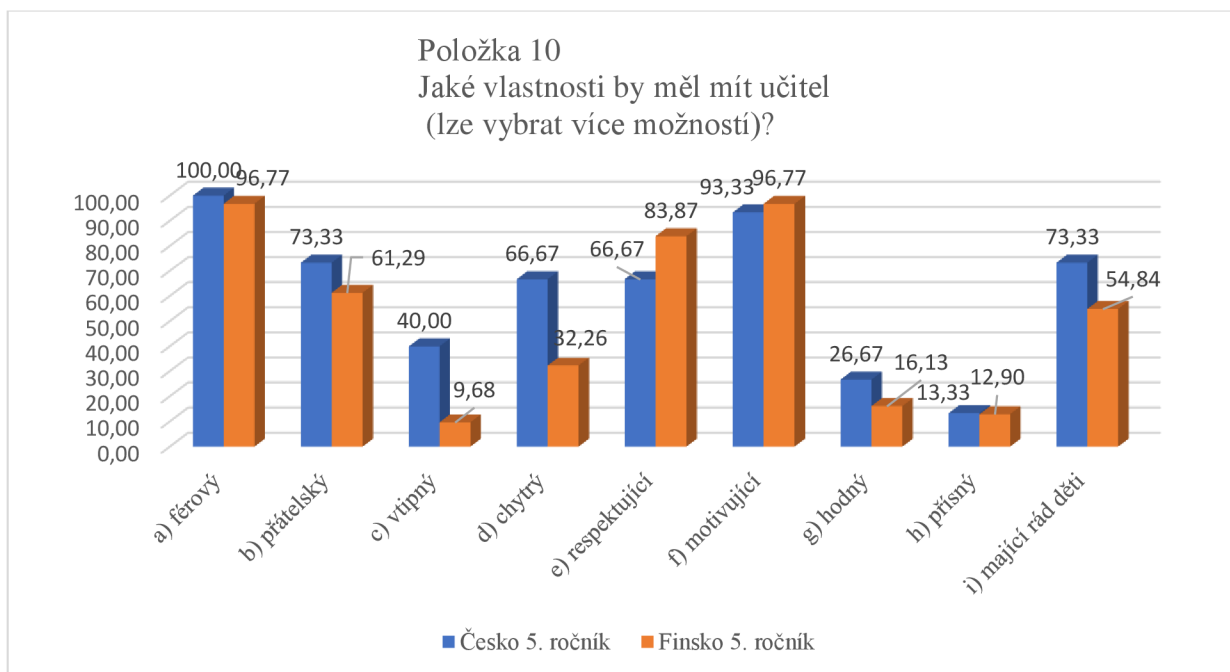
Výsledky u položky č. 8, která je graficky znázorněna v grafu č. 22, jsou výrazně překvapivé, a to negativně. Více než 93 % (Česko) a 87 % (Finsko) žádný studijní pobyt neabsolvovalo. V Česku je zastoupena pouze odpověď - zahraniční stáž, kterou zvolilo 6,67 % studentů, ve Finsku studenti zvolili z 9,68 % odpověď- studijní pobyt Erasmus+ a 3,23 % náleží odpovědi - zahraniční stáž. Je tedy zřejmé, že popisované studijní programy nepodporují zvyšování kompetencí v anglickém jazyce.

Graf č. 23

Položka č. 9 ukazuje na převažující formu praxe během studia na fakultě. Studenti si mohli vybrat z možností - forma náslechlů, přímá interakce s žáky, simulace učení v hodinách na fakultě a spolupráce se základní školou. U českých respondentů převažují - přímá interakce se žáky a forma náslechlů.

U finských studentů je nejčtenější odpověď spolupráce se základní školou. Z grafu dále vyplývá, že forma náslechlů a přímá interakce se žáky výrazně převládá v odpovědích studentů z ČR, ve Finsku je to spolupráce se základní školou. Studenti z UPOL tuto varinatu nezvolili ani jednou. U Finů 10 dotazovaných nevedlo žádnou odpověď.

Graf č. 24

V grafu č. 24 jsou uvedeny informace, jakou váhu kladou respondenti na vybrané vlastnosti učitele. Graf ukazuje na to, že férovost a motivační schopnost učitele je pro studenty pátých ročníků fakult z obou zemí stěžejní. Nejméně odpovědí můžeme pozorovat u odpovědí hodný a přísný. V Česku nejméně dotazovaných odpovědělo hodný a přísný. Finové uvedli nejméně u variant přísný a vtipný. Největší rozdíl můžeme pozorovat u odpovědí vtipný a chytrý (převažuje u českých studentů).

Položka č. 11 byla otevřenou položkou. Ptali jsme se také budoucích absolventů na jejich kvality, které školskému systému mohou nabídnout. Otázka přesně zněla - Proč si myslíte, že byste měl být učitel? Jaké kvality nabízíte školskému systému? U studentů pátých ročníků v Česku byla nejčastěji zastoupena kvalita kreativity a také organizačních schopností. Vybrala jsem také konkrétní výpovědi respondentů.

Protože se dokáže dobře vcítit do dětské duše. Empatie, píle a vytrvalost.

Baví mě práce s dětmi, jsem ochotná tomu něco obětovat.

Kreativita, organizační schopnosti, komunikativní schopnosti.

Povolání učitele neberu jako práci, nýbrž jako poslání, a nechci, aby to vyznělo jako klišé. Práce s lidmi je pro mne stěžejní, chci kolem sebe vytvářet pozitivní vztahy a radostnou atmosféru bez stresu. Více mi záleží na výchově než na vzdělání.

Tato položka obsahovala u finských budoucích absolventů mnohokrát empatii a také podporu studentů v jejich potenciálu a individualitě.

Halu opettaa ja kasvattaa lapsia. Pitkäjänteisyys tukee omaa kasvatustyötä, somoin kärsivällisyys.

(Touha učit a vychovávat děti. Vytrvalost a trpělivost podporuje vlastní vzdělávací práci.)

Olen empaattinen ja arvostan lapsen ajattelua ja suhtautumista maailmaan.

(Jsem empatický a oceňuji myšlení a přístup dítěte ke světu.)

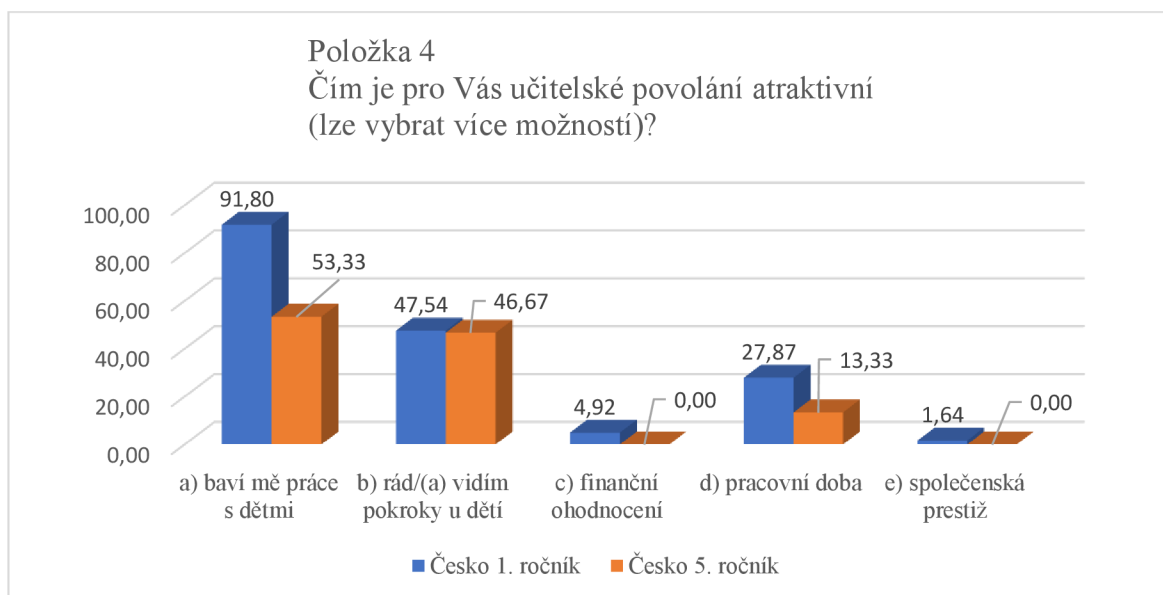
Olen aidosti kiinnostunut oppilaiden asiosta. Haluan tehdä työtä, jolla on tarkoitus.

(Skutečně se zajímám o problematiku studentů. Chci dělat práci, která má svůj smysl.)

Olen aina halunnut olla opettaja ja tykkään lapsista.

(Vždy jsem chtěl být učitelem a mám rád děti.)

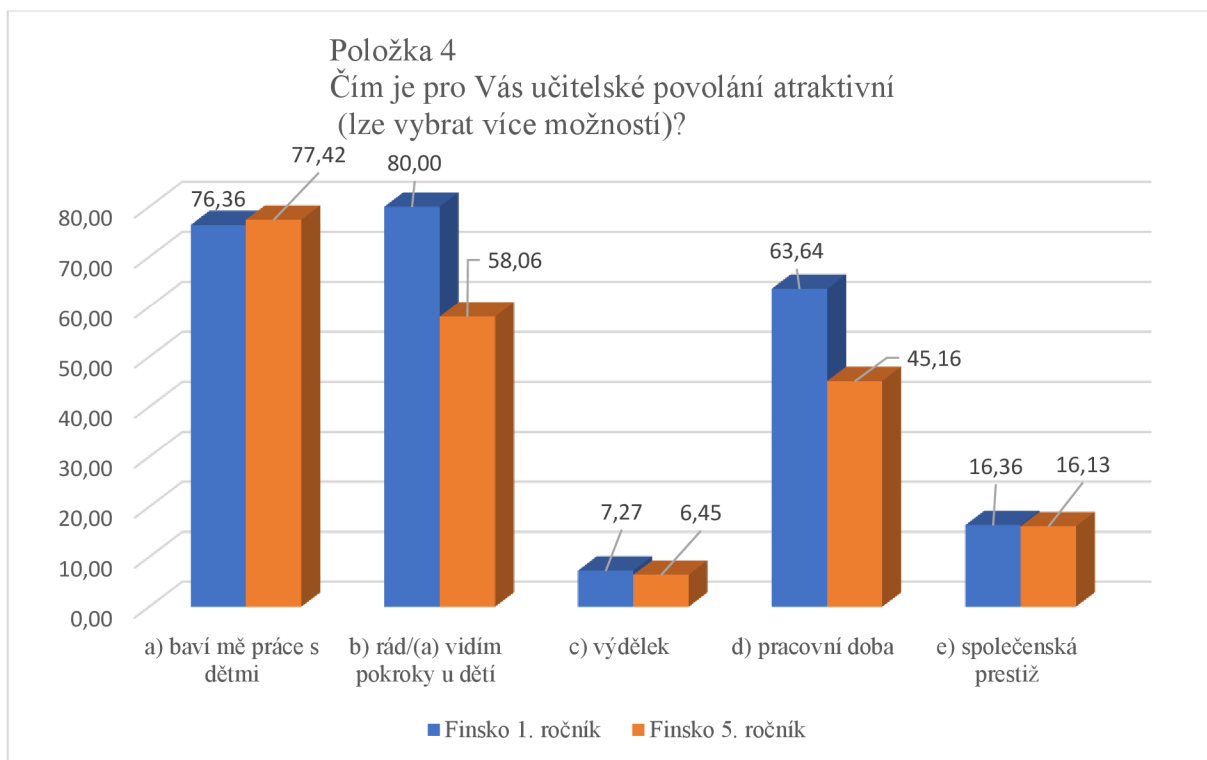
10.2.3 POROVNÁNÍ 1. A 5. ROČNÍKU V ČESKU S POROVNÁNÍM 1. A 5. ROČNÍKU VE FINSKU

Graf č. 25

Nyní se budeme zabývat vnímáním atraktivity učitelského povolání studentů 1. a 5. ročníku v Česku a poté ve Finsku, následuje srovnávání faktorů atraktivity v obou zemích. V Česku nejvíce studentů na otázku čím je pro Vás učitelské povolání atraktivní, odpovědělo nejvíce dotazovaných, že je baví práce s dětmi a rádi vidí pokroky u dětí. Vysoko se také umístil faktor pracovní doby. Největší pokles byl zaznamenán u odpovědí, že je baví práce s dětmi a pracovní doba. Rád/(a) vidím pokroky na dětech zůstalo podobné. Obecně můžeme z grafu vyčíst, že studenti 5. ročníku nevidí učitelské povolání tak atraktivně, jak studenti prvních ročníků, protože ve všech možnostech je patrný pokles.

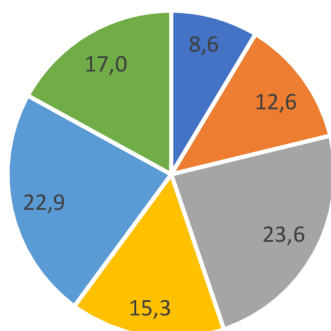

Graf č. 26

Ve Finsku nejvíce rádi/(y) vidí pokroky u dětí, baví je práce s dětmi a vysoké procento je zastoupeno také u pracovní doby. Nejméně obsaženou odpovědí je výdělek. V porovnání 1. a 5. ročníků můžeme pozorovat podobně ohodnocené odpovědi - baví mě práce s dětmi, společenská prestiž a výdělek. Celkově lze sledovat trend snižování atraktivity v průběhu studia

Ta je ve všech ohledech ohledech prakticky vyšší u Finů, to ukazují především odpovědi a, b a d. Razantní rozdíly můžeme pozorovat u pracovní doby a společenské prestiže.

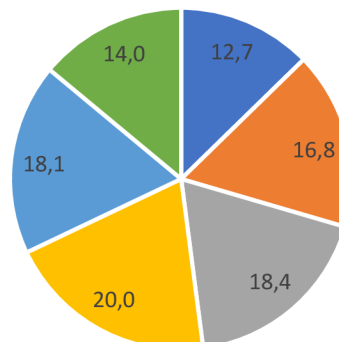
Položka 5 - Česko 1. ročník
Které předměty z Vašeho studijního plánu vnímáte jako stěžejní? Ohodnoťte od nejvíce důležitého předmětu po nejméně důležitý předmět na stupnici od 1 (nejdůležitější) do 6 (nejméně důležitý).

- a) pedagogika
- b) psychologie
- c) výchovy (tělesná výchova, hudební výchova, výtvarná výchova)
- d) mateřský jazyk
- e) matematika
- f) didaktika

Graf č. 27

Položka 5 - Česko 5. ročník
Které předměty z Vašeho studijního plánu byly pro Vás stěžejní? Ohodnoťte od nejvíce důležitého předmětu po nejméně důležitý předmět na stupnici od 1 (nejdůležitější) do 6 (nejméně důležitý).

- a) pedagogika
- b) psychologie
- c) výchovy (tělesná výchova, hudební výchova, výtvarná výchova)
- d) mateřský jazyk
- e) matematika
- f) didaktika

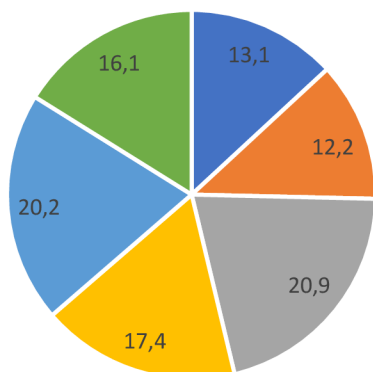
Graf č. 28

Nyní se budeme zabývat vnímáním důležitosti předmětů učitelského povolání studentů 1. a 5. ročníku v Česku a ve Finsku, následuje komparace vnímání důležitosti předmětů v obou zemích.

ČR považuje jako jednu z nejdůležitějších výchovy. Studenti 1. ročníku je umístili dle četnosti jako první a studenti 5. ročníku v ČR jako druhé v pořadí. Nejméně důležitý předmět je v obou případech pedagogika. Největší rozdíl mezi umístěním jednotlivých předmětů je ve vnímání výchovy (o 5,2 % více zvolili studenti 5. ročníků) a naopak nejmenší je u předmětu didaktika (3 %). Můžeme říct, že se vnímání důležitosti jednotlivých předmětů u studentů 1. a 5. ročníků minimálně liší.

Položka 5 - Finsko 1. ročník

Které předměty z Vašeho studijního plánu vnímáte jako stěžejní? Ohodnoťte od nejvíce důležitý předmět po nejméně důležitý předmět. Na stupnici od 1 (nejdůležitější) do 6 (nejméně důležitý).

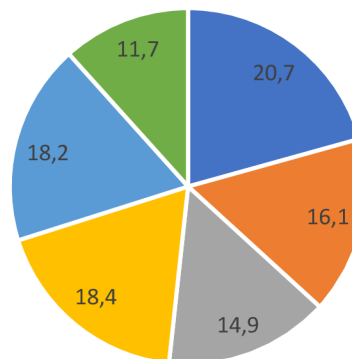

- a) pedagogika
- b) psychologie
- c) výchovy (tělesná výchova, hudební výchova, výtvarná výchova)
- d) mateřský jazyk
- e) matematika
- f) didaktika

Graf č. 29

Položka 5 - Finsko 5. ročník

Které předměty z Vašeho studijního plánu byly pro Vás stěžejní? Ohodnoťte od nejvíce důležitý předmět po nejméně důležitý předmět. Na stupnici od 1 (nejdůležitější) do 6 (nejméně důležitý).

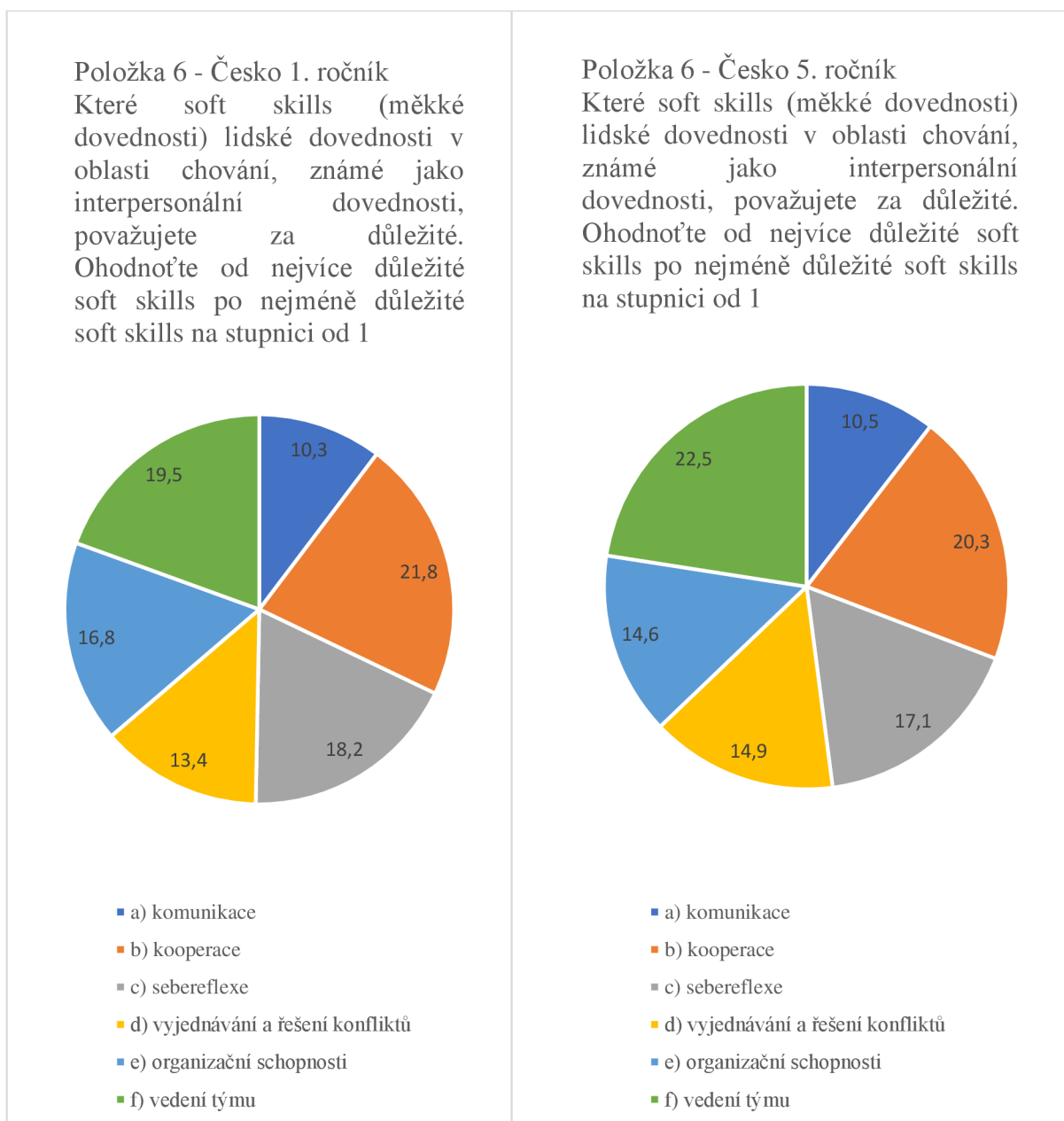

- a) pedagogika
- b) psychologie
- c) výchovy (tělesná výchova, hudební výchova, výtvarná výchova)
- d) mateřský jazyk
- e) matematika
- f) didaktika

Graf č. 30

Studenti 1. ročníků ve Finsku zvolili jako nejdůležitější předmět výchovy a studenti 5. ročníku předmět pedagogiku. Nejmenší důležitost respondenti přiřadili psychologii (1. ročník) a didaktice (5. ročník). Největší rozdíly v důležitosti předmětů byly u předmětu pedagogika (7,6 % víc odpovědělo studentů 5. ročníků ve Finsku). Nejmenší rozdíl pozorujeme u předmětu mateřský jazyk (1 %). Můžeme konstatovat, že se vnímání důležitosti jednotlivých předmětů se u studentů 1. a 5. ročníků liší nejvíce u předmětů pedagogika (nárůst) a výchova (pokles).

Při porovnání odpovědí u obou zemí docházíme k závěru, že rozptyl mezi jednotlivými předměty je menší u českých studentů (2,2 %) než u finských studentů (6,6 %). Dále vidíme, že největší důležitost je přiřazena výchovám (vyjma 5. ročníku ve Finsku), matematice a mateřskému jazyku. Za předměty s nejmenší důležitostí byly označeny pedagogika (vyjma 5. ročníku ve Finsku), psychologie a didaktika.

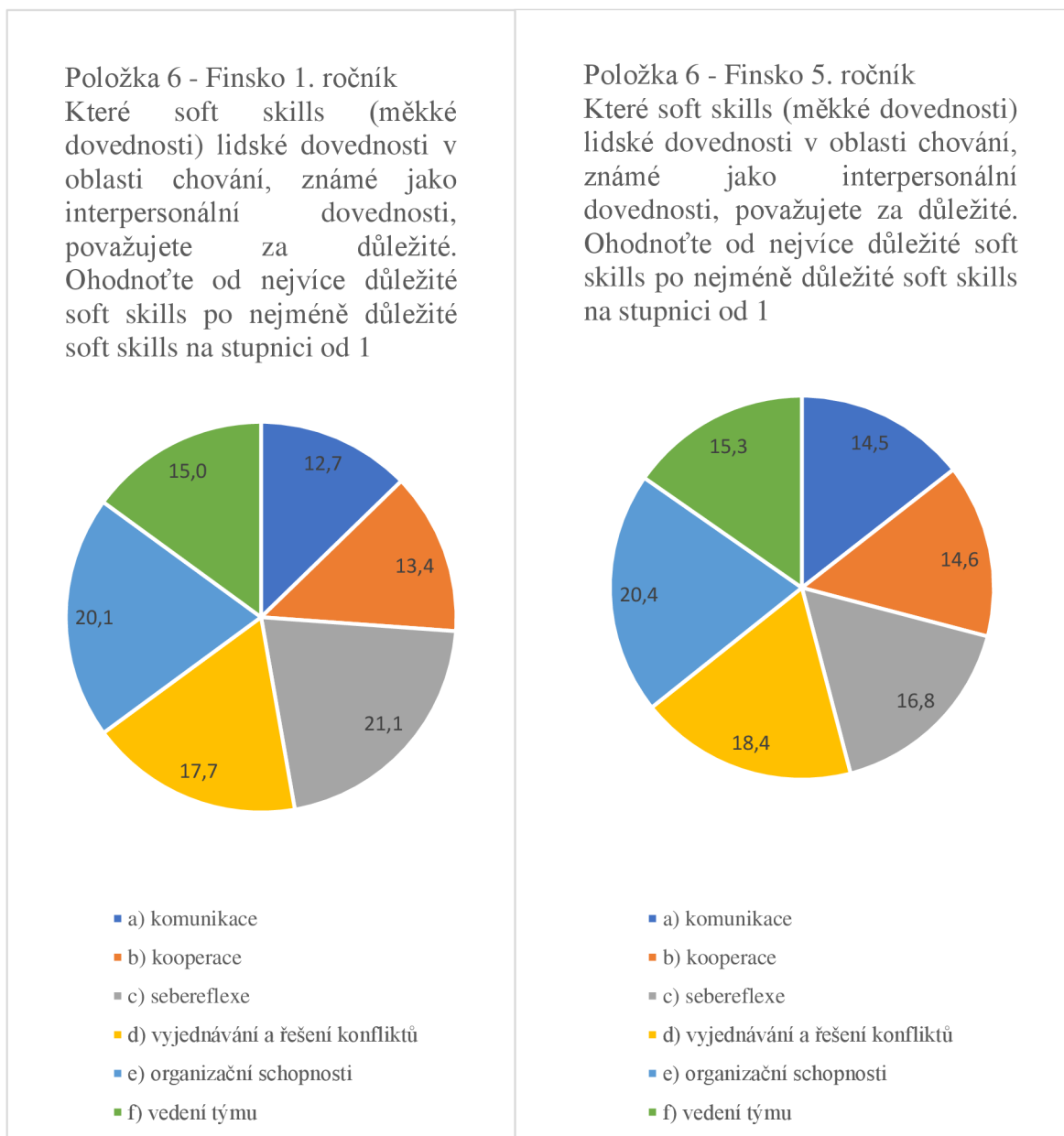

Graf č. 31

Graf č. 32

Nyní se budeme zabývat vnímáním důležitosti soft skills studentů 1. a 5. ročníku v Česku a ve Finsku, následuje srovnávání vnímání soft skills v obou zemích.

Studenti v Česku zvolili jako nejvíce důležité dovednosti v obou případech ve vedení týmu a v kooperaci. Nejméně procent důležitosti náleželo soft skills komunikaci. Největší rozdíly vyvstaly u odpovědi vedení týmu, kde výsledky se lišily o 3 %. Nejmenší rozdíl byl v odpovědi komunikace a to 0,2 %. Můžeme říct, že vnímání důležitosti soft skills u studentů 1. a 5. ročníků je vzácně vyrovnané.

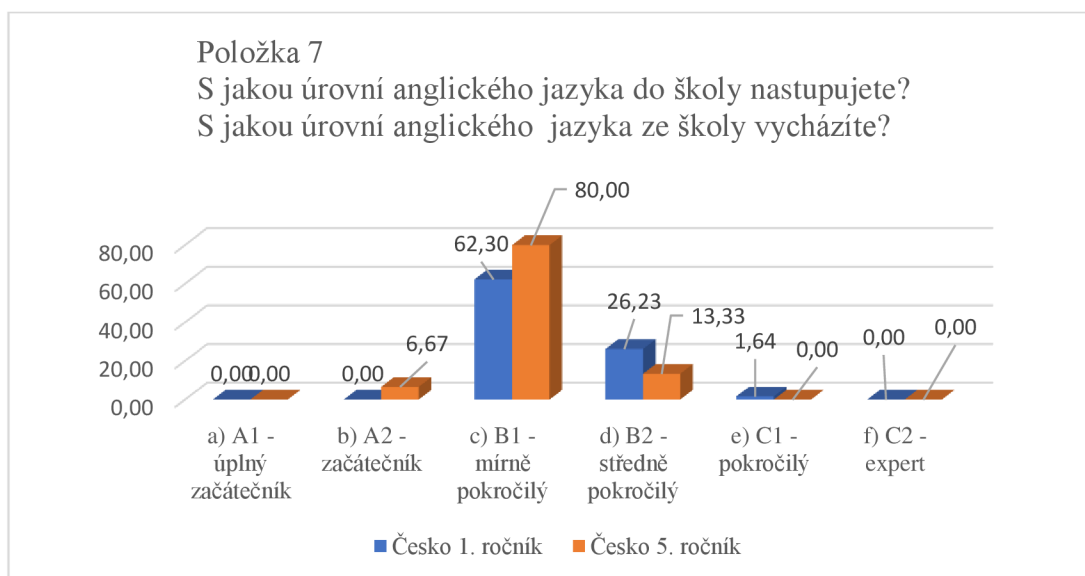
Graf č. 33

Graf č. 34

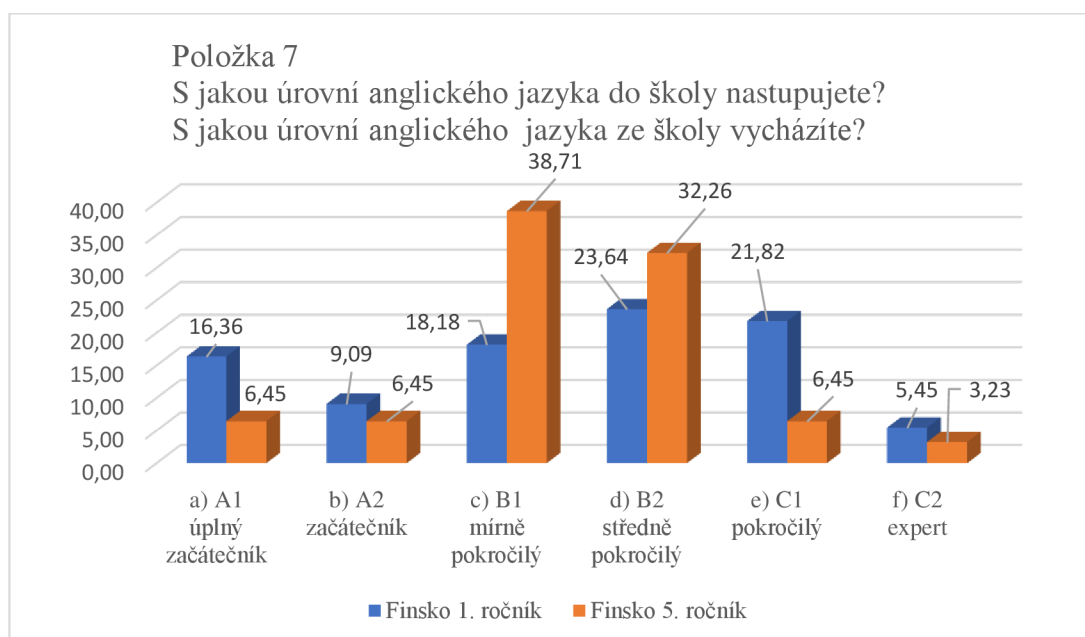
Studenti ve Finsku vybrali jako nejdůležitější soft skills sebereflexi a organizační schopnosti u 1. ročníku a dovednosti jako organizační schopnosti a vyjednávání a řešení konfliktu u 5. ročníků. Za nejméně důležitou dovednost vybrali v obou případech komunikaci, koopeaci a vedení týmu. Největší rozdíly byly evidentní u sebereflexe (liší

se o 4,3 %), prakticky stejnou četnost pozorujeme u organizačních schopností a u vedení týmů (rozdíl 0,3 % v obou případech).

Při porovnání odpovědí u obou zemí docházíme k závěru, že rozdíly mezi jednotlivými soft skills jsou v obou zemích minimální, u českých studentů (2,8 %) a u finských studentů (3 %). Vnímání důležitosti kooperace a vedení týmu je opačné u českých studentů (nejvíce) a u finských studentů (nejméně). Dále jsme zjistili, že sebereflexi je přiřazena průměrná důležitost (vyjma 1. ročníku ve Finsku).

Graf č. 35

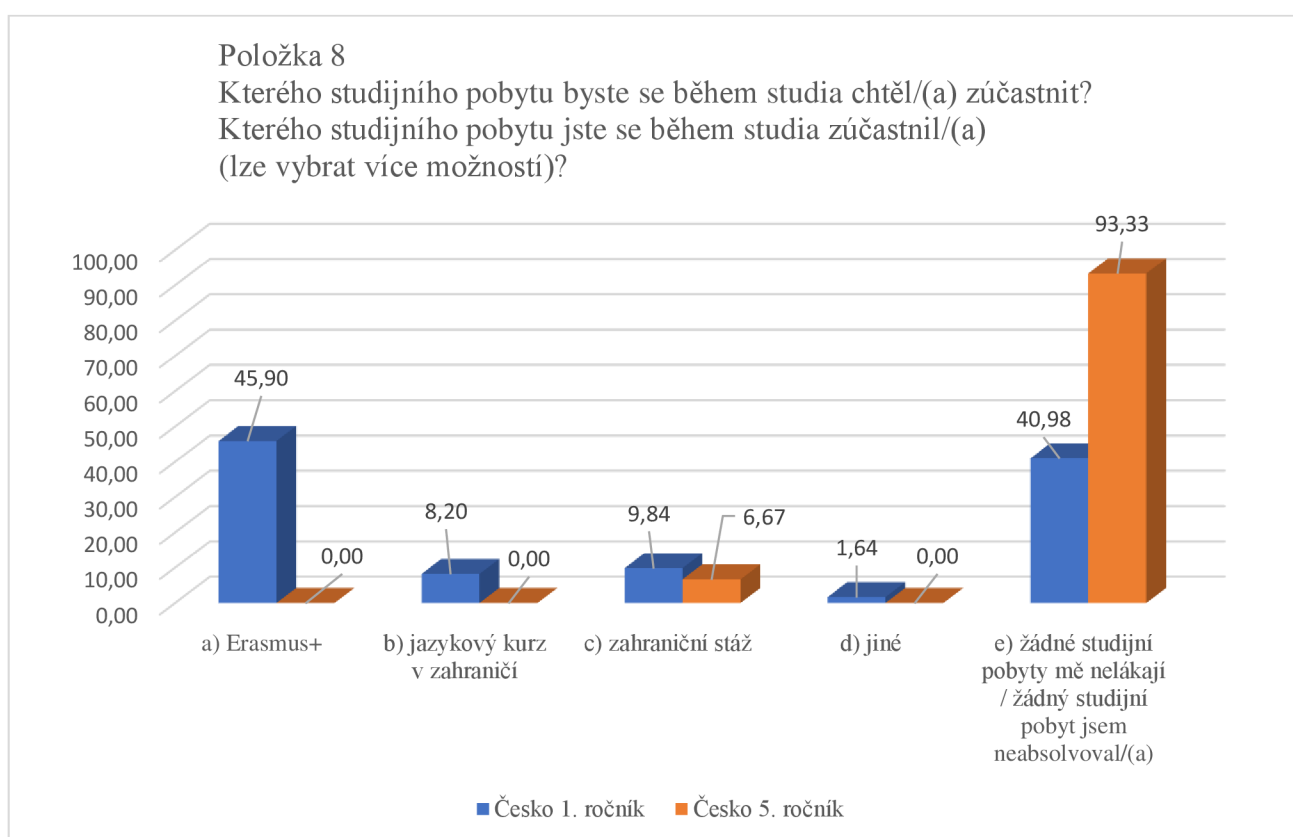
Graf č. 36

Nyní se budeme zabývat úrovní anglického jazyka u studentů 1. a 5. ročníku v Česku a ve Finsku, následuje srovnávání úrovně anglického jazyka u studentů v obou zemích.

Z grafu u českých studentů pozorujeme výrazně nejvíce odpovědi u úrovně B1 - mírně pokročilý (62 % 1. ročník a 80 % 5. ročník). Početné je také zastoupení odpovědi B2 - středně pokročilý (26,23 % 1. ročník a 13,33 % 5. ročník). Úrovně A1 a A2 (úplný začátečník a začátečník) a úrovně C1 a C2 (pokročilý a expert) se u respondentů prakticky nevyskytují.

U finských studentů pozorujeme nejvyšší četnost odpovědi u úrovně B1 - mírně pokročilý (18,18 % 1. ročník a 38,71 % 5. ročník) a B2 – středně pokročilý (23,64 % 1. ročník a 32,26 % 5. ročník). Početné je také zastoupení odpovědi C1-pokročilý (21,82 % 1. ročník) a úrovně A1 - úplný začátečník (16,36 % 1. ročník). Úroveň C2 (expert) se u respondentů vyskytuje nejméně.

Při porovnání výsledků obou zemí vyplývá výrazně vyšší úroveň anglického jazyka u finských studentů bez ohledu na to, zda se jedná o 1. či 5. ročník.

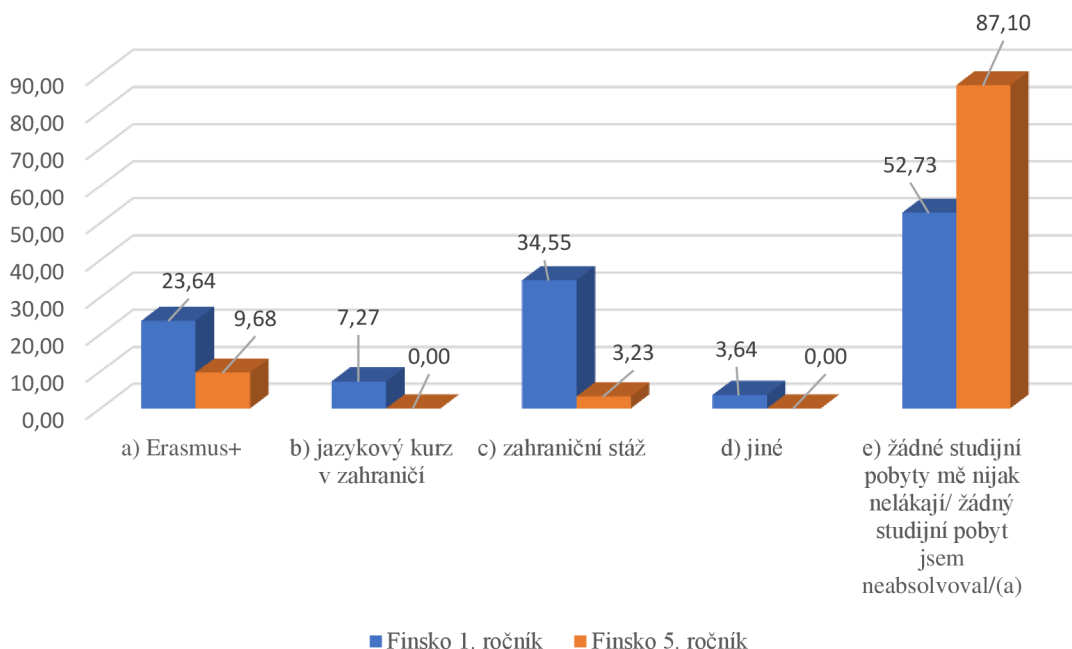

Graf č. 37

Položka 8

Kterého studijního pobytu byste se během studia chtěl/(a) zúčastnit?

Kterého studijního pobytu jste se během studia zúčastnil/(a) (lze vybrat více možností)?

Graf č. 38

Nyní se budeme zabývat zájmem o studijní pobyty studentů 1. a 5. ročníku v Česku a ve Finsku, následuje srovnávání pohledu na tuto problematiku v obou zemích.

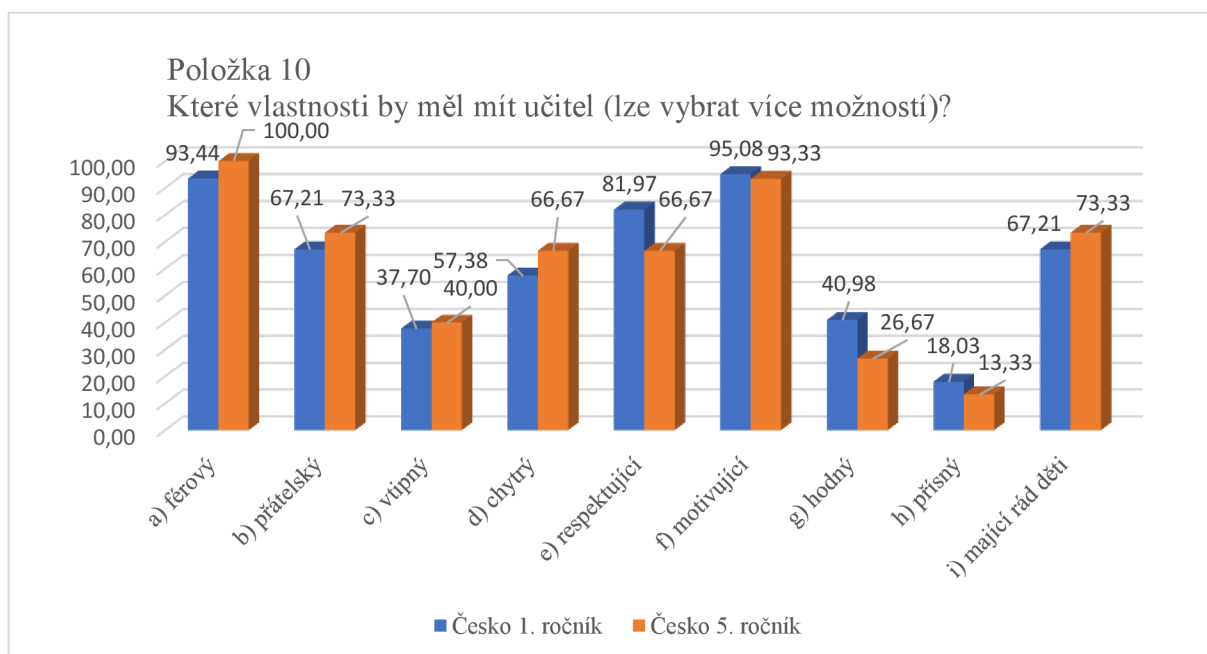
V Česku odpovědělo nejvíce studentů obou ročníků, že je žádné studijní pobyty nelákají nebo že žádný studijní pobyt neabsolvovali. Vysoko se umístil zájem o pobyt Erasmus+ u studentů 1. ročníku. Realita u studentů 5. ročníku je jiná, prakticky žádný respondent neabsolvoval žádný studijní pobyt.

Ve Finsku je u studentů 1. ročníku nejvíce zastoupena odpověď, že žádné studijní pobyty je nelákají nebo že žádný studijní pobyt jsem neabsolvovali. U studentů 5. ročníku vidíme, že pouze 9,61 % respondentů absolvovalo Erasmus+ a 3,23 % respondentů absolvovalo zahraniční stáž.

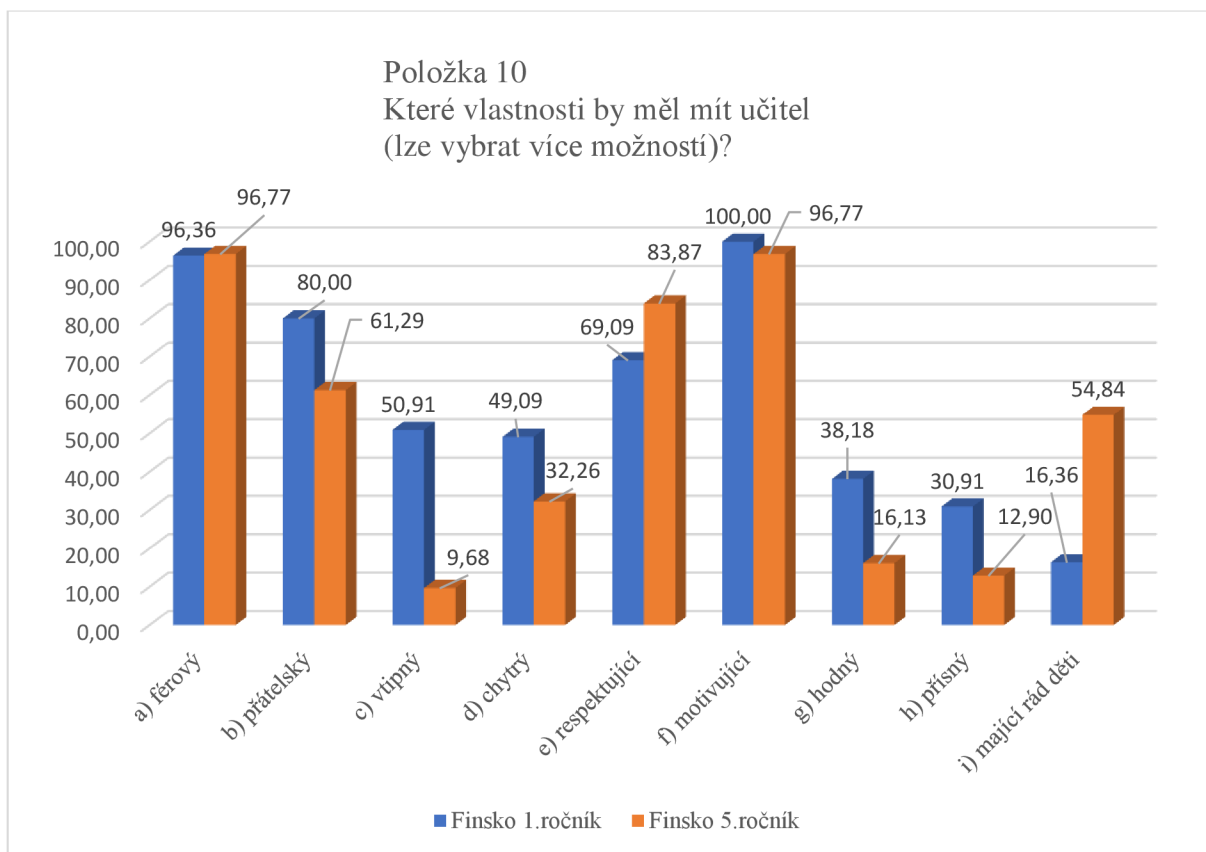
Při porovnání odpovědí u obou zemí vidíme shodu u 1. ročníku o zájem absolvovat studijní pobyt – Erasmus+ a zahraniční stáž (pouze u finských studentů). O zahraniční

jazykový kurz je u studentů 1. ročníku malý zájem. Z odpovědí studentů 5. ročníku obou zemí vyplývá celkový nezájem o studijní pobyty. Tyto překvapivé výsledky by mohly být podrobeny dalšímu šetření v budoucnu, který by mohl odhalit možné příčiny.

Graf č. 39

Graf č. 40

Nyní se budeme zabývat vlastnostmi, které by měl mít učitel podle studentů 1. a 5. ročníku v Česku a ve Finsku, následuje porovnání důležitosti jednotlivých vlastností učitele v obou zemích.

U českých studentů pozorujeme výrazně nejvíce odpovědi u odpovědi férový (93,33 % 1. ročník a 100,0 % 5. ročník) a motivující (95,08 % 1. ročník a 93,33 % 5. ročník). Početné je také zastoupení odpovědi respektující, mít rád děti a přátelský. Nejméně procent bylo uvedeno u odpovědi hodný, vtipný a přísný.

U finských studentů vidíme nejvyšší četnost odpovědi u motivující (100 % 1. ročník a 96,77 % 5. ročník) a férový (96,36 % 1. ročník a 96,77 % 5. ročník). Vysoká četnost je také u odpovědi respektující, přátelský a chytrý. Vlastnosti vtipný, hodný a přísný se u respondentů vyskytuje nejméně.

Rozdíly ve vnímání jednotlivých vlastností učitele jsou v obou zemích minimální. Porovnávání obou zemí ukazuje na fakt, že studenti vnímají férovost a motivující učitel jako nejdůležitější. Vlastnosti hodný a přísný zvolili studenti v obou zemích s nejmenší četností.

Odpovědi, že mají rádi děti a jsou vtipní byly studenty 5. ročníku ve Finsku hodnoceny velmi vysoce ve srovnání s ostatními dotazovanými.

10.3 PLATNOST PŘEDPOKLADŮ

Předpoklad č. 1

Předpokládáme, že atraktivita učitelského povolání je dána subjektem učitelské profese – dětmi.

Na základě vyhodnocení položky č. 4 se nám předpoklad č. 1 v obou zemích potvrdil.

Předpoklad č. 2

Předpokládáme, že se studenti díky svému oboru považují za nejdůležitější soft skills (měkké dovednosti) vedení týmu a kooperaci.

Na základě vyhodnocení položky č. 5 se nám předpoklad č. 2 potvrdil částečně. Odpovědi respondentů v ČR jsou ve shodě s předpokladem. Odpovědi studentů z Finska jsou v rozporu s předpokladem. Finští studenti považují za nejdůležitější soft skills organizační schopnost, sebereflexi a vyjednávání a řešení konfliktů.

Předpoklad č. 3

Předpokládáme, že studenti 5. ročníku ve většině případů absolvovali během svého studijního programu některý z vybraných druhů zahraničního studijního pobytu.

Na základě vyhodnocení položky č. 8 se nám předpoklad č. 3 v obou zemích nepotvrdil. Studenti obou zemí se zúčastnili zahraničního studijního programu v minimální míře.

Předpoklad č. 4

Předpokládáme, že studenti považují za nejdůležitější vlastnosti učitele férovost a schopnost motivace.

Na základě vyhodnocení položky č. 10 se nám předpoklad č. 4 v obou zemích potvrdil.

Předpoklad č. 5

Předpokládáme, že během studia na univerzitě jsou studenti vyučování odlišnými organizačními formami výuky.

Na základě vyhodnocení položky č. 3 u studentů 5. ročníku se nám předpoklad č. 5 potvrdil.

ZÁVĚR

V diplomové práci jsem se zaměřila na téma Očekávání studentů od studia oboru U1ST v ČR a ve Finsku. Dané téma jsem se rozhodla zvolit z mnoha důvodů. Zajímala mě efektivita a úspěšnost školství, která je obecně známá z testů PISA. Dalším důvodem bylo absolvování zahraničního programu Erasmus+ ve Finsku na UEF ve městě Joensuu, kde jsem měla možnost aktivních následků ve školách Rantakylä Normal School a The University Teacher Training School. Dalším cenným zdrojem bylo sdílení dobré praxe se studenty oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a finskými učiteli na základních školách.

Hlavním cílem výzkumného šetření bylo analyzovat vybrané faktory a zjistit očekávání u studentů oboru U1ST při studiu v ČR a ve Finsku. Dílčí cíle, které korespondují s vybranými faktory, jsem stanovila následovně: sestavit dotazník, který bude předložen studentům oboru U1ST v obou zemích u 1. a 5. ročníků. U studentů v 1. ročníku jsem jako dílčí cíle stanovila: analyzovat důvody k výběru studia na pedagogické fakultě, zjistit míru obtížnosti přijetí ke studiu, analyzovat prioritizaci výběru na pedagogickou fakultu, zjistit atraktivitu učitelského povolání, zjistit vnímání důležitosti jednotlivých předmětů a soft skills, zjistit úroveň znalosti a dovednosti v anglickém jazyce, zjistit četnost účasti na zahraničním studijním pobytu, zjistit převládající formu praxe, zjistit nejdůležitější vlastnosti učitele z pohledu studenta a sebereflektovat vlastní osobnostní charakteristiky ve vztahu k učitelské profesi. U studentů 5.ročníku jsem dílčí cíle stanovila: zjistit vnímání obtížnosti studia, zjistit převažující organizační formu studia a atraktivitu učitelského povolání, zjistit vnímání důležitosti jednotlivých předmětů a soft skills, zjistit úroveň znalosti a dovednosti v anglickém jazyce, zjistit četnost účasti na zahraničním studijním pobytu, zjistit převládající formu praxe, zjistit nejdůležitější vlastnosti učitele z pohledu studenta a sebereflektovat vlastní osobnostní charakteristiky ve vztahu k učitelské profesi. Na základě zjištění a zanalyzování dílčích cílů jsem provedla komparaci názorů studentů v 1. ročníků v obou zemích a komparaci názorů studentů v 5. ročnících v obou zemích.

V teoretické části jsem se věnovala nejprve Finsku a poté v Česku. V první kapitole jsem popsala společensko-historický vliv ve Finsku, který je konkrétně zaměřen na geografické, historické, politické a demografické vlivy. Další kapitola charakterizuje vzdělávacímu systém a jeho vývoj ve Finsku. Třetí kapitola se věnuje Univerzity of Eastern Finland a podrobněji oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ. Následující tři kapitoly teoretické

části analogicky popisují výše uvedené charakteristiky vzhledem k Česku. Poslední kapitola teoretické části je věnována komparaci studijních oborů ve Finsku a v Česku.

Empirická část probíhala za pomoci kvantitativního typu výzkumu, konkrétně metodou dotazníkového šetření. Vzhledem k cílům empirické části jsem sestavila dva dotazníky ve dvou verzích. První dotazník byl pro studenty 1. ročníku U1ST a druhý dotazník byl určen pro studenty 5. ročníku oboru U1ST. Verze byly tedy v českém jazyce pro studenty UPOL a ve finském jazyce pro studenty UEF. Proces šetření probíhal ve Finsku i Česku na začátku zimního semestru roku 2019/2020.

Výsledky výzkumného šetření nám pomohly určit pravdivost či nepravdivost stanovených předpokladů. Z výzkumného šetření se nám potvrdilo, že atraktivita učitelského povolání je dána subjektem učitelské profese (dětmi) v obou zemích. Dále se potvrdilo, že studenti považují za nejdůležitější vlastnosti učitele férovost a schopnost motivace u studentů obou zemí. A také se potvrdil předpoklad, že studenti byli během studia na univerzitě vyučováni odlišnými organizačními formami výuky.

Nepotvrdili se předpoklady: že se studenti díky svému oboru považují za nejdůležitější soft skills (měkké dovednosti) vedení týmu a kooperaci a že studenti 5. ročníku ve většině případů absolvovali během jejich studijního programu některý z vybraných druhů zahraničního studijního pobytu.

Přínos diplomové práce vnímám hlavně z hlediska možnosti seznámení s vybranými charakteristikami výše popisovaného studia a dále jako inspiraci pro pedagogy na vysokých školách. Diplomová práce mimo jiné zdůrazňuje velmi nízké procento studentů vyjíždějící na zahraniční studijní programy a také na rozdílné formy výuky během studia na vysoké škole.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

LITERATURA

Česká

FASNEROVÁ, Martina a Dominika PROVÁZKOVÁ STOLINSKÁ. *Pedagogická praxe*. Olomouc: HANEX, 20016. ISBN 978-80-7409-051-6.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.

KOVAŘOVIC, Jan a Jan KOUCKÝ. *Vysoké školství ve Finsku*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Středisko vzdělávací politiky, 2011. ISBN 978-80-7290-529-4.

PRŮCHA, Jan. České a finské výsledky vzdělávání: Komparace nálezů mezinárodní evaluace PISA. *Pedagogická orientace* 2005, č. 1, s. 2–9. ISSN 1211-4669.

PRŮCHA, Jan a Pertti KANSANEN. *Školní vzdělávání ve Finsku*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-3184-4.

VORHEES, Mara, Catherine LE NEVEZ a Virginia MAXWELL. *Finsko*. Přeložil Eva CACHOVÁ, přeložil Tereza HORVÁTOVÁ. Praha: Svojtka & Co., 2018. Lonely Planet (Svojtka & Co.). ISBN 978-80-256-2297-1.

PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-290-4.

PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru*. 4., aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0872-3.

Zahraniční

“Oppia ikä kaikki” - Celý život je učení: Stručný vhled do vývoje finského vzdělávacího systému. Doporučení pro implementaci některých základních myšlenek a principů do prostředí českého školství. [online]. Informační a poradenské centrum Západočeské univerzity, 2020 [cit. 2022-05-31]. Dostupné z: https://bezbarier.zcu.cz/wp-content/uploads/2021/09/Finsko__manual.pdf. Úspěchu bez bariér“ reg. číslo CZ.02.3.62/0.0/0.0/16_037/000394. Kolektiv pracovníků IPC.

HALINEN, Irmeli. *THE NEW EDUCATIONAL CURRICULUM IN FINLAND: CHAPTER 6*. Alliance for Childhood European Network Foundation private stichting (foundation). 2018.

MARLOW-FERGUSON, Rebecca. *World education encyclopedia: a survey of educational systems worldwide*. 2nd ed. Detroit: Gale Group/Thomson Learning, c2002. ISBN 0-7876-5577-5.

Miracle of Education: The Principles and Practices of Teaching and Learning in Finnish Schools. SENSE PUBLISHERS ROTTERDAM/BOSTON/TAIPEI. The Netherlands: Sense Publishers, 2012. ISBN 978-94-6091-809-4.

INTERNETOVÉ ZDROJE

České

Historie Finska – stručné dějiny země | CK Mundo. *Aktivní dovolená – zájezdy cestovní kanceláře* Mundo [online]. [cit. 31.05.2022] Dostupné z: <https://www.mundo.cz/finsko/historie>

Schéma vzdělávací soustavy, Národní ústav odborného vzdělávání. *Národní ústav odborného vzdělávání* [online]. Copyright © 2008 QCM [cit. 31.05.2022]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/schema-vzdelavaci-soustavy>

Česká škola a stručná historie povinné školní docházky. *Čítárny – Příběhy, knihy, lidé* [online]. Dostupné z: <https://www.citarny.cz/knihy-lide/vzdelavani-a-souvislosti/vzdelavani-a-skola/skola-povinna-skolni-dochazka>

Vzdělávací systém v České republice - Alavia Education s.r.o. *Úvodní stránka - Alavia Education s.r.o.* [online]. Copyright © 2016 [cit. 31.05.2022]. Dostupné z: <http://alavia.cz/vzdelavaci-system-v-ceske-republice/>

Maturitní zkouška | Maturitní zkouška. *Maturitní zkouška* [online]. Copyright © 2019 Všechna práva vyhrazena [cit. 31.05.2022]. Dostupné z: <https://maturita.ceremat.cz/menu/maturitni-zkouska>

Učitelství pro 1. st. ZŠ - Studium při práci a zaměstnání - Vysoké školy. *Soukromé a státní vysoké školy - přijímací zkoušky, studium na VŠ a vzdělávání - Vysoké školy* [online].

Copyright © 1996 [cit. 31.05.2022]. Dostupné z: <https://www.vysokeskoly.cz/studium-pripraci/v/ucitelstvi-a-sport/ucitelstvi-pro-1-st-zs/#results>

Studijní programy – Bc., Mgr.: Pedagogická fakulta UP. *Pedagogická fakulta UP* [online]. [cit. 31.05.2022] Dostupné z: <https://www.pdf.upol.cz/uchazec/studijni-programy-bc-mgr/>

Základní informace: Univerzita Palackého v Olomouci. *Univerzita Palackého v Olomouci* [online]. [cit. 31.05.2022] Dostupné z: <https://www.upol.cz/univerzita/zakladni-informace/>

Jaký typ studia hledáte? - Katalog studijních programů. *Jaký typ studia hledáte? - Katalog studijních programů* [online]. [cit. 31.05.2022] Dostupné z: <https://studium.upol.cz/>

Studium v zahraničí: Pedagogická fakulta UP. *Pedagogická fakulta UP* [online]. [cit. 31.05.2022] Dostupné z: <https://www.pdf.upol.cz/student/studium-v-zahranici/>

Co je rešerše | Právnická fakulta UK. *Knihovna PF UK* [online]. Copyright © PF UK 2022 [cit. 31.05.2022]. Dostupné z: <https://knihovna.pf.cuni.cz/caste-dotazy/co-je-reserde>

Zahraniční

Finland. *Redirecting to /select-language?destination=/node/1* [online]. [cit. 31.05.2022] Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/finland_en

Finnish lessons summary. *Share and Discover Knowledge on SlideShare* [online]. [cit. 31.05.2022] Dostupné z: <https://www.slideshare.net/ramadd1951/finnish-lessons-summary>

University | University of Eastern Finland. *301 Moved Permanently* [online]. Copyright © University of Eastern Finland [cit. 31.05.2022]. Dostupné z: <https://www.uef.fi/en/university>

Luokanopettaja | Itä-Suomen yliopisto. *301 Moved Permanently* [online]. Copyright © University of Eastern Finland [cit. 31.05.2022]. Dostupné z: <https://www.uef.fi/fi/koulutus/luokanopettaja>

Luokanopettaja | Itä-Suomen yliopisto. *301 Moved Permanently* [online]. Copyright © University of Eastern Finland [cit. 31.05.2022]. Dostupné z: <https://www.uef.fi/fi/koulutus/luokanopettaja>

The academic year and teaching periods | Instructions for students. *Studies* [online]. [cit. 31.05.2022] Dostupné z: <https://studies.helsinki.fi/instructions/article/academic-year-and-teaching-periods>

WebOodi - Lukutila - Opintotarjonta oppaittain. [online]. [cit. 31.05.2022] Dostupné z: <https://weboodi.uef.fi/weboodi/opasopiskopas.jsp>

WebOodi - Read Only - Course catalogues. [online]. [cit. 31.05.2022] Dostupné z: <https://weboodi.uef.fi/weboodi/opasopiskopas.jsp?Kieli=6>

Yhteistyö | Itä-Suomen yliopisto. *301 Moved Permanently* [online]. Copyright © University of Eastern Finland [cit. 31.05.2022]. Dostupné z: <https://www.uef.fi/fi/yhteistyö>

Erasmus partners of Philosophical Faculty - UEF Kamu. *Etusivu - UEF Kamu* [online]. Copyright © University of Eastern Finland [cit. 31.05.2022]. Dostupné z: <https://kamu.uef.fi/en/tietopankki/exchange-options-and-exchange-programs/erasmus-partners-philosophical-faculty/>

FINLAND – Education System - On The MoS Way. *On The MoS Way - The MoS Digital Channel* [online]. Copyright © 2022 Circle S.p.A. [cit. 31.05.2022]. Dostupné z: <https://www.onthemosway.eu/finland-education-system/>

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1	44
Graf č. 2	45
Graf č. 3	45
Graf č. 4	46
Graf č. 5	47
Graf č. 6	47
Graf č. 7	48
Graf č. 8	48
Graf č. 9	49
Graf č. 10	49
Graf č. 11	50
Graf č. 12	51
Graf č. 13	53
Graf č. 14	54
Graf č. 15	55
Graf č. 16	56
Graf č. 17	57
Graf č. 18	57
Graf č. 19	58
Graf č. 20	58
Graf č. 21	59
Graf č. 22	60
Graf č. 23	61
Graf č. 24	62
Graf č. 25	64
Graf č. 26	65
Graf č. 27	66
Graf č. 28	66
Graf č. 29	67
Graf č. 30	67
Graf č. 31	68
Graf č. 32	68

Graf č. 33	69
Graf č. 34	69
Graf č. 35	70
Graf č. 36	70
Graf č. 37	71
Graf č. 38	72
Graf č. 39	73
Graf č. 40	74

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1.....	14
Obrázek 2.....	15

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1	20
Tabulka 2	30
Tabulka 3	35

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

C.K. – císařsko-královský

Č – český jazyk

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

FI – Finská republika

ICT – informační a komunikační technologie

IELTS – International English Language Testing System

M – matematika

PDF – pedagogická fakulta

PISA – Programme for International Student Assessment

PRV – prvouka

PŘ – přírodověda

PTE – Pearson English Language Tests

QS – Quacquarelli Symonds

TOEFL – Test of English as a Foreign Language

U1ST – učitelství pro 1.stupeň ZŠ

UEF – University of Eastern Finland

UPOL – Univerzita Palackého v Olomouci

VL-vlastivěda

YKI – National certificates of language proficiency

ZŠ – základní škola

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník k diplomové práci pro studenty 1. ročníku U1ST na UPOL v českém jazyce

Příloha č. 2: Dotazník k diplomové práci pro studenty 1. ročníku Class teacher na UEF ve anglickém jazyce

Příloha č. 3: Dotazník k diplomové práci pro studenty 1. ročníku Class teacher na UEF ve finském jazyce

Příloha č. 4: Dotazník k diplomové práci pro studenty 5. ročníku U1ST na UPOL v českém jazyce

Příloha č. 5: Dotazník k diplomové práci pro studenty 5. ročníku Class teacher na UEF v anglickém jazyce

Příloha č. 6: Dotazník k diplomové práci pro studenty 5. ročníku Class teacher na UEF ve finském jazyce

Příloha č. 1: Dotazník k diplomové práci pro studenty 1. ročníku U1ST na UPOL v českém jazyce

1. Uveďte důvody, které Vás vedly k výběru Vašeho studia? (lze vybrat více možností)
  - a) bylo to mé přání od útlého věku
  - b) pokračování rodinné tradice
  - c) příklad a práce oblíbených učitelů
2. Bylo pro Vás obtížné dostat se na fakultu?
  - a) ano
  - b) ne
3. Byl pro Vás výběr pedagogické fakulty prioritou?
  - a) ano
  - b) ne
4. Čím je pro Vás učitelské povolání atraktivní? (lze vybrat více možností)
  - a) baví mě práce s dětmi
  - b) rád/(a) vidím pokroky u dětí
  - c) finanční ohodnocení
  - d) pracovní doba
  - e) společenská prestiž
5. Které předměty z Vašeho studijního plánu vnímáte jako stěžejní? Ohodnoťte od nejvíce důležitého předmětu po nejméně důležitý předmět na stupnici od 1 (nejdůležitější) do 6 (nejméně důležitý).
  - a) pedagogika__
  - b) psychologie__
  - c) výchovy (tělesná výchova, hudební výchova a výtvarná výchova) ____
  - d) mateřský jazyk_____
  - e) matematika_____
  - f) didaktika_____
6. Které soft skills (měkké dovednosti) lidské dovednosti v oblasti chování, známé jako interpersonální dovednosti, považujete za důležité. Ohodnoťte od nejvíce důležité soft skills po nejméně důležité soft skills na stupnici od 1 (nejdůležitější) do 6 (nejméně důležitý).

- a) komunikace____
  - b) kooperace_____
  - c) sebereflexe_____
  - d) vyjednávání a řešení konfliktů____
  - e) organizační schopnosti_____
  - f) vedení týmu____
7. S jakou úrovní anglického jazyka do školy nastupujete?
- a) A1 – úplný začátečník
  - b) A2 – začátečník
  - c) B1 – mírně pokročilý
  - d) B2 – středně pokročilý
  - e) C1 – pokročilý
  - f) C2 – expert
8. Kterého studijního pobytu byste se se během studia chtěl/(a) zúčastnit? (lze vybrat více možností)
- a) Erasmus+
  - b) jazykový kurz v zahraničí
  - c) zahraniční stáž
  - d) jiné_____
  - e) studijní pobyty mě nijak nelákají
9. Jakou máte představu o praxi? Která forma praxe, dle Vašeho názoru, je vhodná již v 1. ročníku? (lze vybrat více možností)
- a) forma náslechlů
  - b) přímá interakci se žáky
  - c) simulace učení v hodinách na fakultě
  - d) spolupráce se základní školou
10. Které vlastnosti by mě mít učitel (lze vybrat více možností)
- a) férový (spravedlivý)
  - b) přátelský
  - c) vtipný
  - d) chytrý
  - e) respektující

f) motivující

g) hodný

h) přísný

i) mající rád děti

11. Proč si myslíte, že byste měl být učitel? Které nabízíte kvality školskému systému?

Příloha č. 2: Dotazník k diplomové práci pro studenty 1. ročníku Class teacher na UEF ve anglickém jazyce

1. Give your reasons for the choice of your studies? (it is possible to choose more options)
  - a) it was my wish since I was a child.
  - b) following family tradition
  - c) example and work of my favourite teachers
2. Was it difficult for you to get to the faculty?
  - a) yes
  - b) no
3. Was the choice of Pedagogical faculty a priority for you?
  - a) yes
  - b) no
4. What makes teaching an attractive job for you? (it is possible to choose more options)
  - a) I enjoy working with kids.
  - b) I like seeing kids making progress.
  - c) financial evaluation
  - d) working hours
  - e) social status
5. What courses from your study plan do you consider as crucial? Evaluate the courses from the most important to the least important one on the scale from 1 (the most important) to 6 (the least important).
  - a) pedagogy_____
  - b) psychology_____
  - c) physical education, music and art_____
  - d) mother language_____
  - e) mathematic_____
  - f) didactic_____
6. What soft skills do you consider as important and would like to improve? Evaluate the them from the most important (1) to the least important one (6).
  - a) communication_____

- b) cooperation_____
  - c) self reflection_____
  - d) negotiation and solving conflicts_____
  - e) organizational skills_____
  - f) leading a team_____
7. What is your language level with which you start school?
- a) A1 – beginner
  - b) A2 – elementary
  - c) B1 – intermediate English
  - d) B2 – upper intermediate
  - e) C1 – advanced English
  - f) C2 – proficiency English
8. What exchange study program would you like to take part in? (it is possible to choose more options)
- a) Erasmus+
  - b) language course abroad
  - c) internship abroad
  - d) other: _____
  - e) I am not interested in Study programs.
9. How do you imagine your professional experience? What form is appropriate for first year students? (it is possible to choose more options)
- a) sitting in on a class
  - b) direct interaction with the pupils
  - c) simulation of teaching during the classes at the university
  - d) I would prefer having professional experience the following years.
10. What personality traits should teacher have? (it is possible to choose more options)
- a) just
  - b) friendly
  - c) funny
  - d) clever
  - e) respecting
  - d) motivating

- f) kind
- g) strict
- h) likes kids

11. Why do you think you should be a teacher? What qualities can you offer to the education system?

Příloha č. 3: Dotazník k diplomové práci pro studenty 1. ročníku Class teacher na UEF ve finském jazyce

1. Kerro, miksi olet valinnut kyseisen alan opiskelun. (Voit valita useita piirteitä)
  - a) olen haaveillut siitä lapsesta saakka
  - b) seuraan suvun perinteitä
  - c) omien opettajien malli ja esimerkki inspiroi minua
2. Oliko sinulle vaikea päästä tiedekuntaan?
  - a) kyllä
  - b) ei
3. Vaikuttiko kasvatustieteen laitos opiskelupaikkasi valintaan?
  - a) kyllä
  - b) ei
4. Mikä tekee opettamisesta houkuttelevan ammatin?
  - a) pidän lasten kanssa työskentelystä
  - b) tykkään seurata lasten kehittymistä
  - c) palkka
  - d) työaika
  - a) sosiaalinen status
5. Mitkä opintojesi kurssikokonaisuudet ajattelet olevan tärkeitä? Arvioi kurssikokonaisuuksia tärkeimmästä vähiten tärkeään asteikolla 1 (tärkein) 6 (vähiten tärkeä).
  - a) kasvatustieteen perusopinnot ____
  - b) kasvatopsykologian opinnot ____
  - c) taito- ja taideaineiden opinnot ____
  - d) suomen kieleen ja kirjallisuuteen liittyvät opinnot ____
  - e) matematiikkaan liittyvät opinnot ____
  - f) didaktiikkaan liittyvät opinnot ____
6. Mitkä taidot ovat mielestäsi tärkeitä ja sellaisia, joita haluaisit kehittää? Arvioi taidot tärkeimmästä vähiten tärkeään asteikolla 1 (tärkein) 6 (vähiten tärkeä)
  - a) kommunikointi ____
  - b) yhteistyö ____
  - c) itsereflektio ____

- d) neuvottelu ja ristiriitojen selvittäminen ____
  - e) järjestelytaidot ____
  - f) ryhmänjohtamistaido
7. Millä englannin kielitaitotasolla aloitat opinnot?
- a) A1 - aloittelija
  - b) A2 - alkeis
  - c) B1 - englantilainen keskitaso
  - d) B2 - ylempi väli
  - e) C1 - edistynyt englanti
  - f) C2 - englannin kielen taito
8. Mihin vaihto-ohjelmaan haluaisit mahdollisesti osallistua?
- a) Erasmus+
  - b) kielikurssit ulkomailla
  - c) työharjoittelu ulkomailla
  - d) muu: ____
  - e) en osallistunut vaihto-ohjelmiin opintojeni aikana
9. Millaiseksi kuvittelet ammatillisen kokemuksesi? Millainen tyyli sopii parhaiten ensimmäisen vuoden opiskelijoille?
- a) oppitunnin seuraaminen
  - b) suora vuorovaikutus oppilaiden kanssa
  - c) opetustilanteiden harjoittelu yliopistolla kurssien yhteydessä
  - d) ammatillinen kokemukseni kehittyy tulevien vuosien aikana hiljalleen
10. Millaisia persoonallisuuspiirteitä opettajalla tulisi olla? (Voit valita useita piirteitä)
- a) oikeudenmukainen
  - b) ystävällinen
  - c) hauska
  - d) fiksu
  - e) arvostava
  - f) motivoiva
  - g) kiltti
  - h) tiukka
  - i) lapsiystävällin

11. Miksi sinun pitäisi olla opettaja? Mitkä ominaisuutesi tukevat kasvatustyötä?

- c) sebereflexe _____
  - d) vyjednávání a řešení konfliktů _____
  - e) organizační schopnosti _____
  - f) vedení týmu _____
7. S jakou úrovní anglického jazyka ze školy vycházíte?
- a) A1 – úplný začátečník
  - b) A2 – začátečník
  - c) B1 – mírně pokročilý
  - d) B2 – středně pokročilý
  - e) C1 – pokročilý
  - f) C2 – expert
8. Jakého studijní pobytu jste se během studia zúčastnil/a? (lze vybrat více možností)
- a) Erasmus+
  - b) jazykový kurz v zahraničí
  - c) zahraniční stáž
  - d) jiné _____
  - e) žádný studijní pobyt jsem neabsolvovala
9. Jakou formou probíhala Vaše praxe na fakultě? (lze vybrat více možností)
- a) forma náslechu
  - b) přímá interakce se žáky
  - c) simulaci učení v hodinách na fakultě
  - d) spolupráce se základní školou
10. Jaké vlastnosti by měl mít učitel? (lze vybrat více možností)
- a) férový (spravedlivý)
  - b) přátelský
  - c) vtipný
  - d) chytrý
  - e) respektující
  - f) motivující
  - g) hodný
  - h) přísný
  - i) mající rád děti

11. Proč si myslíte, že byste měl/a být učitel/ka? Které kvality nabízíte školskému systému?

- c) self-reflection_____
  - d) negotiation and solving conflicts_____
  - e) organizational skills_____
  - f) leading a team_____
7. What is your language level with which you leave school?
- a) A1 – beginner
  - b) A2 – elementary
  - c) B1 – intermediate English
  - d) B2 – upper intermediate
  - e) C1 – advanced English
  - f) C2 – proficiency English
8. What exchange study program did you take part in? (It is possible to choose more options)
- a) Erasmus +
  - b) language course abroad
  - c) internship abroad
  - d) other: _____
  - e) I did not participate in any exchange study program.
9. What form did your professional experience take?
- a) sitting in on a class
  - b) direct interaction with the pupils
  - c) simulation of teaching during the classes at the university
  - d) cooperation with the primary school
10. Which personality traits should teacher have? (It is possible to choose more options)
- a) just
  - b) friendly
  - c) funny
  - d) clever
  - e) respecting
  - f) motivating
  - g) kind
  - h) strict

i) likes kids

11. Why do you think you should be a teacher? What qualities can you offer to the education system?

- e) järjestelytaidot ____
f) ryhmänjohtamistaido ____
7. Millä kielitaitotasolla lopetat opinnot?
- a) A1 - aloittelija
  - b) A2 - alkeis
  - c) B1 - englantilainen keskitaso
  - d) B2 - ylempi väli
  - e) C1 - edistynyt englanti
  - f) C2 - englannin kielen taito
8. Mihin vaihto-ohjelmaan osallistuit opintojen aikana? (Voit valita useita piirteitä)
- a) Erasmus+
  - b) kielikurssit ulkomailla
  - c) työharjoittelu ulkomailla
  - d) en osallistunut vaihto-ohjelmiin opintojeni aikana
  - e) muu:
9. Millä tavoin sait eniten ammatillista kokemusta opinnoista?
- a) oppitunnin seuraaminen luokassa
  - b) suora vuorovaikutus oppilaiden kanssa
  - c) opetustilanteiden harjoittelu yliopistolla kurssien yhteydessä
  - d) kokemus karttui hiljalleen vuosien saatossa
  - e) yhteistyö normaalikoulun (tai muun koulun) kanssa
10. Millaisia persoonallisuuspiirteitä opettajalla tulisi olla? (Voit valita useita piirteitä)
- a) oikeudenmukainen
  - b) ystävällinen
  - c) hauska
  - d) fiksu
  - e) arvostava
  - f) motivoiva
  - g) kiltti
  - h) tiukka
  - i) lapsiystävällinen

11. Miksi sinun pitäisi olla opettaja? Mitkä ominaisuutesi tukevat kasvatustyötä?

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Marika Tatýrková
Katedra:	Katedra primární a preprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	Mgr. Alena Vavrdová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2022

Název práce:	Očekávání studentů od studia oboru U1ST v ČR a ve Finsku
Název práce v angličtině:	Expectations of U1ST students in the Czech Republic and Finland
Anotace práce:	<p>Diplomová práce je zaměřena na očekávání studentů od studia oboru U1ST v ČR a ve Finsku. Je rozdělena na teoretickou a empirickou část. Teoretická část vymezuje společensko-kulturní vlivy a charakterizuje obory v obou zemích.</p> <p>Hlavním cílem výzkumného šetření bylo analyzovat vybrané faktory a zjistit očekávání u studentů oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ (dále jen U1ST) při studiu v ČR a ve Finsku.</p> <p>Empirická část byla prováděna metodou výzkumného šetření ve formě nestandardizovaných dotazníků pro studenty 1. a 5. ročníku oboru U1ST v ČR a Finsku.</p>
Klíčová slova:	Očekávání, vzdělávací systém, charakteristika oboru, Finsko, Česká republika, učitelství pro 1. stupeň
Anotace v angličtině:	<p>The Thesis is focused on the expectations of primary school teachers in the Czech Republic and Finland. It is divided into theoretical and empirical part. The theoretical part defines the socio-cultural influences and characterizes the fields in both countries.</p> <p>The main goal of the research was to analyse selected factors and find out the expectations of students in the field of Primary School Teacher Training (hereinafter referred to as U1ST) while studying</p>

	<p>in the Czech Republic and Finland.</p> <p>The empirical part was carried out by the method of research in the form of non-standardized questionnaires for students of the 1st and 5th year of U1ST in the Czech Republic and Finland.</p>
Klíčová slova v angličtině:	Expectations, educational system, characteristics of the field, Finland, Czech Republic, Teacher training for the 1st grade
Přílohy vázané v práci:	<p>Příloha č. 1: Dotazník k diplomové práci pro studenty 1. ročníku U1ST na UPOL v českém jazyce</p> <p>Příloha č. 2: Dotazník k diplomové práci pro studenty 1. ročníku Class teacher na UEF ve anglickém jazyce</p> <p>Příloha č. 3: Dotazník k diplomové práci pro studenty 1. ročníku Class teacher na UEF ve finském jazyce</p> <p>Příloha č. 4: Dotazník k diplomové práci pro studenty 5. ročníku U1ST na UPOL v českém jazyce</p> <p>Příloha č. 5: Dotazník k diplomové práci pro studenty 5. ročníku Class teacher na UEF v anglickém jazyce</p> <p>Příloha č. 6: Dotazník k diplomové práci pro studenty 5. ročníku Class teacher na UEF ve finském jazyce</p>
Rozsah práce:	88 s. + 20 s. příloh
Jazyk práce:	Čeština